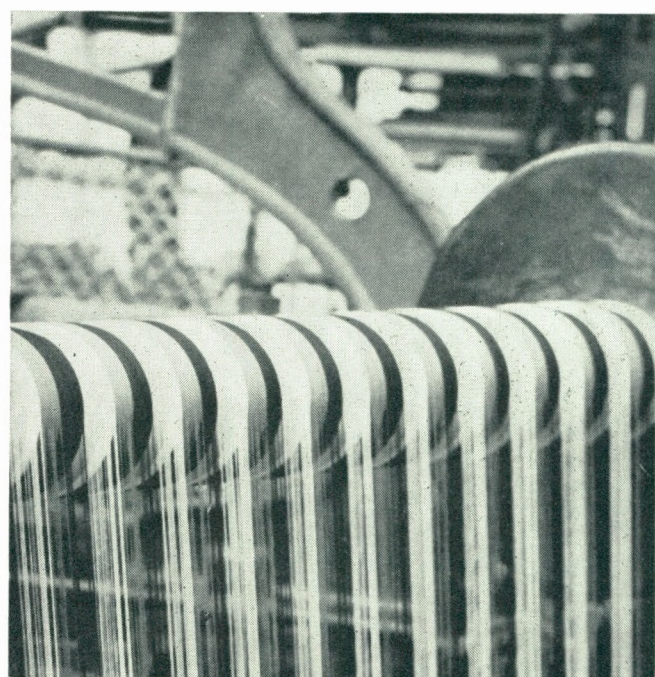
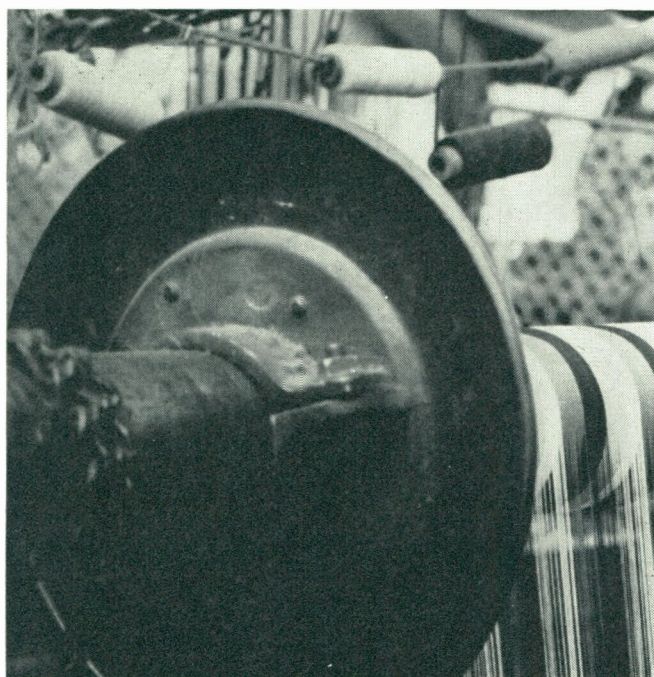

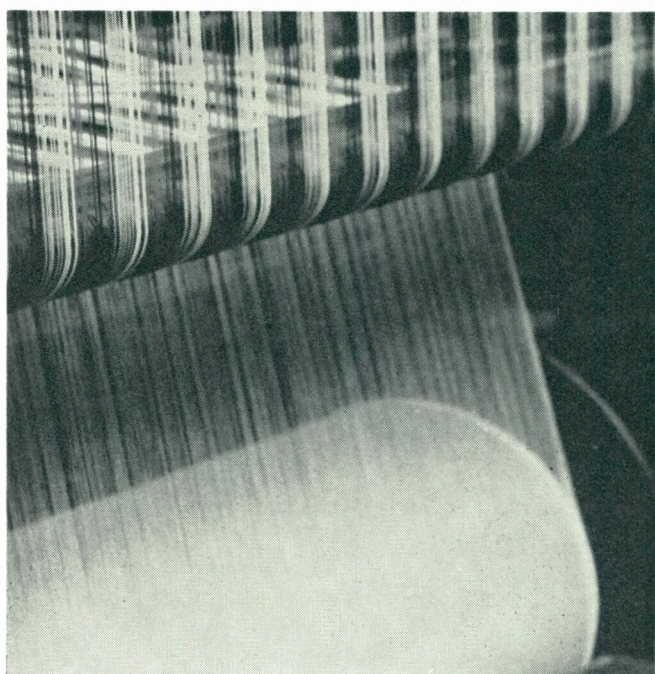
west-vlaanderen werkt

4.1978

tweemaandelijks tijdschrift / verschijnt niet in juli en augustus / september-oktober 1978

west-vlaanderen
en de
textielnijverheid

WES

4.1978

20e JAARGANG

inhoud

149

Ten geleide

Textielnijverheid in West-Vlaanderen

P. van Outryve d'Ydewalle

151

Toestand en toekomst van de Westvlaamse textielnijverheid

A. Dequae

153

Europese textielproblemen

F. Trappeniers

157

De aktuele toestand van de Belgische textiel- en konfektienijverheid en het gevoerde regeringsbeleid

W. Claes

163

Toekomstperspektieven van de Belgische textielnijverheid

P. Janssens

167

Een syndikale visie op de textielmogelijkheden in België en West-Vlaanderen

L. Fruru

171

Eindelijk een echte textielpolitiek

J. Monserez

175

Evolutie van de werkgelegenheid in de textielnijverheid in West-Vlaanderen

J. Theys

189

De Kortrijkse textielregio

V. Gaeremynck/M. Goossens

197

Een textielonderwijs voor de toekomst

J. Vandendriessche

198

Nieuwtjes

Bij naamvermelding verschijnt de bijdrage onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

WESTVLAAMS EKONOMISCH STUDIEBUREAU

Baron Ruzettelaan 33

8320 Brugge 4

Telefoon : 050/35.84.42

Postrekening 000-0125243-16

BTW : 408.382.668

Beschermkomitee

Ridder P. van Outryve d'Ydewalle,

Gouverneur, Voorzitter WES ;

De heren H. Smissaert en P. Monballyu,

Ere-voorzitters Raad van Beheer WES ;

De heer H. De Fauw,

Voorzitter Raad van Beheer WES ;

De heren L. Gillon, A. Legein, H. Olivier,

Mevrouw B. Platteau-Van Elslande, de heer P. Rosseel,

Leden van de Bestendige Deputatie.

Redaktiekomitee

De heren R. Annoot, L. Bockstaele, G. Declercq,

P. Delafontaine, J. Pattyn, F. Van Damme, O. Vanneste.

Redaktiesekretaris

De heer D. Sanders.

Redaktiesekretariaat en publiciteitsvoorwaarden

WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Abonnement 1978 : 170 fr. (BTW inbegrepen)

Postrekening 000-0125243-16

WES, Baron Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Lay-out

Johan Mahieu

Drukkerij

Groeninghe, Kortrijk

Foto kaft

H. Maertens, Brugge

textielnijverheid in west-vlaanderen

Het verheugt mij ten zeerste dat de redaktieraad van het tijdschrift 'West-Vlaanderen Werkt', beslist heeft zijn jaarlijks 'dossier' te wijden aan de textielnijverheid in West-Vlaanderen en haar problemen en vooruitzichten in nationaal en internationaal verband.

Gegroeid uit gemengde exploitaties waarin landbouw en textiel werden bedreven, is in de 19de eeuw de eigenlijke textielindustrie geboren. De algemene nijverheidsstelling van 1846 leert ons dat West-Vlaanderen slechts 4,6 % telde van de tewerkstelling in het Rijk in bedrijven met industrieel karakter in de textielnijverheid (exclusief vlas) en amper 1,6 % van het geïnstalleerd vermogen (pk); in de vlasnijverheid, waar het geïnstalleerd vermogen slechts 10 pk bedroeg op een totaal van 1.157 pk in het Rijk, kwam West-Vlaanderen tot een aandeel van 30,6 % voor de werklieden en 46,3 % voor de handarbeiders. In 1896 bedroeg het aandeel van West-Vlaanderen in de tewerkstelling in de textielnijverheid (exclusief vlasvezelbereiding) in het Rijk 8,3 %; in 156 inrichtingen waren er circa 6.800 personen tewerkgesteld.

In de 20ste eeuw heeft zich een dubbele geografische concentratie voltrokken. Meer en meer concentreerde de textielnijverheid zich in West-Vlaanderen. In 1910 telde onze provincie in de toenmalige omschrijving, 17,5 % van de tewerkgestelden in de textielnijverheid (inclusief kunstvezels) van het Rijk, maar in 1937 beliep het aandeel reeds 22,0 %. West-Vlaanderen, in zijn huidige omschrijving, groepeerde in 1937 19 % van de totale bezoldigde werkgelegenheid in de Belgische textielnijverheid en het aandeel steeg tot 20 % in 1947, 22 % in 1961 en ongeveer 30 % op heden.

Tevens voltrok zich een concentratiebeweging binnen West-Vlaanderen. In 1937 hadden het arrondissement Kortrijk 64 % en het arrondissement Roeselare 20 % van alle bezoldigden in de Westvlaamse textielnijverheid. De concentratie van de werkgelegenheid heeft zich nadien voortgezet ten gunste van het arrondissement Kortrijk, met een aandeel van 69 % in 1947, 71 % in 1961 en 73 % in 1977.

In West-Vlaanderen is de textielnijverheid tot omstreeks 1963-64 de belangrijkste industriële bedrijfstak gebleven qua werkgelegenheid. De textielnijverheid is thans in West-Vlaanderen nog steeds de tweede bron van werkgelegenheid, met in 1977 ongeveer 25.700 bezoldigden - enkel de metaalnijverheid, met circa 61.600 bezoldigden, heeft thans een groter arbeidseffektief. In de arrondissementen Kortrijk en Tielt is de textielnijverheid nog steeds de belangrijkste industrie, met een aandeel van respectievelijk 40 % en 27 % in de totale industriële werkgelegenheid. De textielnijverheid van West-Vlaanderen heeft zich onderscheiden door een grotere weerstand dan in de andere gewesten van het land. Tijdens de periode 1973-77 is dit opnieuw Vlaanderen met 19 % in de textiel, tegenover gebleken - de tewerkstelling daalde in West-24 % in België in zijn geheel. In de EEG was de terugloop van de tewerkstelling gelijklopend met het Westvlaamse gegeven.

De verschillen in het verloop van de werkgelegenheid vinden een verklaring in factoren zoals het familiaal karakter van de Westvlaamse bedrijven en de grotere creativiteit, die zich weerspiegelt in een tijdige omschakeling naar hoogwaardige produkten en een grote diversifikatie in de activiteiten.

In de toekomst zal de textielnijverheid verder voor ons een zorg zijn, waarvan de intensiteit zal afhangen van wat door nationale en vooral internationale factoren zal worden bepaald. In zoverre de Westvlamingen hun bijdrage kunnen leveren zijn wij hoopvol; het verleden heeft dit bewezen.

Ik ben er van overtuigd dat dit 'dossier textiel' voor de textielmiddens meer klaarheid zal scheppen en zal toelaten hun individuele positie beter te bepalen in het geheel, en in geheel West-Vlaanderen en het land meer begrip zal meebrengen voor deze bedrijfstak die voor West-Vlaanderen zoveel betekend heeft en nog betekent voor de welvaart van onze gezinnen.

Ridder P. van Outryve d'Ydewalle
Goeverneur
Voorzitter WER

Foto Inbel, Brussel

toestand en toekomst van de westvlaamse textielnijverheid

A. Dequae,
Oud-Kamervoorzitter

Reeds in de zestiger jaren tot de economische inzinking van 1974, kende onze nationale textielnijverheid, zoals overigens in alle Westerse landen, een geleidelijke afbrokkeling vooral inzake de arbeidsbezetting en niet het minst onder druk van de technologische evolutie.

Productie en export bleven globaal meer dan op peil maar met enkele fundamentele verschuivingen.

Vooreerst een teruggang van massaproductie (katoengarens & weefsels; jutegarens & weefsels enz.) en een sterke toename van specialiteitsprodukten (tufted, epinglé en fluweel). Wij kenden vooral een globale toename van de aanwending van chemische en synthetische vezels in de verschillende produkten.

De brutale stijging van de olieprijsen gevolgd door een explosie van praktisch alle andere grondstoffen werd een beslissend breukelement.

Aanvankelijk (einde 1973 tot mei 1974) bracht het een kunstmatige boom teweeg door de ongebreidelde indekkingsbestellingen voortvloeiend uit de vrees voor verdere grondstoffenstijgingen.

Maar de inzinking van de textielgrondstoffen midden 1974 bracht dan ook de meest plotse en de diepste inzinking van de na-oorlogse periode.

Gezien de overindekking viel iedere bestelling voor maanden uit, de buitenlandse cliënteel aarzelde in vele gevallen zelfs niet om te annuleren en de afname van de bestellingen werd over maanden gespreid.

Dit bracht, samen met de inzinking van de grondstoffenprijzen (1975), onmiddellijk een zware deuk toe aan de rentabiliteit. Velen kenden ernstige verliezen en het liquiditeitsprobleem dat in vele gevallen een ziekte werd ontstond in heel wat bedrijven.

De activiteit viel ernstig terug en vooral de gedeeltelijke werkloosheid nam angstwekkend toe.

Het feit dat de overbestellingen geleidelijk verteerd werden bracht mee dat na heel wat aarzelingen in het begin van 1976 nieuwe bestellingen een zeker conjunctueel herstel veroorzaakten.

Het zou echter beperkt en tijdelijk zijn, omdat drie belangrijke structurele storingen nl. de inflatie, de monetaire onstabieleit en de open EEG-politiek tegenover derde landen in die periode sterk uitgediept waren.

Inflatie heeft structurele gevolgen

Ons land had zich jaren lang inzake inflatie veilig kunnen houden in het vaarwater van West-Duitsland en de Verenigde Staten. Heel wat beter overigens dan Italië, Engeland, Frankrijk en zelfs Nederland. Aldus werd tot 1973 ons concurrentievermogen beveiligd. Vanaf 1973 echter en vooral in 1974 en 1975 waren wij opgerukt naar een der hoogste inflatiecijfers van de Westerse industrielanden en werd door de daardoor veroorzaakte kostprijsstijgingen onze concurrentiepositie ernstig verstoord.

Voor de textielnijverheid kwam dit dus te zwaarder aan omdat zij een typisch exportgerichte industrie is.

De monetaire onstabieleit is ook een structureel storingselement

Het vloten van alle munten tegenover de eerder beperkte stabiele muntzone van de Europese slang (DM, FL, BF, KR) heeft wellicht in de laatste jaren de meest ontwrichtende terugslag gehad op de textielactiviteit.

De afglijding tegenover de spilkoersen die in december 1972 werden vastgelegd (Smithsonian Agreement) is :

voor de FF :	min \pm 20 %
voor de Dollar :	min \pm 38 %
het Pond :	min \pm 45 %
de Lire :	min \pm 50 %

Inzake termen van internationale handel betekent dit dat wij in Frankrijk 20 %, in U.S. 38 %, in Engeland 45 % en in Italië 50 % duurder moeten verkopen om hetzelfde aan BF te ontvangen.

Omgekeerd betekent dit ook dat deze landen (en de vele die in de dollar-zone liggen) in ons land een zelfde percentage lager kunnen verkopen en toch hetzelfde aantal FF, Dollar, Pond of Lire binnenkrijgen.

De vlottende munten zijn aldus uitgediept tot het sterkste wapen inzake exportbevordering en verdoken protektionisme.

De EEG-politiek tegenover de derde landen

De open politiek van praktisch vrije invoer uit de ontwikkelingslanden, waarvan een belangrijk deel met tarifaire kontingenten (dus vrij van invoerrechten) werd door de EEG ingezet en doorgevoerd alvorens de ernstige recessie in 1974 was ingezet.

Eenmaal de remmen weggenomen moest bij de afglijding door deze recessie de overrompeling onvermijdelijk worden. Daarbij komt dat de hoge kostprijsfactoren en de sterke munt nog een bijkomend voordeel voor de invoer meebracht. Dat was tevens de oorzaak dat omwille van de lagere produktiekosten heel wat produktie vanuit West-Europa en ook uit België naar deze landen overgeplant werd.

Het toen bestaande Multivezelakkoord was gebrekkig en kon geen voldoende dam opwerpen.

Aldus ontstond de slepende depressie die heel wat ondernemingen deed sneuvelen terwijl andere met ademnood en onder bedreiging blijven.

De textielproduktie daalde in 1977 t.o.v. 1976 (jaar met een gedeeltelijke herneming) met 13 % en het produktievermogen werd begin 1978 slechts ten belope van 67 % aangewend tegen 73 % begin 1977.

Enkel de sterk gespecialiseerde sectoren met ingewikkelde en hoge technologie en waar veel eisen gesteld worden op gebied van kwaliteit en smaak konden

zich in belangrijke mate handhaven, niet het minst dank zij de vindingrijkheid en de werkkraft van onze ondernemers, hun kaders, technici en arbeiders.

Daardoor is het ook uit te leggen dat West-Vlaanderen inzake activiteit en arbeidsposten nog het best weerstand geboden heeft.

Hoe kan men in de toekomst uit deze depressietoestand losgeraken ?

Natuurlijk door het wegwerken of neutraliseren van de oorzaken, nl. de hoger opgesomde structurele storingen.

Inzake inflatie is sedert anderhalf jaar reeds heel wat bereikt. Wij hebben terug onze plaats ingenomen bij de landen met de laagste inflatie. Duitsland blijft nog iets lager (2,2 %) maar wij staan op gelijke voet met Nederland (4.1 %) maar heel wat beter dan de V.S. (8,2 %), Frankrijk (9 %), Engeland en Italië (\pm 12 %).

De inspanning dient echter te allen prijze volgehouden te worden aangezien wij nog de overdrijvingen van 1974 en 1975 te verwerken hebben.

Het bereiken van een grotere muntstabiliteit is een internationaal probleem dat niet nationaal kan opgelost worden.

Sedert de ineenstorting in 1971 van het fundamentele monetaire systeem van Bretton-Woods, dat gedurende een kwart-eeuw een behoorlijke stabiliteit in de wisselverhoudingen had verwezenlijkt, blijft de toestand zonder uitzicht.

Er worden wel inspanningen gedaan om een zekere beheersing van het vloten te bereiken maar een fundamentele oplossing is niet in het zicht.

Belangrijk is ongetwijfeld de principiële beslissing van de Europese Top in Bremen om althans tot een regeling te komen van de Europese munten in een hervormde of een dubbele slang waarbij de onderlinge verhoudingen slechts binnen bepaalde grenzen zouden variëren.

Het is in alle geval duidelijk dat, als de Dollar hoger kan worden gewaardeerd en stabiel kan worden en wanneer op het Europees vlak de voorziene regeling kan gerealiseerd worden, er heel wat verbetering kan komen in de Belgische economische toestand en niet het minst in de textielnijverheid.

Het nieuwe Multivezelakkoord is ongetwijfeld beter dan het vorige. Het bevat een ietwat beter beveiligingsmechanisme, maar vooral de bilaterale beperkende akkoorden moeten een verdere aftakeling van de toestand uitschakelen en ongetwijfeld een zekere verbetering brengen in de katoen- en aanverwante sectoren.

Essentieel is, voor de verzekering van de bevoorrading van de weverij en de konfektie dat een voldoende kern van nationale produktie zou beveiligd worden, want de bevoorrading van buiten uit is zeer willekeurig, vooral in een periode van hoogconjunctuur.

Het is duidelijk gebleken dat de EEG sedert enkele maanden heel wat sterker gesensibiliseerd is op dit terrein en bereid is veel inspanningen te doen om de verdere aftakeling van deze voor de arbeidsposten zo belangrijke nijverheid te vermijden.

Haar laatste initiatief van het opzetten van 'Hearings' voor de verschillende textielsectoren om de problematiek te diepgronden en oplossingen te zoeken met de Europese beroepsorganisatie, bevestigt deze groeiende bekommernis.

Andere maatregelen op het nationale vlak zijn er eerder op gericht om de bedrijfsmoeilijkheden te verzachten (bv. renteloze lening van 20.000 F om de liquiditeitspositie te verbeteren) en de levenskansen te verhogen (vb textielkern bij het Ministerie van Economische Zaken en de Belgische Dienst voor de Buitenlandse Handel).

Overschakelingen, samenwerking, structuurverbeteringen zouden bevorderd worden terwijl de sociale gevolgen van de moeilijkheden door het sociaal Textiefonds zouden verzacht worden.

Dit alles is niet onbelangrijk en wij zijn benieuwd wat het door de Minister van Economische Zaken zojuist aangekondigd 5-jarenplan voor de textielnijverheid zal inhouden.

Het blijkt echter duidelijk dat een volledig herstel en een dynamische herneming alleen mogelijk zal zijn als de drie vermelde structurele storingen zullen worden weggewerkt of geneutraliseerd.

**REIZEN
WASTEELS**

Verg. Kat. A 1246

p.v.b.a.

Ooststraat 115, 8800 ROESELARE

Tel. : (051) 20.16.72 — Telex 81.570

Geldmuntstraat 16, 8000 BRUGGE

Tel. : (050) 33.65.31 (4 lijnen)

- * Alle touroperators programma's met beste uitvoering.
- * Prachtige KASTEELTOUR naar Durham en Yorkshire (Noord-Engeland), inclusief unieke bootreis 13/10 tot 16/10, ALLES inbegrepen : **5.750 fr.**

Meer inlichtingen bij : G. Lenoir

REIZEN WASTEELS

Ooststraat 115, 8800 Roeselare

Geldmuntstr. 16, 8000 Brugge (lieft schriftelijk)

europese textielproblemen

Dr. F. Trappeniers

De crisis tijdens de jongste jaren

De algemene economische crisis, die de wereld-economie sedert 1973 kenmerkt, heeft vooral sommige sectoren zwaar getroffen. In de Europese Gemeenschap was dat o.m. het geval voor de textiel- en kledingindustrie. De productiecijfers stagneerden, en 550.000 arbeidsplaatsen gingen verloren van 1973 tot 1977: in 1973 waren er nog 1.905.000 arbeidskrachten tewerkgesteld in de textiel-industrie van de negen EEG-lidstaten, en in 1977 was dit aantal gedaald tot 1.577.000 wat een vermindering van 328.000 arbeidsplaatsen betekent; voor de kledingindustrie bedroegen de cijfers resp. 1.343.000 in 1973 en 1.123.000 in 1977, of een verlies van 220.000 arbeidsplaatsen.

Het is natuurlijk niet de eerste keer in haar eeuwen-oude geschiedenis dat de textielindustrie gekonfronteerd wordt met diep ingrijpende mutaties en krisistoestanden. Ook in de zestiger jaren gingen arbeidsplaatsen verloren, wegens het feit dat sommige textiel-activiteiten bijzonder kapitaalintensief werden, en dat tegenover die doorgedreven mechanisering geen sterk expansieve vraag stond. Maar in een klimaat van algemeen economische expansie kunnen de sociale gevolgen van dergelijke mutaties nog enigszins opgevangen worden. Dat is thans niet het geval.

Daarenboven waren de verschuivingen in de Europese Gemeenschap bijzonder omvangrijk, wegens de uitzonderlijk snelle stijging van de invoer uit de lage-loonlanden. In amper drie jaar steeg deze invoer met 80 % (in volume); terwijl de VSA, door een doeltreffend gebruik van de 'multivezelovereenkomst', hun invoerstijging tot 5 à 6 % per jaar beperkt hadden.

Het is dan ook niet te verwonderen dat het Amerikaanse voorbeeld inspirerend werkte toen, in 1977, de Europese Gemeenschap haar houding moest bepalen inzake de verlenging (voor vier jaar) van de regeling betreffende de internationale handel in textiel, meer bekend onder de naam 'multivezel-overeenkomst' of MVO.

Multivezelovereenkomst en bilaterale regelingen

De manier waarop de MVO door de Europese Gemeenschap in de jaren 1973-1977 werd aangewend vertoonde onmiskenbaar een reeks tekortkomingen: slechts een beperkt aantal bilaterale akkoorden werden afgesloten, meestal dan nog met veel vertraging (enkele akkoorden kwamen slechts in 1977 tot stand); de overeengekomen kwantitatieve beperkingen waren soms nogal willekeurig, en misten een coherente en globale

aanpak, en de stijgingspercentages werden ruim bemeten; het toezicht op de invoer was vaak gebrekkig, mede door tekortkomingen in de regels t.a.v. de oorsprong der goederen.

Na lange discussies werd tenslotte in de EG-Raad overeengekomen dat de Europese Gemeenschap een verlenging van het multivezel-akkoord, zonder formele wijziging, zou aanvaarden voor zoverre de Commissie erin zou slagen: 1) aan de hogervermelde tekortkomingen te verhelpen; 2) redelijke afwijkingen van sommige bepalingen van de MVO te verkrijgen.

Van half oktober tot eind 1977 heeft de Europese Commissie een reeks onderhandelingen gevoerd die zonder voorgaande zijn in de geschiedenis van de Gemeenschap: bilaterale onderhandelingen te Brussel met meer dan dertig landen welke goedkope textielproducten uitvoeren; multilaterale onderhandelingen te Genève in het kader van het textielkomitee van de GATT, om instemming te bekomen voor de bijzondere maatregelen (afwijkingen) die de Gemeenschap in haar bilaterale akkoorden had bedongen.

In zijn zitting van 19 en 20 december heeft de Raad namens de Gemeenschap de resultaten van die onderhandelingen goedgekeurd. De invoerregeling voor textielproducten, die thans van kracht is, wordt hieronder bondig beschreven.

1. De Gemeenschap heeft met 23 MVO-landen overeenkomsten bereikt, bijzondere regelingen getroffen voor 6 landen van de Middellandse Zee waarmee zij reeds preferentiële overeenkomsten heeft, en autonome regelingen vastgesteld voor Taiwan en de landen met staatshandel. In totaal veertig landen.

2. De bilaterale textielovereenkomsten of -regelingen houden voor elke categorie textielproducten uit landen met lage kostprijs de volgende invoerbeperking in:

(i) 'Kontingenten' of *kwantitatieve maxima* voor elke categorie gevoelige producten, toegepast op landen die belangrijke leveranciers zijn van deze categorie. Deze maxima zijn gebaseerd op de invoercijfers van 1976, verhoogd met een matig stijgingspercentage. Voor 8 categorieën bijzonder gevoelige producten, waarbij de invoer reeds een groot deel van het interne verbruik dekt (katoengarens, katoenen stoffen, garens van syntetische of kunstmatige vezels, gebreide T-shirts, gebreide pull-overs, pantalons, chemisiers, overhemden) gelden daarenboven de volgende twee beginselen:

de som van de overeengekomen kontingenten mag de zogeheten interne plafonds niet overschrijden (dit zijn globale invoer-maxima);

de stijgingspercentages mogen niet tot een grotere invoerpenetratie leiden, zodat de toeneming van de invoer slechts overeenkomstig de stijging van het verbruik verloopt.

(ii) *een stelsel van potentiële beperking* met betrekking tot: bovenbedoelde gevoelige producten, maar uit landen die geen belangrijke leveranciers zijn;

de tot nu toe minder gevoelige producten, maar die in de toekomst gevoelig kunnen worden.

In deze tweede invoerregeling, 'mand' genaamd, is een drempel vastgesteld — uitgedrukt in een percentage van de totale invoer van buiten de EEG tijdens het voorafgaande jaar — voor elk produkt dat niet is gedekt door een kwantitatief maximum voor een bepaald leverend land. Deze drempels, die zowel op kommunautair als regionaal niveau kunnen worden toegepast, geven aan vanaf welk niveau de Gemeenschap kan besluiten overleg te vragen ten einde de invoer uit een bepaald leverend land voor een of andere categorie van producten aan kwantitatieve beperkingen te onderwerpen.

3. De regels van oorsprong werden strenger gemaakt, en een controlestelsel werd ingevoerd om misbruiken te voor-

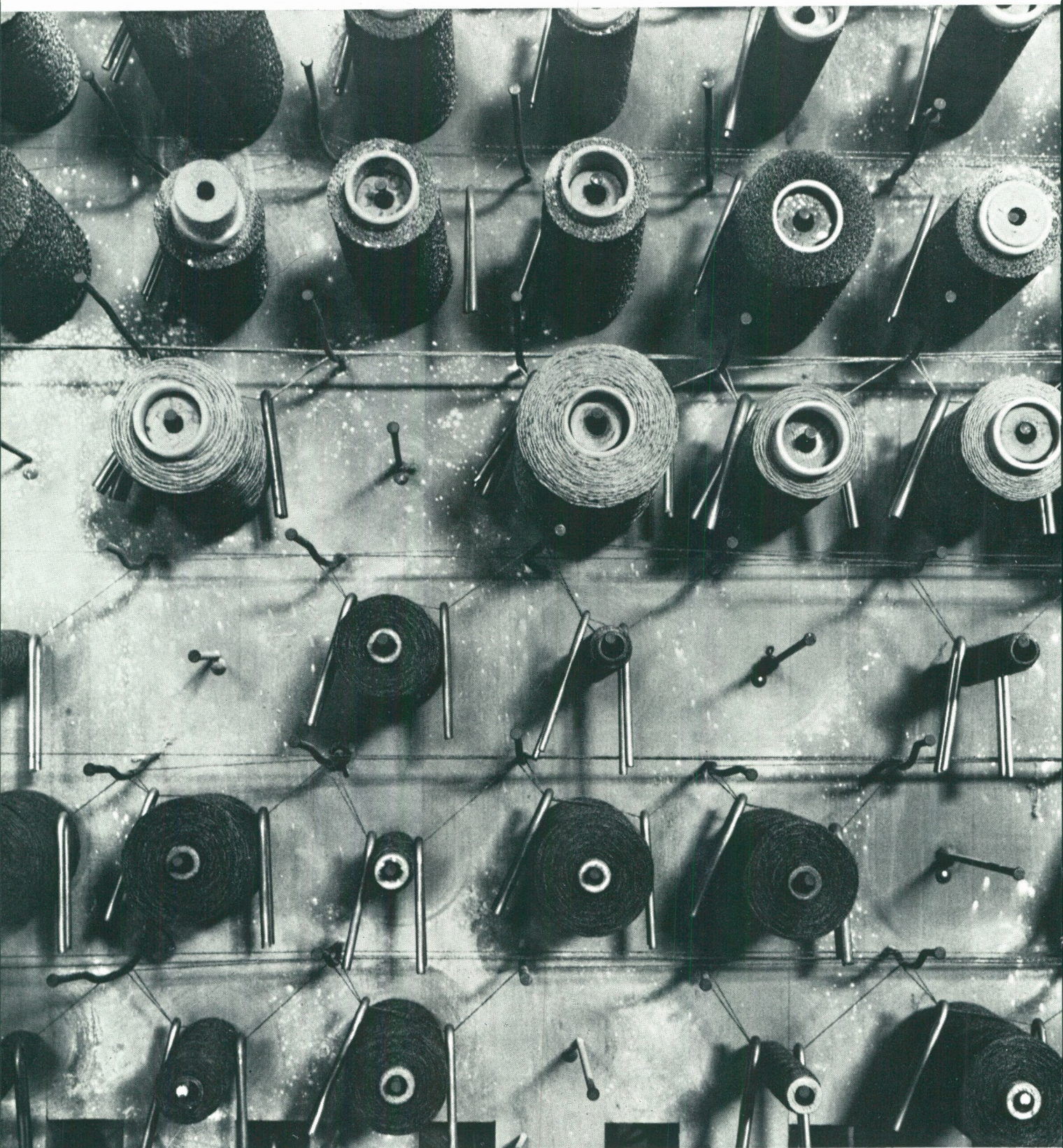

Foto H. Maertens, Brugge

komen. De administratieve structuren werden versterkt in de lidstaten en bij de Kommissie.

Er zullen niettemin grote inspanningen moeten geleverd worden om een doelmatige toepassing van de beschreven stelsels te waarborgen: inachtneming van de overeengekomen contingenten, toezicht op de juiste benaming en oorsprong¹, redelijk snelle werking van 'het uittreden uit de mand', enz...

¹ Het komt er op aan te vermijden dat bv. Zuidkoreaanse sokken — onderworpen aan een contingent — na een ommetje langs een Japanse vrijhaven, onbeperkt als Japanse sokken ingevoerd worden; of dat kinderkleding uit Hong-Kong — waarvoor eveneens een contingent geldt — als arbeidskledij zonder kwantitatieve beperking op onze markt gebracht wordt (alsof kinderarbeid in onze landen nog toegelaten was!)

4. De beschreven regelingen hebben een betrekkelijk stabiel milieu geschapen voor onze buitenlandse handel in textiel-produkten. Het zou evenwel gewaagd zijn te trachten de invloed ervan in nauwkeurige cijfers of percentages uit te drukken, of de weerslag inzake 'penetratie van de gemeenschappelijke markt' voor afzonderlijke categorieën van produkten te schatten. Men moet hierbij immers rekening houden, niet alleen met de bekende tendensen in de relatie tussen de inkomensstijging en de vraag naar textiel en kleding, maar met de onzekerheden inzake algemene economische perspectieven, en de sterke cyclische fluctuaties van de textielhandel.

Met inachtname van al die vraagtekens, lijkt het niettemin mogelijk te stellen dat, bij een rigoureuus beheer van de vastgestelde invoerregelingen, de Europese textiel-invoer uit de lage-loonlanden tijdens de komende jaren (gemiddeld, en over 't algemeen genomen) waarschijnlijk even snel zal stijgen — en zelfs enigszins sneller — dan de vraag binnen de Gemeenschap.

Aankoop voor een sectorieel beleid

De uitzonderlijke invoer-bescherming waarover ze tijdens de eerstvolgende jaren beschikt, moet door de Europese textiel- en kledingindustrie te baat genomen worden om haar structuren — waar nodig — aan te passen en te moderniseren, en haar concurrentiekracht te vergroten.

Uitgangspunt is daarbij dat de sektor textiel/kleding een belangrijke leverancier van arbeidsplaatsen is, en onontbeerlijk voor het industriële, sociale en regionale evenwicht van de kommunautaire economie.

Verschillende lidstaten hebben hun industrie-beleid reeds afgestemd op de vermelde noodwendigheden inzake aanpassing aan de eisen van herstructurering en omschakeling, welke de technologische vooruitgang en de nieuwe internationale arbeidsverdeling met zich meebrengen.

De Europese instanties moeten er voor zorgen dat :

- (a) de verschillende politieken van de lidstaten niet tegenstrijdig zijn, noch elkaar neutraliseren, maar integendeel de nodige samenhang en convergentie tot stand brengen ;
- (b) sommige nationale initiatieven op Europees vlak worden gebundeld of veralgemeend, en met alle nuttige initiatieven van de Gemeenschap worden aangevuld telkens wanneer de Europese dimensie een betere doelmatigheid waarborgt.

Die bekommernis beantwoordt aan het verzoek van de Europese Raad van december 1977: 'Om het Europese productie-apparaat aan te passen aan de nieuwe omstandigheden op de kommunautaire en wereldmarkt moeten de oplossingen voor de structurele problemen, welke alle lid-staten gemeen hebben, meer en meer worden gezocht op kommunautair vlak, met name bij de ijzer- en staalindustrie, de textiel en de scheepsbouw'.

Voor de textiel- en kledingindustrie heeft de Europese Commissie op dit ogenblik nog geen gedetailleerde beleidsvoorstellen uitgewerkt. Ze meent namelijk dat eerst de ondernemingen en de beroepsassociaties, de vakbeweging en de regeringsinstanties van de lid-staten moeten worden geraadpleegd. Door zulke konsultaties kunnen de werkelijke problemen beter worden omschreven en kan de actie welke dient te worden ondernomen beter worden uitgestippeld.

Wel heeft de Commissie onlangs (26 juli 1978), enkele algemene richtsnoeren voor een sectorieel beleid inzake textiel en kleding opgesteld, teneinde de geplande konsultaties te voeden en te oriënteren.

Daarbij werden de volgende ALGEMENE DOEL-STELLINGEN vooropgesteld :

(1) Europa moet over een *uiterst bekwame textiel/kleding-industrie* beschikken, die de internationale concurrentie aankan en een aanzienlijk aantal arbeidsplaatsen over een lange periode kan garanderen.

(2) Het *dynamisme der ondernemingen* moet worden aangemoedigd, en moet de voornaamste giststof vormen voor de vooruitgang en de aanpassing van de sektor in de richting van een ontwikkeling van de *sterke punten*.

(3) Het verwezenlijken van een sterk concurrentievermogen, kan in bepaalde gevallen leiden tot vermindering van de werkgelegenheid. In dit verband moeten de vereiste steunmaatregelen worden genomen voor de *omschakeling, de schepping van nieuwe arbeidsplaatsen, de omscholing van werkkrachten, ...*

Als meer SPECIFIEKE RICHTSNOEREN stipt de Commissie de volgende punten aan :

(1) De modernisering en het voortbestaan van een sektor waarin meerdere tienduizenden ondernemingen werkzaam zijn, zal voornamelijk plaatsvinden via het dynamisme van de *bedrijven zelf* en een *doeltreffende concurrentie*, in het kader van een gepaste coördinatie van het textielbeleid der lidstaten.

(2) De *economische en commerciële informatie* moet verbeterd worden, want de permanente en grondige informatie over de productie, de markt en haar evolutie, de voorraden, ... vormt een wezenlijk element voor de beoordeling van alle aanpassingsinspanningen die in de kommunautaire textielindustrie worden ondernomen. Deze permanente informatie moet toegankelijk zijn voor alle textielondernemingen, meer bepaald ook de kleine en middelgrote bedrijven.

(3) De kommunautaire industrie moet het uiterste halen uit de troeven waarover zij op het gebied van de *technologie, de specialisatie en de creativiteit* beschikt. Dit houdt in, dat de inspanningen op het gebied van de research en vernieuwing moeten worden geïntensiveerd.

(4) De financiële interventies van de Gemeenschap en van de lidstaten moeten samenhangend zijn, en zullen nauwgezet moeten beantwoorden aan het kommunautaire kader betreffende de steunmaatregelen voor de textielindustrie dat in 1977 door de Commissie werd vastgelegd.

(5) De Europese Gemeenschap is nog steeds de grootste exporteur in de wereld van textiel en kleding. Haar produkten genieten een goede reputatie op het gebied van de innovatie en de mode.

De inspanningen voor de verruiming van de afzet op onze traditionele markten, en voor de verovering van nieuwe markten, moeten geïntensiveerd worden.

(6) De Gemeenschap heeft de ontwikkelingslanden reeds gewezen op de risico's die voor hen in de huidige wereld zouden ontstaan uit een industrialisatie die te zeer gericht zou zijn op de textiel en de kleding. Ze moet evenwel rekening houden met de betrekkingen van interdependentie die reeds tussen haar en enkele ontwikkelingslanden in de textielsector bestaan, en eventueel (op een geordende wijze) de mogelijkheden benutten die de industriële samenwerking biedt om het concurrentievermogen van onze ondernemingen te vergroten.

Besluit

Als algemene konklusie stelt de Commissie in haar mededeling het volgende : 'De noodzakelijke aanpassingen in de textiel-kledingsektor aan de omstandigheden van de internationale concurrentie zullen in de eerste plaats de taak zijn van de ondernemingen. Om deze te volbrengen moeten zij kunnen rekenen op een actie tot structurering en steun van de overheid'.

*Bekaert-Stanwick:
één van de vele facetten
van de Bekaert-Groep*

Deskundig advies van Bekaert-Stanwick zorgt voor kristalzuiver rivierwater

Rivierwater zuiveren en ervoor zorgen dat het zuiver blijft is in onze huidige leefomstandigheden een zware, maar noodzakelijke opgave. Dat dit niettemin meer en meer tot de mogelijkheden behoort, is mede te danken aan de kennis en de technologie van Bekaert-Stanwick.

Bekaert-Stanwick is een adviesbureau dat uitsluitend specialisten van diverse disciplines onder zijn leden telt. Door hun uitgebreide en veelzijdige know-how en ervaring opereren zij

met goed gevolg in alle takken van het bedrijfsleven. Want Bekaert-Stanwick werkt volgens de meest recente management-technieken en met een objectieve en haast onbeperkte creatieve inbreng.

Zo is het bureau een waardevolle hulp voor de meest diverse problemen. Onder meer voor project-management, onderhoudsorganisatie, opleiding, bedrijfsrationalisatie, informatica, marketing, enz. Bekaert-Stanwick is een treffend voorbeeld van de Bekaert-filosofie. Want

Bekaert-mensen werken onafgebroken aan nieuwe ideeën, projecten en toepassingen. Op de meest uiteenlopende gebieden, met de meest gevarieerde problemen, met vrijwel elke bedrijfstak. Met als doel produkten te verwezenlijken of te helpen verwezenlijken, die het leven van iedereen beter, veiliger en aangenamer maken.

@ BEKAERT

B-8550 Zwevegem - Tel. 056/75 61 11

de aktuele toestand van de belgische textiel- en konfektienijverheid en het gevoerde regeringsbeleid

W. Claes,
Minister van Economische Zaken

Inleiding

De economische aktualiteit van de jongste drie jaren heeft een zorgwekkende kwetsbaarheid van bepaalde nijverheden aan het licht gebracht.

Hele sectoren van onze economie die gisteren nog een voorspoedig bestaan kenden, moeten thans kampen tegen recessie en soms zelfs teloorgang. Vooral de textiel- en konfektienijverheid wordt door de economische moeilijkheden zwaar getroffen.

De overheid en vooral het Departement van Economische Zaken kunnen niet onverschillig blijven t.o.v. een dergelijke ontwikkeling.

Aangezien het grootste gedeelte van deze industrieën in het Vlaamse landsgedeelte gelegen is (77 % van de totale textiel- en konfektiesektor en een gelijkaardig aandeel van de totale werkgelegenheid in die nijverheden), zijn de regionale aspecten ervan niet te verwaarlozen.

Ter verdere illustratie : 42,5 % van de Vlaamse bedrijven zijn in West-Vlaanderen gevestigd en zij hebben 37 % van de in Vlaanderen tewerkgestelde arbeidskrachten in dienst.

Hierna volgt een schets van de aktuele toestand van de Belgische textiel- en konfektienijverheid, alsook van de doelstellingen die de Regering zich in dit verband gesteld heeft en de middelen die zij aanwendt om hulp te bieden aan de talrijke sub-sektoren van deze industrieën.

Toestand van de textiel- en de konfektienijverheid

De evolutie die zich de laatste jaren heeft voorgedaan, wordt gekenmerkt door een terugloop van het aantal ondernemingen, een vermindering van de werkgelegenheid, met als onmiddellijk gevolg een sterke verhoging van de volledige en gedeeltelijke werkloosheid.

Uit een studie van het Nationaal Instituut voor de Statistiek¹, blijkt dat het aantal in de textielnijverheid getelde ondernemingen tussen 1962 en 1975 met 27 % is gedaald.

¹ Evolutie van de tewerkstelling en van het aantal textielondernemingen (1962-1977), in *Statistisch Tijdschrift*, nr 6, juni 1978.

De omvang van deze beweging heeft zich evenwel tijdens het jaar 1976 nog scherper afgetekend. Er werden toen inderdaad in de textiel- en konfektienijverheid 131 sluitingen geteld, waarbij 7.673 arbeidsplaatsen verloren gingen. In 1977 hebben 155 sluitingen, de teloorgang van 8.056 werkplaatsen met zich gebracht.

De evolutie van verschillende economische indicatoren is als volgt samen te vatten :

1. Evolutie van de tewerkstelling

(a) Textiel : Tussen 1962 en 1975 verminderde het aantal arbeidsplaatsen met 39.000, dit is 30 % van het totaal ; tussen maart 1974 en maart 1978 bedroeg de achteruitgang 24 % voor wat de arbeiders betreft. Wat de bedienden betreft, is dit fenomeen recenter, maar de vermindering bedraagt over dezelfde periode toch ook 21 %.

(b) Konfektienijverheid : Deze sektor kent eveneens een gevoelige terugloop van de tewerkstelling nl. 30 % zowel wat de arbeiders als de bedienden betreft, voor de periode van maart 1974 tot maart 1978.

Gezien de huidige tendens zich, ondanks alles, schijnt door te zetten, kan worden gevreesd dat de totale tewerkstelling in de textiel- en konfektienijverheid tegen eind 1978 nog slechts 100.000 eenheden zal bedragen. Dit betekent een verlies van circa 20 % in een tijdspanne van 5 jaar.

2. Evolutie van de werkloosheid

Korrelatief met de inkrimping van het peil van de tewerkstelling in deze twee sectoren, is de werkloosheid er aanzienlijk toegenomen.

In juni 1974 waren er 10.403 werklozen in de textielnijverheid terwijl dit opliep tot 39.094 in juni 1978 ; dit is een verhoging van 275 %. In dezelfde periode was de toename van de werkloosheid in de konfektie alleen nog omvangrijker, nl. 419 %.

3. Evolutie van de produktie

Het produktie-indexcijfer voor het geheel van de textielindustrie (bron N.I.S. 1970 = 100) bereikte in 1973 : 105 punten. Dit is achtereenvolgens tot 100 gedaald in 1974 en tot 86 in 1975, terwijl in 1976 wegens een korte heropleving opnieuw 96 punten werden bereikt.

Tijdens het boekjaar 1977 is de produktie in de textielindustrie, in vergelijking met 1976, terug met meer dan 12 % achteruitgegaan. De eerste maanden van het jaar 1978 vertoonden opnieuw een daling van 3 à 4 % t.o.v. 1977.

De produktie-index van de konfektienijverheid nam voortdurend toe tussen 1962 en 1974 en dit vooral dan in de periode van 1971 tot 1974. Vanaf 1975 echter trad ook een geleidelijke teruggang op.

4. Evolutie van de buitenlandse handel

De handelsbalans van de textiel- en konfektiesektoren vertoont al sinds vele jaren een positief saldo.

België importeert op het vlak van de textiel grondstoffen, halffabrikaten en afgewerkte produkten, terwijl de export voornamelijk bestaat uit afgewerkte produkten. De evolutie hiervan wordt weergegeven in bijgaande tabel.

Wat de invoer betreft, valt het toenemend aandeel op van breigoed en konfektie. De uitvoer vertoont een tendens naar versteviging van het aandeel van de weefsels en de afgewerkte produkten.

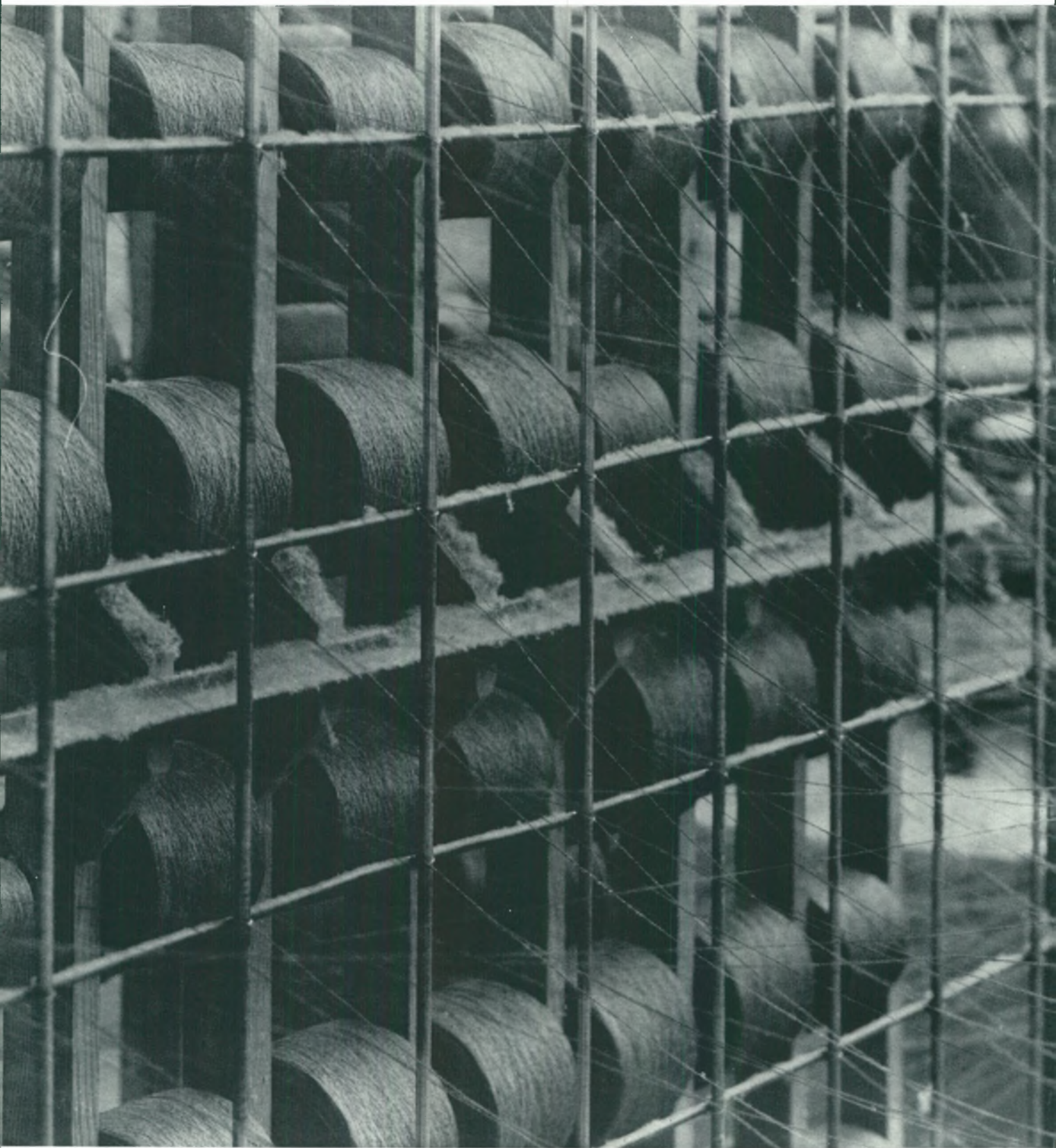

Foto L. Van Rafelghem

Evolutie van de Belgische handelsbalans voor textiel en kleding (in miljoen fr.)

Jaar	INVOER				UITVOER				SALDO	Ratio Uitvoer Invoer	Index Saldo (70 = 100)
	Grondst. + garens	Weefsels + afg. pr.	Breigoed Konfekt.	Totaal	Grondst. + garens	Weefsels + afg. pr.	Breigoed Konfekt.	Totaal			
1958	11.396	3.778	2.053	17.227	9.829	9.484	2.360	21.673	+ 4.446	1,25	27,3
1970	24.277	11.437	12.975	48.689	20.424	27.498	17.024	64.964	+ 16.257	1,33	100
1971	26.136	14.031	16.442	56.609	19.636	31.826	20.475	71.937	+ 15.328	1,27	94,2
1972	28.603	15.255	19.947	63.805	22.225	37.003	23.185	82.413	+ 18.608	1,29	114,4
1973	36.109	19.098	24.831	80.038	27.066	43.634	26.258	96.958	+ 16.920	1,21	104
1974	39.192	24.007	30.138	93.337	28.449	50.735	30.399	109.583	+ 16.246	1,17	99,9
1975	31.720	22.118	33.897	87.735	23.794	49.196	29.545	102.535	+ 14.800	1,16	91
1976	41.971	27.494	38.169	107.634	30.597	60.008	27.450	118.055	+ 10.421	1,10	64,1
1977	37.804	30.001	41.269	109.075	30.423	63.021	27.294	120.738	+ 11.664	1,10	71,7

Bron : samengesteld uit : N.I.S. : maandelijkse bulletins over de buitenlandse handel.

Ter illustratie : het deficiet van de handelsbalans van breigoed en konfektie bedroeg in 1975, 1976 en 1977 respectievelijk : 4,1, 10,5 en 14,0 miljard fr., dit dan in tegenstelling tot de zeer gunstige toestand van de tapijt- en meubileringssector.

Bij wijze van besluit moet worden beklemtoond dat de verhouding in- en uitvoer minder gunstig evolueert : de verhouding bedroeg in 1970 nog 1,33, maar in 1976 en 1977 nog slechts 1,10.

5. Toestand van de textielnijverheid in de Europese Gemeenschappen

Uit de gegevens van de EEG blijkt dat België de grootste achteruitgang heeft gekend in vergelijking met de overige lidstaten en dit meer bepaald tijdens het jaar 1977 (12 % vergeleken met 2,6 % op gemeenschapsniveau).

6. Besluit

Bovenstaande bondige evaluatie van de Belgische textiel- en konfektienijverheid wijst op een acute situatie. De produktie loopt merkkelijk achteruit. Dat is ook het geval voor de tewerkstelling, die sinds 1974 proportioneel zelfs veel sneller daalt dan de produktie.

Zowel de totale als de gedeeltelijke werkloosheid nemen onrustwekkende proporties aan.

Het positieve saldo van de handelsbalans van de twee beschouwde sectoren krimpt steeds meer in en soms wordt wel eens gevreesd dat ze op termijn negatief zou kunnen worden.

Voorname oorzaken van de huidige moeilijkheden

De economische recessie heeft de kwetsbaarheid van een aantal textiel- en konfektiebedrijven duidelijk in het licht gesteld.

Bepaalde sub-sektoren kenden immers reeds in de periode van hoogconjunctuur structurele problemen die door de recessie natuurlijk nog verergerden. Alhoewel voor de problemen van de Belgische textiel- en konfektienijverheid velerlei redenen kunnen aangegeven worden, wordt hierna stilgestaan bij enkele elementen die als fundamenteel moeten worden beschouwd.

(1) De aanzienlijke stijging van de invoer van goedkope produkten uit de derde landen heeft de mededinging

verscherpt. De Belgische markt werd hierdoor verstoord en onze traditionele afzetgebieden verkleinden : dit verzwakte nogal de toestand van talrijke sub-sektoren zoals de katoenspinnerij, de wolkammerij, het breigoed en de konfektie.

(2) Indien het geen producenten betreft, die daardoor een gemiddelde prijs verwezenlijken en alzo de tewerkstelling kunnen behouden, dan is het passief veredelingsverkeer een niet-geringe oorzaak van onze moeilijkheden.

(3) De bijzondere tegemoetkoming die door sommige landen aan deze nijverheidstakken worden toegekend, zowel wat de produktie als wat de uitvoer betreft, verstoren uiteraard de internationale mededinging.

(4) Tenslotte dient te worden onderstreept dat de kwaliteit van het beheer, bepaalde familiale bedrijfsstructuren, de verscheidenheid van de produktie, de grootte van de ondernemingen en de verhouding van de produktiefactoren in sommige gevallen de technisch-kommerciële en financiële zwakte kunnen verklaren.

De vermelde oorzaken geven reeds een idee van de complexiteit van de gestelde problematiek alsook van het feit dat de o-losing ervaar op korte en middellange termijn een aktie vergt, niet alleen op het niveau van de bedrijven en de sub-sektoren maar eveneens op nationaal vlak en zelfs op het niveau van Europa.

Elke maatregel dient inderdaad steeds rekening te houden met de eisen van het Europese handelsbeleid en met de EEG-richtlijnen betreffende de konkurrentie. Dit vergt dus de goedkeuring en de medewerking van de EEG-instanties.

Het overheidsbeleid

De Regering heeft de vaste wil een aktief, wel overwogen en doeltreffend beleid te voeren ten voordele van een sektor, die belangrijk geacht wordt zowel voor de nationale als voor de Vlaamse economie.

Hiertoe heeft zij in de tweede helft van 1977 een vrijwaringsplan voor de twee sectoren opgesteld.

Beoogd wordt ondermeer de verhoging van de invoer in te dijken en de modernisering van de sektor te verzekeren door het aanmoedigen van specialisatie en herstrukturatie.

A. Maatregelen op het gebied van de invoer

De landen die een belangrijk deel van de textielgrondstoffen leveren, welke in de geïndustrialiseerde landen bewerkt worden, hebben zich nu zelf voor de produktie uitgerust en voeren nu zelf de afgewerkte produkten uit. Deze goederen zijn zeer dikwijls van hoge kwaliteit, maar meestal laag van kostprijs.

Dit heeft een volledige omkering van de traditionele internationale handelsstromen en dus een nieuwe toestand voor onze eigen textielondernemingen voor gevolg. Onze bedrijven voorzagen namelijk niet alleen in eigen behoeften, maar zetten eveneens een groot deel van hun produktie op de buitenlandse markten af.

Niet alleen onze uitvoer is in sommige gevallen volledig verdwenen, maar ook onze binnenlandse markt zelf werd dan grotendeels ingenomen door die goedkope invoer.

Deze toestand heeft geleid tot het afsluiten van een eerste internationale reglementering in de vorm van een algemeen katoenakkoord op lange termijn (LTA).

Deze overeenkomst, die oorspronkelijk vijf jaar zou duren, werd herhaalde malen verlengd tot in 1974 een omvangrijker akkoord tot stand kwam, dat betrekking had op de belangrijkste textielvezels: het multivezelakkoord (MVA) in het kader van de Algemene Overeenkomst voor Handel en Tarieven (GATT).

De eerste akkoorden tot zelfbeperking, die in 1975 en 1976 op grond van dat MVA, in de euforie van de in 1975 heersende hoogconjunctuur werden gesloten, hebben snel grote leemten vertoond die te wijten waren aan het feit dat nog steeds een overdreven verhoging van de invoerstroom werd toegelaten.

De nefaste gevolgen voor de Europese textielindustrie van het eerste MVA indachtig, heeft de EEG-Kommissie, onder druk van alle betrokken instanties, het nodig geacht bilaterale onderhandelingen te voeren met de voornaamste textielexporterende landen, vooraleer over te gaan tot de hernieuwing van het MVA in 1978. Ofschoon een volledige herziening van het eerste MVA formeel niet kon worden bereikt, moest een interpretatie die beter met de geest van de overeenkomst overeenstemde, aanvaard worden door de uitvoerende landen, die een twintigtal akkoorden tot zelfbeperking met de EEG sloten, waardoor de invoer gemakkelijker kon worden gecontroleerd.

Daarenboven werden speciale overeenkomsten gesloten met bepaalde landen, waarmee de EEG door preferentiële akkoorden verbonden is (bijvoorbeeld Griekenland, Portugal, Tunesië en Macao). Over andere afspraken worden thans nog besprekingen gevoerd. Tenslotte is een autonoom stelsel voor Taiwan en voor de landen met staatshandel vastgelegd.

De verwezenlijking van de stabilisatie van de gemeenschappelijke markt werd verdergezet door een evaluatie van de penetratie van vreemde textielprodukten op deze markt. In functie hiervan werden de textielprodukten in categorieën ingedeeld.

Voor een groep produkten met een grote penetratie (groep I: katoengarens en -weefsels, weefsels van discontinue synthetische vezels, hemden in breigoed en T-shirts, pull-overs, broeken, bloezen en hemden) verdeelt een formule van interne globalisatie de invoer in verhouding met het verbruik en met de toegestane groei, en dit voor de duur van de akkoorden, dus van 1.1.78 tot 31.12.78.

In het algemeen steunt het mechanisme van de bilaterale, door de EEG gesloten, akkoorden op 2 soorten maatregelen:

(1) de effectieve kwantitatieve beperkingen. Deze hebben betrekking op de produkten met een hoge penetratie op de gemeenschappelijke markt. Deze beperkingen steunen op wat verwezenlijkt werd in 1976, slechts rekening houdend met een gematigd of zelfs symbolisch groeipercentage in bepaalde gevallen.

(2) de potentiële beperkingen. Het zwakste punt van het MVA, nl. de vrijwaringsprocedures in geval van aanzienlijke verhoging van de invoer, zowel van gevoelige produkten van minder belangrijke leveranciers, als van produkten die tot hertoe weinig gevoelig waren voor de invoer, werd verbeterd dank zij het mechanisme van het 'uit de korf halen' dat een regularisatie in voornoemde gevallen en onder zekere voorafgestelde voorwaarden mogelijk maakt.

Dit mechanisme bestaat erin beperkingen op te leggen zodra de oorspronkelijk ongelimiteerde import een bepaalde drempel overschrijdt. Dit onderstelt op EEG-vlak, de instelling van toezichtsmechanismen. Daarnaast hebben sommige omleidingen van het handelsverkeer een verstrakking van de regels en controles op de oorsprong van de textielprodukten onontbeerlijk gemaakt.

Het is nu nog te vroeg om zich volledig uit te spreken over de efficiëntie van het nieuwe systeem, maar men kan toch al aannemen dat de gestelde beperkingen de importdruk op de eigen markt zullen afzwakken.

Op nationaal vlak kan de verdeling van de invoervergunningen en de prioritaire reservering ervan tot een bepaald percentage van hun eigen produktie, de nationale producenten een matigende prijzevolutie verzekeren en tegelijk bijdragen tot het behoud van de produktie en dus van de werkgelegenheid.

B. Industrieel beleid

Een beleid tot invoerbeperking alleen is op zichzelf niet voldoende om in deze bedrijfstakken een grondige verbetering te bewerkstelligen. De kwetsbaarheid van vele textielbedrijven is van structurele aard, zodat de structuur zelf moet worden aangepakt opdat onze nationale nijverheden de concurrentie zouden aankunnen en aldus vele arbeidsbetrekkingen zouden kunnen worden gevrijwaard.

1. Hulpregime

Deze benadering heeft de Belgische regering ertoe aangezet een systeem van overgangshulp voor de textiel- en konfektienijverheid in te stellen. Dit gebeurde dan door twee Koninklijke Besluiten in 1976 en 1977.

(a) krachtens het Koninklijk Besluit van 14 mei 1976 hebben de kleding- en konfektiebedrijven alsmede de breigoedondernemingen een terugvorderbaar renteloos voorschot kunnen verkrijgen.

Het stelsel bestaat erin een overheidstegemoetkoming in de vorm van een renteloos krediet ten belope van maximum 15.000 fr. per voltijdse werknemer te verlenen.

(b) Krachtens het Koninklijk Besluit van 20 december 1977 werden kredieten verleend waarvan de interesten door de Staat worden gedragen, ten gunste van de ondernemingen uit de textielsector, van bepaalde ondernemingen uit de kleding-, de konfektie- en de breigoedsector, en van de ondernemingen uit de sector die onder het Paritair Komitee van de vlasvezels vallen.

Nochtans dient hier opgemerkt dat de EEG-Kommissie omtrent deze sectoriële hulpmaatregel voorbehoud heeft

gemaakt. In zoverre de goedkeuring van de EEG verkregen wordt, zullen de rentetoeelagen worden uitgevoerd.

Deze maatregel bepaalt dat de Staat de interesten draagt van een krediet van maximum 20.000 fr. per voltijdse werknemer in de betrokken nijverheid, van de negende ingeschrevene af.

Ondernemingen die de voordelen van het KB van 14 mei 1976, reeds genoten hebben, komen hiervoor niet meer in aanmerking.

2. De hervorming van de bedrijfstakken

De beginselen

's Lands beleid moet ook rekening houden met de reeds vastgestelde of nog vast te stellen EEG-tegemoetkomingen of -richtlijnen. Daarenboven moet men indachtig zijn dat hervormingen niet lukraak kunnen geschieden: de doeltreffendheid en de geloofwaardigheid ervan, hangen af van de ernst waarmee ze worden voorbereid.

In de textiel- en konfektiesektor stoot men, nog meer dan in andere bedrijfstakken, op een reeks bijzondere moeilijkheden: sociologische partikularismen wegens de grote spreiding van de ondernemingen en de oorsprong ervan (meestal gezinsbedrijven), de uiteenlopende rechtsvormen, de zeer verschillende belangrijkheid van de bedrijven, de eigen gedragingen van industriëlen die hun bedrijvigheid uitoefenen volgens persoonlijke handels- en nijverheidsopvattingen.

Dit komt erop neer dat de voor te bereiden hervormingen zouden moeten uitgaan van enkele grote, gemeenschappelijke lijnen om aldus tot bijzondere plannen voor de voornaamste subsectoren te komen.

De doelstelling van de hervorming

Het Vrijwaringsplan voor de textiel- en konfektienijverheid moet worden beschouwd als de hoeksteen voor de aanpassing van onze textiel- en kledingsektor aan de voorwaarden van de internationale mededinging.

Om voor de hand liggende economische, sociale en regionale motieven heeft de Regering de vaste wil, de voorwaarden voor een rendabele productie, samen met een zo hoog mogelijk tewerkstellingsniveau, gerealiseerd te zien.

Herstructureringsmaatregelen vergen echter een zekere tijd; dit is trouwens één van de redenen voor de verlenging van het MVA, dat een uitstel van 5 jaar verleent om het herstel van de sektor tot een goed einde te brengen.

De algemene doelstellingen van het herstructureringsbeleid werden reeds gedefinieerd in de regeringsverklaring m.b.t. 'een nieuw industrieel beleid' (doc. Kamer der Volksvertegenwoordigers 301 (1977-1978)).

Ten einde de huidige recessie af te remmen, werden de grote lijnen van het relancebeleid hoofdzakelijk op volgende doelstellingen afgestemd:

- (a) Verbetering van de mededinging door een verhoging van de produktiviteit en een aangepaste kommercialisering, zodanig dat een normale rentabiliteit der eigen middelen wordt verzekerd.
- (b) Aanpassing van de produktie aan de marktvereisten, rekening houdend met de technologische middelen: de introductie van een strategie naar grotere specialisatie, ten einde de traditionele produktie te oriënteren en te diversifiëren naar goederen met een sterk technisch karakter.
- (c) Herstel van de financiële structuur van de ondernemingen door rationalisatie en injectie van nieuwe fondsen.

(d) Diversifikatie van de traditionele activiteiten door de integratie der ondernemingen.

Het uitwerken van de bijzondere richtlijnen, met de bedoeling het herstructureringsproces te ondersteunen en te bespoedigen, mag het heterogene karakter van de ondernemingen van de sektor niet onderschatten, en dit wegens de aanzienlijke verschillen tussen de subsectoren en rekening houdend met de familiale oorsprong van een niet te verwaarlozen aantal ondernemingen.

Benevens de reeds aangehaalde doelstellingen, zullen de krachtlijnen van het herstelbeleid zich richten op twee vlakken: op het niveau van de onderneming (*het intern doel*) en op het niveau van de sub-sektor of van verschillende ondernemingen (*het extern doel*).

Intern doel

Door de ontleding van de gegevens en de informatie, die tijdens het onderzoek van de dossiers betreffende de renteloze kredieten, werden ingewonnen en op computer gezet, zal het mogelijk zijn de reële situatie van de ondernemingen beter te overzien en te volgen en een diagnose op te maken.

Afhankelijk van elk specifiek geval, zal de nadruk bij de herstructurering op volgende punten gelegd worden:

- (1) Herstel van de soliditeit en van de rentabiliteit
Verbetering van de balansstructuren, zodanig dat de normale financieringsbehoeften kunnen verzekerd worden door de traditionele aanbrengrers en de kredietinstellingen; alle mogelijkheden en methoden overwegen, die in aanmerking komen om, op een duurzame wijze, de rentabiliteit van de betrokken ondernemingen te herstellen en/of te verbeteren. Inderdaad, zonder financieel herstel, loopt de operatie gevaar dat de winsten veroorzaakt door een verbetering van de produktiviteit worden opgeslorpt door de financiële lasten.
- (2) Markt-gerichtheid van het textielprodukt
Het in praktijk brengen van de formules $\text{Produkt} \times \text{Markt} \times \text{Technologie}$. Inderdaad volstaat het niet nieuwe produkten en nieuwe markten afzonderlijk te zoeken. Deze twee punten moeten samen worden gezien, d.w.z. een onderzoek naar een produkt voor een bepaalde markt.
- (3) Follow-up
In functie van de diagnose, is het mogelijk dat voor de reorganisatie een beroep moet gedaan worden op gespecialiseerde diensten of studie bureaus.

Extern doel

Hier eveneens, zal de opstelling van het programma van de uitvoeringsmodaliteiten en de aanbevelingen, zich steunen op de syntese van de aanwijzingen en de elementen van de analyse van de betrokken dossiers.

Dan zal men trachten een oplossing te vinden voor de volgende problemen:

- (1) Op structureel vlak:
mogelijke aanpassing van de bedrijfsstructuren of van de sub-sektoren;
toenadering of samenwerking met andere ondernemingen voor de aankopen, de produktie, de verkopen en de algemene diensten;
horizontale- en verticale integratiemogelijkheden.

(2) Op juridisch vlak :

onderzoek van de modaliteiten van de diverse herstruktureringformules tussen ondernemingen ;
inlijnen door tussenkomst van een publieke holding ;
toepassing van de wetgeving op het beheer met bijstand.

(3) Op administratief vlak :

Eventuele herdefiniëring van de organisatie, het management, het personeelsbeleid en de boekhouding.

(4) Op technisch vlak :

De richtlijnen zouden problemen behandelen inzake :
de optimale omvang van de onderneming ;
de diversificatie en de specialisatie van de productie ;
de rekonversiemogelijkheden ;
de aankoop van grondstoffen en halffabrikaten ;
de productieplanning ;
het beheer van de stocks.

Men dient ook bijzondere aandacht te schenken aan de opzoeken inzake de creatie van nieuwe produkten, de verbetering van reeds bestaande produkten, en het uitwerken van nieuwe technieken en technologieën.

De overheid heeft, in het kader van de huidige wetgeving, een ruime hulpverlening voor de bevordering van de technologie en de industriële vernieuwing opgezet.

(5) Op sociaal vlak :

De herstrukturering van ondernemingen en sub-sektoren houdt een gevoelige sociale problematiek in, waarbij zowel de werknemers als de werkgevers betrokken zijn.

In de veronderstelling dat de herstruktureringswerkzaamheden afvloeiingen bij het personeel zouden veroorzaken

b.v. door het verdwijnen van niet-leefbare ondernemingen, zijn er sociale begeleidingsmaatregelen uitgewerkt om de gevolgen hiervan te verzachten.

3. Toepassing van de herstrukturering

De toepassing van het herstruktureringprogramma zou zich op twee niveaus moeten uiten en in overleg geschieden met de professionele en syndikale kringen.

Enerzijds moet een grondige analyse van de situatie van de bedrijfssectoren gemaakt worden teneinde de sub-sektoren te bepalen, waarvoor bijzondere plannen zouden moeten uitgewerkt worden.

Anderzijds werkt een administratieve kern 'textiel', met een geregionaliseerde opzet, aan de toepassing van de opties die in het vrijwaringsplan zijn vervat.

Besluit

In dit beknopt overzicht is de klemtoon gelegd op de verschillende moeilijkheden, waarmee de Belgische Textiel- en Konfektienijverheid te kampen heeft.

Bedoelde sectoren zijn zeker nog van essentieel belang voor ons economisch bestel en zij stellen een belangrijk aantal arbeiders en bedienden te werk.

Daarom zijn bondig de middelen en methoden vermeld die de achteruitgang zouden kunnen helpen tegenhouden.

De deelname van de professionele en syndikale instanties aan het overleg is evenwel absoluut nodig.

Het dynamisme en de vindingrijkheid van onze industriëlen en van onze arbeiders, zullen ons zeker in staat stellen de huidige moeilijkheden te overwinnen.

Sinds 1919

voor eigen mensen
door eigen mensen

DE KORTRIJKSE VERZEKERING NV

Zetel en kantoren : KORTRIJK

Lange Steenstraat 20

Lekkerbeetstraat 3

Tel. (056) 21.16.91

Bijhuis te BRUGGE, Garenmarkt 6

Tel. (050) 33.24.40

Inspekties over het ganse Vlaamse landsgedeelte.

De Vlaamse verzekeringsmaatschappij die U en uw provincie best kent.

toekomstperspektieven van de belgische textielnijverheid

P. Janssens,

Direkteur-generaal Febeltex

1. Moeilijkheden in de textielnijverheid

Meer nog dan in de andere EEG-landen, dient de Belgische textielnijverheid sinds 1974 het hoofd te bieden aan een crisis die des te sterker wordt aangevoeld, daar ze volgt op een periode van praktisch onafgebroken groei. De moeilijkheden waarmee deze nijverheidstak wordt gekonfronteerd, zijn van tweërlei aard. Vooreerst heeft de algemene economische recessie de binnenlandse zowel als de buitenlandse vraag doen afnemen. Daarenboven wordt deze toestand nog verergerd door de structurele moeilijkheden die zich in tal van sectoren voordoen en die als volgt kunnen worden samengevat :

(a) het aanzienlijke volume van de invoer tegen abnormaal lage prijsvoorwaarden, afkomstig uit : landen met staatshandel ; Zuidoost Aziatische landen ; landen zoals Turkije, Brazilië ; landen met dewelke de EEG akkoorden heeft afgesloten, enz.

(b) gemiddeld vertegenwoordigt de invoer nagenoeg één derde van het verbruik in de Gemeenschap, terwijl het tot circa 10 % beperkt blijft in de Verenigde Staten en in Japan ;

(c) het overdreven karakter van de Belgische loonkosten, die een belangrijk bestanddeel zijn van de produktiekost in textiel. Dit probleem dient voornamelijk beschouwd te worden in het licht van de door onze buitenlandse concurrenten gevolgde wisselkoerspolitiek. Tussen 1972 en 1977 is de textielloonkost, uitgedrukt in Belgische frank, gestegen met 103 % in België, tegen 75 % in Duitsland, 71 % in Frankrijk, 66 % in Italië en 35 % in Groot-Brittannië, terwijl Nederland de eerste plaats bekleedt met 114 %. Ook in absolute waarde uitgedrukt bezit België de tweede hoogste uurloonkost in de EEG ;

(d) de nationale hulpmaatregelen die in andere EEG-lidstaten aan de eigen textielnijverheid worden toegekend en die een vertekening van de mededingingsvoorwaarden tot gevolg hebben. Het volstaat hier te verwijzen naar het sluiwerk in Italië en naar de 'Temporary Employment Subsidy' in Groot-Brittannië ;

(e) de trage toename van de vraag naar levensnoodzakelijke goederen, zoals textielwaren, die een gevolg is van de beperkte groei van de bevolking en van het reëel beschikbaar inkomen ;

(f) de gevolgen van de crisis zelf, vermits na vier crisisjaren tal van ondernemingen gekonfronteerd worden met steeds groter wordende schatkistmoeilijkheden, die de investeringsbeslissingen negatief beïnvloeden.

Deze gelijktijdige inwerking van conjuncturele en structurele factoren heeft tot gevolg dat in 1977 de textielproductie meer dan 20 % onder het peil van 1973 gelegen is, terwijl het productie-apparaat in het begin van 1978 nog slechts ten belope van 67 % wordt aangewend. Hierbij dient te worden aangestipt dat deze gegevens betrekking hebben op het geheel van de textielnijverheid. Gelet echter op de heterogeniteit ervan, is het duidelijk dat de subsectoriële gegevens soms sterk afwijken van het gemiddelde.

2. Kenmerken en troeven van de textielnijverheid

De ongunstige ontwikkeling in de textielnijverheid doet vaak de vraag oprijzen naar de oorzaak van de aanwezigheid van een dergelijke traditionele sektor in de geïndustrialiseerde landen, m.a.w. : biedt de textielnijverheid nog toekomstvooruitzichten bij ons ?

Bij de beoordeling hiervan dient herinnerd te worden aan een aantal kenmerken van deze nijverheidstak.

De textielnijverheid omvat een 1500-tal vestigingen, waarvan het merendeel een middelgrote schaal bezitten. Algemeen wordt aanvaard dat dergelijke eenheden over een grotere flexibiliteit beschikken die hen toelaat zich beter aan te passen aan de gewijzigde omstandigheden b.v. inzake conjunctuur, mode. Dit is zeker een troef in een sector waarin creativiteit en modegerichtheid belangrijke concurrentiewapens vormen. Daartegenover staat echter dat in dergelijke ondernemingen de administratieve en commerciële diensten vaak onvoldoende uitgebouwd zijn.

De NMKN heeft zopas een analyse verricht m.b.t. de financiële structuur van de ondernemingen in de textielsector. Hieruit is gebleken dat de meerderheid van de textielbedrijven een goede liquiditeitspositie bezitten en dat de financiële afhankelijkheidsgraad eerder aan de lage kant gelegen is. De uitkomsten inzake rendabiliteit zijn daarentegen minder gunstig.

In deze vestigingen worden meer dan 85.000 mensen tewerkgesteld hetzij 9 % van de tewerkstelling in de be- en verwerkende nijverheid. Deze tewerkstelling is regionaal sterk geconcentreerd in streken die over weinig andere tewerkstellingsmogelijkheden beschikken. Aldus vertegenwoordigt in het arrondissement Kortrijk de textieltewerkstelling 42 % van het totaal van de nijverheid. Bovendien bedraagt het aandeel van de vrouwen in de totale textieltewerkstelling 44 %. Deze twee kenmerken, gekoppeld aan het feit dat de geografische evenals de intersectoriële mobiliteit van de in textiel geschoolde werkkrachten eerder gering is, maken dat een ontmanteling van deze nijverheidstak moeilijk op te vangen sociale gevolgen zou hebben voor de Belgische economie.

In 1977 heeft de textielnijverheid een zakencijfer van 125 miljard fr. verwezenlijkt, waarvan meer dan 70 % bekomen dank zij uitvoer. De textielhandelsbalans vertoont traditioneel een positief saldo : in 1977 bedroeg dit 15,6 miljard fr. (21 miljard fr. indien geen rekening wordt gehouden met de grondstoffen).

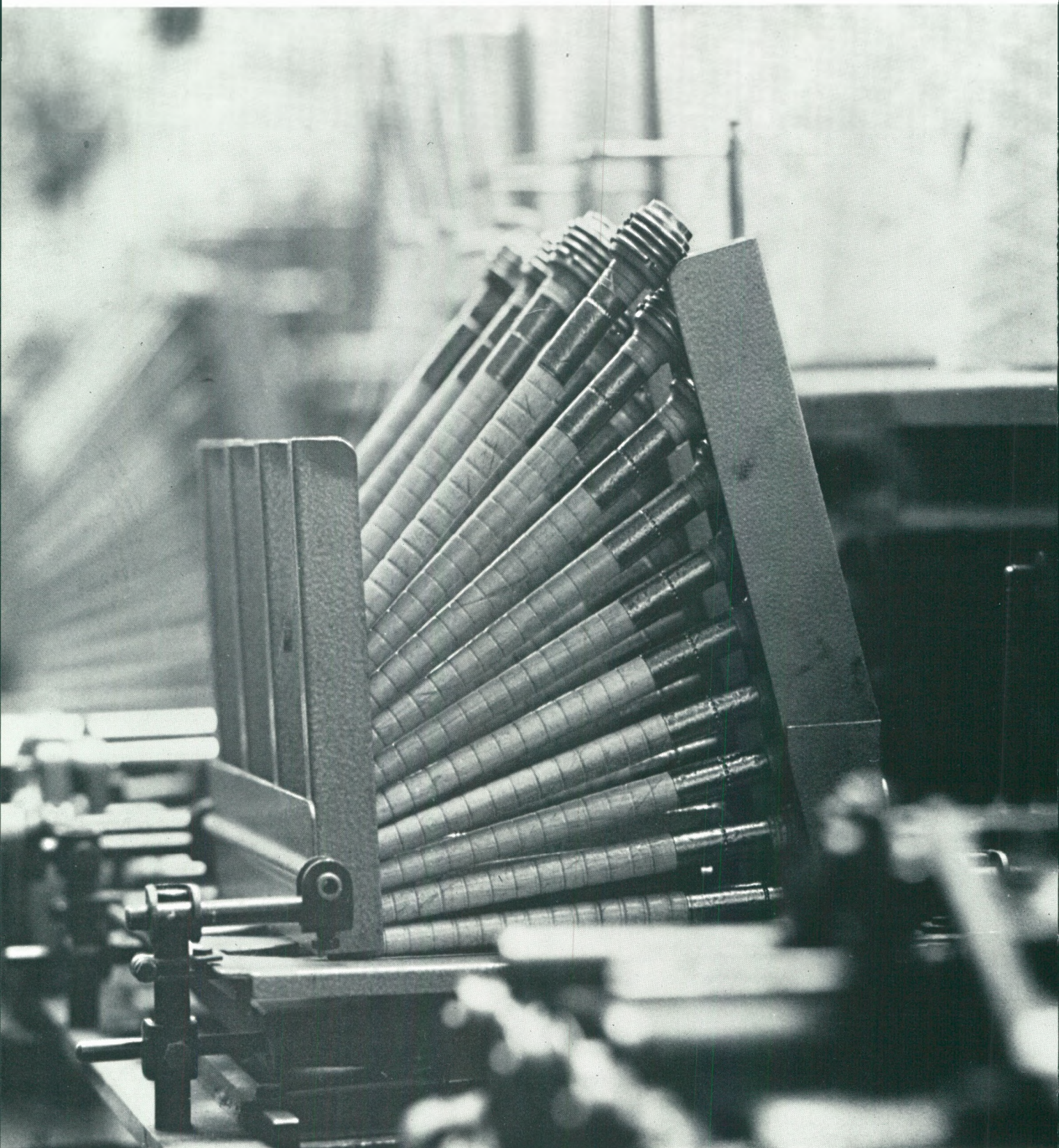

Foto H. Maertens, Brugge

Textielhandelsbalans per stadium in 1977 (in miljoen fr.)

	Uitvoer	Invoer	Saldo
Grondstoffen	11.929	17.674	— 5.745
Garens	18.494	20.130	— 1.636
Weefsels en eindfabrikaten	63.021	30.001	+ 33.020
waarvan tapijten + meubel- stoffen	(33.365)	(6.957)	(+ 26.408)
technische artikelen	(10.369)	(4.586)	(+ 5.783)
Breigoed	5.916	15.924	— 10.008
Totaal	99.360	83.729	+ 15.631

Zoals bovenstaande tabel aantoont, is onze handelsbalans deficitair voor de grondstoffen — hetgeen logisch is —, de garens en de breigoedartikelen. De balans van de rubriek 'weefsels en afgewerkte produkten' daarentegen vertoont een toenemend batig saldo. De belangrijkste produkten onder deze rubriek zijn de tapijten, de meubelstoffen en de technische artikelen (watten, vilt, elastiekwaren, gerubberd doek enz.) voor dewelke verleden jaar een handelsbonus van 32 miljard fr. werd behaald.

3. Beleidsopties

Daar de textielnijverheid de overgrote meerderheid van haar fabrikaten uitvoert naar het buitenland, dient in de huidige crisis voornamelijk gestreefd te worden naar het behoud of het herstel van de mededingingskracht. In een dynamische, bestendig evoluerende economische maatschappij is het normaal dat verschuivingen zich voordoen in de mededingingspositie van een land. De overheid kan hiertegen optreden met de gewone beleidsinstrumenten van de economische politiek, zoals de budgettaire en fiskale politiek, de prijspolitiek, enz. Zoals echter supra reeds werd aangeduid, ondervindt de Belgische textielnijverheid moeilijkheden in haar handel met landen die de regels van de vrije markteconomie niet naleven, met name :

- landen die politieke prijzen bedingen bij de uitvoer die niets te maken hebben met de reële kostprijs, doch door de centrale overheid bepaald worden onder meer in functie van hun behoeften aan deviezen ;
- zogenaamde 'ontwikkelingslanden' waar o.a. op textielgebied ultramoderne technieken en een hoge produktiviteit gepaard gaan met hongerlonen ;
- landen die een buitensporige overheidssteun verlenen of die hun wisselkoers manipuleren.

A. Een nieuwe EEG-handelspolitiek

Dergelijke mededinging kan niet met de klassieke middelen bestreden worden. Alleen door een kordaat handelsbeleid kan de goederenstroom afkomstig uit deze landen worden afgeremd. Het handelsbeleid bij de invoer behoort volledig tot de bevoegdheid van de EEG. Deze heeft eind 1973 mede het eerste multivezelakkoord ondertekend, waarvan het hoofddoel erin bestond een geordende ontwikkeling van de textielhandel mogelijk te maken. Echter ontworpen tijdens een periode van hoge economische groei, bleek deze niet in staat een adequate oplossing te brengen voor de problemen die zich in de textielnijverheid stellen. Dit akkoord voorzag immers in een

beperking van de invoer op het reeds bereikte peil, met daarenboven een jaarlijkse groeivoet die 6 % kon bereiken. Bovendien heeft de EEG, ingevolge interne onenigheid een termijn van dertig maanden nodig gehad om met de belangrijkste marktversturende landen bilaterale akkoorden af te sluiten. In de Verenigde Staten werden soortgelijke regelingen in een rekordtijd van drie maanden afgesloten, terwijl dit land reeds van 1971 af eenzijdige handelsbeperkende maatregelen tegen sommige Zuidoost Aziatische landen had getroffen. Deze uitvoerlanden hebben zich van de Amerikaanse markt afgekeerd en hun goederenstroom naar de nog niet beschermde EEG-markt gericht, zodanig dat bij het vaststellen van de invoerquota in 1976 het referentiepeil van de invoer op een buitengewoon hoog niveau lag. Verder heeft de EEG wegens politieke redenen geen gebruik kunnen maken van de in het akkoord voorziene beperkende mogelijkheden t.o.v. sommige marktversturende landen (zoals de geassocieerde landen) en t.o.v. bepaalde produkten (zoals de katoengarens). Tenslotte werd bij het afsluiten van de bilaterale akkoorden vaak het globale effect op de EEG-markt van de invoer 'uit alle oorsprong' uit het oog verloren.

Ten gevolge van deze invoerexplosie van textielartikelen zijn in de Euromarkt op vijf jaar zowat 400.000 arbeidsplaatsen teloorgegaan. Zolang de EEG-economie zich bevond in een fase van economische groei kon dit verlies aan werkgelegenheid in textiel gekompenseerd worden door een toenemende tewerkstelling in andere sectoren. Thans echter is de structurele werkloosheid een van de meest prangende problemen in de EEG geworden en de vooruitzichten zijn niet schitterend. Vandaar dat de EEG-overheid zich bewust geworden is van de noodzaak een oplossing te vinden voor de textielproblemen, temeer daar deze als voorbeeld kunnen gesteld worden voor wat zou kunnen gebeuren in andere sectoren van de EEG-economie, indien geen maatregelen worden getroffen voor een regeling van de wereldhandel.

Onder druk van een aantal landen, waaronder België, heeft de EEG-Kommissie bij de vernieuwing van het multivezelakkoord eind 1977 een fundamentele herziening ervan geëist, waarbij rekening zou worden gehouden met de tekortkomingen van het eerste akkoord. De belangrijkste kenmerken van de nieuwe bilaterale akkoorden kunnen als volgt worden samengevat :

- akkoorden werden niet enkel meer afgesloten met de bijzonder gevaarlijke landen, doch omvatten alle landen die tegen abnormale voorwaarden uitvoeren, met inbegrip van de landen met staatshandel en van de met de EEG-geassocieerde landen : aldus werd het principe van de geografische globalisatie bereikt ;
- in de akkoorden werden alle produkten opgenomen, zodanig dat de uitvoerlanden niet langer hun inspanningen kunnen richten op artikelen, welke niet aan beperking onderworpen zijn : we staan hier voor een globalisering van de produkten ;
- de beschikkingen voorzien het inzetten van ontrolemodaliteiten, die van aard zijn om snel toezicht te houden op de evolutie van de invoer en om hun oorsprong na te gaan.

Hoewel niet aan de rampzalige gevolgen van de toepassing van het eerste akkoord wordt verholpen — het in 1976 bereikte buitensporige invoerpeil heeft als referentiebasis moeten dienen — kan het nieuwe door de EEG gevoerde invoerbeleid verschillende belangrijke sectoren van

de Belgische textielnijverheid in staat stellen op een vrij nauwkeurige wijze het zeer hoge, maar aan beheersing onderworpen invoerpeil van de komende vijf jaar te kennen.

Het is echter duidelijk dat een dergelijk handelsbeleid gehandhaafd moet blijven zelfs na het verstrijken van de bilaterale akkoorden in 1982, wanneer zou blijken dat de wereldmarkten nog steeds verstoord worden door oneerlijke mededinging.

B. De industriële politiek

Sinds geruime tijd reeds worden in tal van sectoren rekonversieinspanningen geleverd ten einde beter het hoofd te kunnen bieden aan de concurrentie van de lage loonlanden en aan de gewijzigde vraag. De textielnijverheid dient gebruik te maken van de nieuwe handelspolitiek van de EEG, die wel als defensief doch niet als protektionistisch bestempeld kan worden, om haar structuur nog meer te verstevigen.

De textielbedrijven moeten ertoe gebracht worden hun specialisatie- en rationaliseringsinvesteringen, die onmisbaar zijn om het concurrentievermogen te herstellen en bijgevolg om op langere termijn de tewerkstellingsmogelijkheden in stand te houden, verder door te voeren. De overheid kan deze ontwikkeling versnellen door een sectorieel textielbeleid te voeren dat voornamelijk gericht is op de rationalisering van het produktie-apparaat, de samenwerking onder ondernemingen o.a. op kommercieel vlak en de versteviging van de financiële structuur van de bedrijven.

a) Op nationaal vlak

Een eerste, weliswaar schuchtere stap in deze richting werd door de regering gezet in het hulpplan ten gunste van de textielnijverheid. Naast een aantal maatregelen met betrekking tot de invoerhandel, liggen in dit plan nog andere opbouwende elementen vevat zoals de toekenning van een renteloos voorschot van 20.000 F per tewerkgestelde arbeider, de maximale toepassing van de expansiewetgeving voor de investeringen gericht op rationalisering en specialisatie, initiatieven m.b.t. de bevordering van de uitvoer en van de research-activiteiten, sociale begeleidingsmaatregelen.

De voornaamste bron van voldoening ervan ligt evenwel in het feit dat dit plan de bevestiging gebracht heeft van het vertrouwen dat de politieke overheid nog in de textielnijverheid bezit. De ter beschikking gestelde middelen zijn echter ruimschoots onvoldoende om de textielnijverheid te helpen bij het doormaken van deze bijzonder moeilijke periode.

Belangrijker financiële maatregelen zijn absoluut noodzakelijk geworden. Op middellange termijn zal men immers dienen te voorzien in de behoeften aan bedrijfskapitaal van de ondernemingen. Met een jaarlijks zakencijfer van 125 miljard fr. in 1977 en betalingstermijnen van ten minste 3 maanden, kan het bedrijfskapitaal op meer dan 30 miljard fr. geschat worden. Bovendien benadeelt de huidige heffingsbasis van de sociale lasten de sectoren die relatief veel arbeidskrachten tewerkstellen. Om de mededingingskracht van de textielnijverheid te herstellen, dient de heffingsbasis zodanig gewijzigd te worden, dat een grotere solidariteit verwezenlijkt wordt tussen de van de crisis afgeschermden sectoren en diegene die er zwaar door getroffen worden. Dit zou immers de produktiekosten van de aan de internationale mededinging blootgestelde sectoren op een permanente wijze verlagen.

Ondanks de crisis worden in de textielnijverheid nog

belangrijke bedragen geïnvesteerd. Deze investeringen zijn noodzakelijk om de toekomst van deze nijverheidstak te verzekeren. Daarom eist de beroepsorganisatie sedert jaren een aanpassing van de fiscaliteit : de niet-terugvorderbare BTW-schijf van 5 % op alle investeringen moet afgeschaft worden en een verruiming van het afschrijvingsregime dient tot stand gebracht te worden.

b) Op EEG-vlak

De Commissie heeft zopas haar voornemen bekendgemaakt op korte termijn een sectoriële textielpolitiek te definiëren. De bedoeling ervan is binnen de Euromarkt een sterke textiel- en kledingnijverheid tot stand te brengen die in staat is de internationale mededinging te trotseren en over een langere periode een aanzienlijk tewerkstellingsvolume te verzekeren. Dit is een nieuwe bevestiging van de noodzaak de traditionele sectoren te consolideren en te verstevigen. Het bedrijfsleven zal in de loop van de volgende weken door middel van hearings ondervraagd worden door de diensten van de Commissie over de preciese inhoud van een dergelijke politiek (aard van de ter ondernemen akties en middelen die hiertoe ter beschikking dienen gesteld te worden). Thans dient evenwel onderstreept te worden dat de Commissie duidelijk heeft gesteld dat deze inspanningen inzake aanpassing aan de voorwaarden van de internationale mededinging, in de eerste plaats door de ondernemingen zullen moeten verricht worden. Doch om hierin te kunnen slagen moeten ze kunnen rekenen op een omlijstings- en steunaktie vanwege de overheid.

PARK HOTEL RESTAURANT

F. GAELENS - VAN VYVE

176 Elizabetlaan

8390 KNOKKE-HEIST

Tel. (050) 60 09 01

Aanbevolen voor gastronomische week-ends,
zakendiners en banketten.

Vergaderzaal voor Seminars.

12 kamers met alle comfort.

Open gans het jaar.

een syndikale visie op de textielmogelijkheden in België en west-vlaanderen

Lucien Fruru,

Voorzitter van de Christelijke Centrale
der Textiel- en Kledingbewerkeren van België

De zware crisis die gans de wereldeconomie sinds 1974 doormaakt, trekt diepe sporen in de textielindustrie van ons land.

De cijfers, zowel van de gesloten ondernemingen als van de volledige werkloosheid, liegen er niet om : 114 sluitingen van 1 januari 1976 tot 31 maart 1978, 15.055 volledig werklozen op 30 juni 1978 t.o. 4.671 op 31 juni 1974.

Geen wonder dan ook dat het vraagstuk van de tewerkstelling de kern uitmaakt van de syndikale bekommernissen nu, maar vooral voor de toekomst.

De beangstigende vraag die zich voor de arbeiders meer en meer gaat stellen is dan ook : zitten er nog toekomstmogelijkheden in de textielnijverheid ?

We zouden zonder meer bevestigend op die vraag willen antwoorden, al moeten een aantal voorwaarden vervuld worden om die positieve benadering waar te maken.

Bij een onderzoek van de oorzaken die tot een spectaculaire teruggang van de tewerkstelling in België — overigens veel minder geprononceerd in West-Vlaanderen — hebben geleid menen wij drie belangrijke elementen te moeten aanstippen :

Vooreerst heeft de technologische ontwikkeling, die de textielnijverheid geleidelijk aan van een arbeidsintensieve tot een semi-kapitaalsintensieve bedrijfstak deed evolueren, een onvermijdelijke — zij het daarom sociaal niet-minder pijnlijke — daling van de tewerkstelling veroorzaakt, zelfs in periodes van hoogconjunctuur.

Dit proces werd versneld door de ongebreidelde toename van de abnormale invoer van textiel- en konfektieartikelen.

Zulks gebeurde tengevolge van de wijd-verbrede — naar ons oordeel valse — stellingen inzake een nieuwe ' internationale arbeidsverdeling ' waarbij volgens sommige ' verlichte ' geesten de textiel- en konfektienijverheid zonder meer naar de ontwikkelingslanden moet overgeheveld worden.

Tegen deze opvattingen voeren wij sinds jaren een echte kruistocht.

Wij aanvaarden niet, zoals sommige wereldbepaalde

ekonomisten vooropstellen, dat deze nieuwe internationale arbeidsverdeling onafwendbaar is — alsof het om een natuurramp zou gaan — en wij aanvaarden nog minder, zoals sommige misleide idealisten het vooropstellen, dat het de wil van de hemel zou zijn in België werkloosheid te scheppen om elders arbeiders uit te buiten, door hen aan hongerlonen en in vaak onmenselijke arbeidsvoorwaarden werk te verschaffen.

Het zou ons ver buiten het bestek van deze bijdrage voeren alle facetten te belichten van de wijze waarop deze nieuwe arbeidsverdeling quasi-uitsluitend wordt uitgedragen door de multi-nationale ondernemingen, die zich precies daar gaan vestigen waar zij de hoogste winsten kunnen verwezenlijken, zonder zich te bekommeren om het lot van de inlandse bevolking — al vallen er dan wel enkele kruimels voor de ' élite ' van de ontwikkelingslanden van de tafel — noch om enige verbetering van de infrastructuur van de landen waar zij zich vestigen.

Mede onder de invloed van hogergeciteerde nefaste opvattingen, ontbrak tot voor kort, zowel bij de EEG-Kommissie als bij de opeenvolgende Belgische Regeringen de ' politieke wil ' de textielindustrie in ons land en in West-Europa te handhaven.

Onder de druk van de omstandigheden, en — in belangrijke mate — ingevolge syndikale tussenkomsten is in deze situatie in het najaar 1977 een hoopgevende kentering ingetreden.

Het Europees Syndikaal Komitee Textiel, Kleding en Leder heeft herhaaldelijk de verantwoordelijke EEG-Kommissarissen verzocht een hardere houding aan te nemen tegenover de abnormale invoer, terwijl de Belgische vakbonden — en onze centrale in het bijzonder — onverpoosd de Regering onder druk hebben gezet het roer om te gooien. Dit bleef niet zonder resultaat.

Zowel de wijze waarop de EEG op bikkelharde wijze bilaterale onderhandelingen heeft gevoerd met de voornaamste importlanden, vooraleer het nieuwe multi-vezelakkoord af te sluiten, als de afkondiging van het herstelplan voor de textiel- en kledingnijverheid door de Belgische Regering, leveren het duidelijk bewijs dat het eindelijk ook tot de gezagsdragers is doorgedrongen dat er geen vervangende werkgelegenheid voorhanden is en dat alles in het werk moet worden gesteld om een bloeiende textielnijverheid te handhaven.

Maar het is voor iedereen duidelijk dat dit slechts kan gebeuren, op basis van een onvermijdelijke herstructurering en specialisering.

Westvlaamse troeven

En hier komen de troeven van West-Vlaanderen volop aan bod ! Deze zijn, naar mijn gevoel, viervoudig.

(1) Vooreerst is er — ik zou durven stellen als supertroef — de gediversifieerde *structuur* van de Westvlaamse textielindustrie, vooral in het zuiden van de provincie.

Het dringt stilaan tot iedereen door dat wij alleen met hoog-gespecialiseerde en hoog-gekwalificeerde produkten op de wereldmarkt zullen kunnen blijven d.w.z. met produkten, waarbij koopkracht en mode een overheersende rol spelen.

De tapijt- en ameublementindustrie zullen daarbij toonaangevend blijven en in dat opzicht heeft het Kortrijkse nergens ter wereld zijns gelijke. Dit moet ook het voortbestaan waarborgen van de toeleveringsbedrijven tot deze expansieve sectoren.

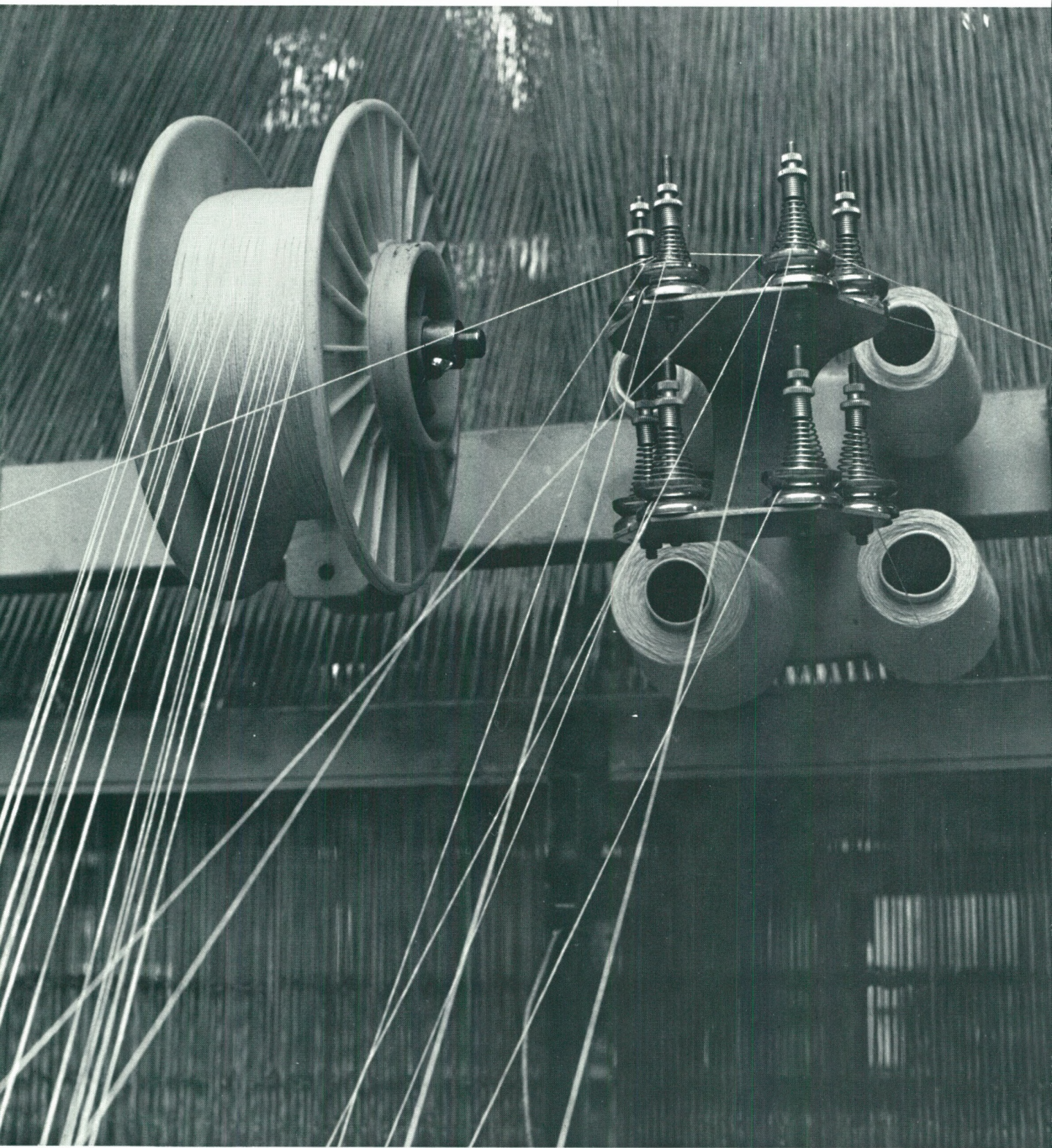

Foto H. Maertens, Brugge

(2) In dit verband — en dit is de tweede belangrijke troefkaart — moet de *zin voor initiatief* van de Westvlaamse textielindustrie onderlijnd worden.

Ongetwijfeld zijn er ook in deze provincie enkele — zeldzame — voorbeelden van wanbeheer aan te klagen, maar in algemene zin dient de ondernemingsgeest en de durf van de industriëlen uit de provincie erkend en geprezen te worden.

Nergens werden rekonversies met zoveel dynamisme aangepakt als in deze gouw.

Mijn opvattingen over de onvervangbare rol van de privé-onderneming voor het behoud van de tewerkstelling zijn voldoende bekend, maar ik geef graag toe dat zij hoofdzakelijk op de Westvlaamse realisaties zijn gesteund, al zijn er ook in andere provincies uiteraard enkele — zij het zeldzamere — voorbeelden van hoe het kan en moet.

Het is daarbij hoofdzakelijk een kwestie van geest, van ingesteldheid, van mentaliteit, waaraan ik graag hulde breng.

(3) Derde belangrijke troefkaart voor de toekomst van de West-Vlaamse textielindustrie is de samenwerking school-industrie, die — hoewel ongetwijfeld nog voor verbetering vatbaar — mogelijkheden tot *beroepsopleiding* opent, die van doorslaggevende betekenis kunnen zijn voor de toekomst van onze bedrijfstak in de provincie.

De hoge vlucht van de technische vooruitgang stelt immers steeds toenemende eisen qua vakbekwaamheid en verantwoordelijkheidszin aan de arbeidskrachten.

Laten wij daarbij opmerken dat deze vereiste kwaliteiten ook definitief een einde zouden moeten stellen aan de traditie, waarbij de textielindustrie als een bedrijfstak van lagere lonen wordt gekatalogeerd.

(4) En dit brengt mij tot de laatste — maar zeker niet de minst belangrijke — troefkaart voor West-Vlaanderen in de strijd voor een plaats onder zon: de *arbeidslust en de werkkraft* van de bevolking.

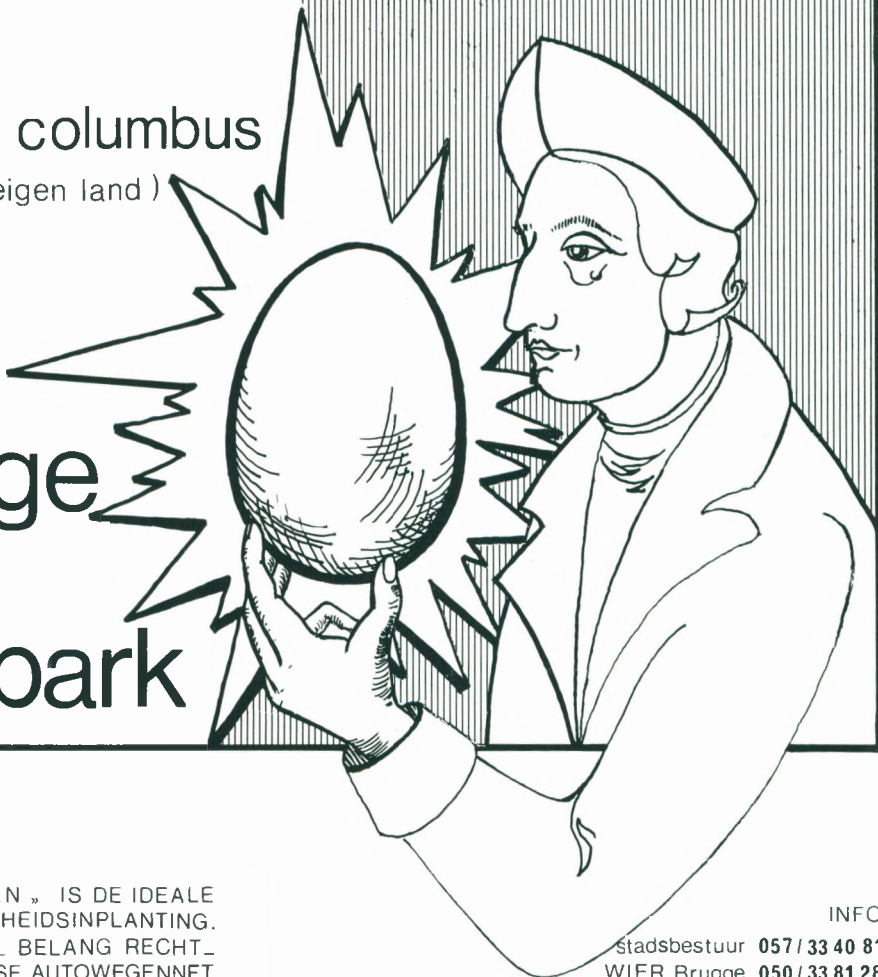
De arbeiders en arbeidsters van West-Vlaanderen blijven nooit bij de pakken zitten. Verdienen ze de hoogste textiellonen van de wereld, ze werken er ook het hardst voor. Dit mag en dit moet eens onderlijnd worden.

Steunend op al deze elementen durven wij met vertrouwen de toekomst van de textielindustrie in de kustprovincie tegemoet zien.

We zijn overtuigd dat wij nog dikwijls rond 1 mei — in samenwerking met de provincie en met het stadsbestuur van Kortrijk — Westvlaamse textieldagen zullen kunnen organiseren als levend bewijs van de dynamiek en de groeikracht van de textielindustrie in West-Vlaanderen.

het **EI** van columbus
(vindt u soms in eigen land)

poperinge
met zijn
industriepark

HET INDUSTRIEPARK "SAPPENLEEN" IS DE IDEALE VESTIGINGSPLAATS VOOR UW NIJVERHEIDSI NPLANTING. EEN INDUSTRIEPARK VAN NATIONAAL BELANG RECHTSTREEKS AANGESLOTEN OP HET FRANSE AUTOWEGENNET.

INFO
stadsbestuur 057/33 40 81
WIER Brugge 050/33 81 28

Artex werkt
in West-Vlaanderen.
Het beter publicitair werk
verzameld in een handig mapje,
binnenkort voor u klaar.

Indien geïnteresseerd:
Reklamebureau Artex pvd a
Roelbaarsestraat 640 8700 Izegem

Een briefje, een kaartje...
of grijp de telefoon: 051/30 07 41
Telex kan ook best: 81 482

eindelijk een echte textielpolitiek

J. Monserez,

Nationale Voorzitter Textielarbeiderscentrale
van België

*Bedenkingen van de Textielarbeiderscentrale van België
betreffende het economisch luik van het herstelplan voor
de textiel- en kledingnijverheid.*

België heeft een textiel-herstelplan

Reeds bij het begin van de crisis in 1975 werd in samenwerking met andere organisaties in de schoot van de Bedrijfsraad Textiel en Kleding getracht de toenmalige regering te sensibiliseren voor de problemen in de textielnijverheid. Er werd echter weinig gehoor gevonden, bij zover dat de lichte opflakking van de activiteit begin 1976 werd ingeroepen om eventuele hulpmaatregelen in de ijskast te stoppen. Het was dan ook met voldoening dat wij in september 1977 het initiatief van de Minister van Economische Zaken begroetten, die samen met zijn kabinet een coherent plan heeft opgesteld ter redding van deze nijverheidstak, temeer dat hij er in geslaagd was een aantal van zijn collega's alsook enkele administraties voor zijn denkbeelden te winnen. Voor het eerst in de economische geschiedenis van België was de politieke wil aanwezig om bij te dragen tot het instandhouden van de arbeidsplaatsen van enkele tienduizenden werknemers uit de textielnijverheid.

Sinds 22 oktober 1977 kenden heel wat maatregelen zoniet een volledige (renteloos voorschot van 20.000 fr.), dan toch een begin van uitvoering, wat er op wijst dat het niet bij holle woorden blijft, maar dat het plan ook in werkelijkheid wordt omgezet, misschien minder snel dan wij hadden gehoopt. Er zijn nu eenmaal administratieve geplogenheden die niet met één pennetrek worden omgebogen. Daarenboven hebben de administraties van Economische Zaken niet altijd dezelfde visie als deze van douanen, of zijn de bedoelingen van de verantwoordelijken voor de openbare aanbestedingen anders georiënteerd dan wat de Minister van Economische Zaken eigenlijk zou willen.

Enkele fundamentele bewerkingen

Uit hetgeen voorafgaat zou men kunnen konkluderen dat wij als TACB ongenueanceerd het Plan als dusdanig aanvaarden.

(1) Fundamenteel staan we enigszins argwanend tegenover *de algemene filosofie* van het vrijwaringsplan. Inderdaad, als vertegenwoordigers van de arbeiders hebben wij in het verleden geleerd dat concentratie, reorganisatie en herstructurering steeds gepaard gaan met het afvloeien van arbeidskrachten.

Trouwens, als wij bepaalde cijfers onder ogen hebben, o.m. inzake de produktie per arbeider in de katoenspinnerijen, dan zien we het helemaal niet meer zitten waar nog kan 'geherstructureerd' worden. Waar in 1949 nog 17.900 arbeiders in 54 bedrijven een produktie van 78.300 ton voortbrachten, was dit in 1974, voor eenzelfde produktie, nog slechts 5.100 arbeiders in 19 bedrijven of met andere woorden in 1974 produceerde 1 arbeider gemiddeld 15,4 ton/jaar, — in 1949 was dit slechts 4,5 ton.

Wij kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat die bewuste herstructureringsfilosofie hoofdzakelijk zijn oorsprong vindt in de degelijke studie die in opdracht van de Dienst voor Nijverheidsbevordering werd uitgevoerd inzake de breigoednijverheid en dat de konklusies uit deze studies werden geëxtrapoleerd voor de gehele textielnijverheid.

Wij menen trouwens dat het hoofdstuk in verband met herstructurering te veel georiënteerd is op financiële stimuli en dat onvoldoende aandacht besteed werd aan het tewerkstellingsprobleem. In de huidige situatie is er zeker in de textielnijverheid en al evenmin in andere industriële sectoren vervangende tewerkstelling voorhanden.

(2) Een ander fundamenteel bezwaar betreft de *stijging van de produktiekosten*, aspekt dat weliswaar slechts in de diagnose wordt behandeld, maar toch als basisgegeven doorheen het plan loopt. Ons inziens dient men er zich voor te hoeden alleen oog te hebben voor de arbeidskosten. Ook financiële lasten dienen in aanmerking te worden genomen, terwijl het probleem van de grondstoffen nader dient onderzocht te worden. Inderdaad, alhoewel de natuurlijke grondstoffen op de internationale markten verhandeld worden is de Belgische industrie benadeeld door de beperkte opname-kapaciteit.

(3) Tenslotte kunnen wij ons niet akkoord verklaren met de notie '*eenvoudige produkten*'. Men moet nu éénmaal een kwaliteitsdraad spinnen om een hoogwaardig eindprodukt te bekomen. En in hoeverre kunnen wij onze bevoorrading zowel kwalitatief als kwantitatief laten afhangen van de ontwikkelingslanden.

Enkele konkrete bezwaren

Wat de konkrete voorgestelde maatregelen betreft hebben wij eveneens enkele bedenkingen naar voor te brengen.

(1) Wat de *invoerhandel* betreft hebben we sinds jaren elk initiatief, zowel op Belgisch als op EEG-vlak, gesteund dat paal en perk kon stellen aan de gesel van de abnormale invoer uit zogenaamde ontwikkelingslanden.

Wij herhalen, zogenaamde ontwikkelingslanden, zoals Hong-Kong, Taiwan, Zuid-Korea. Inderdaad, als socialistische syndicalisten zijn we steeds voorstander geweest van internationale solidariteit, maar wij kunnen niet aanvaarden dat onder het mom van ontwikkelingshulp ganse bedrijfstakken worden afgebouwd en thans bloeiende gewesten teloorgaan en echte ontwikkelingsgebieden dreigen te worden. Denken wij maar even aan de gevolgen voor het arrondissement Kortrijk, mocht daar binnen afzienbare tijd

de textielindustrie verdwijnen. Temeer dat de enorme winsten die door dergelijke handelspraktijken worden verwezenlijkt, worden opgestreken door grote multinationale ondernemingen of enkele bevoorrechte lokale potentaten, zonder dat de lokale bevolking enige lotsverbetering ten goede komt.

Het is dan ook met een bijzonder genoegen dat we de krachtdadige houding van de Belgische verantwoordelijken hebben begroet bij de besprekingen inzake de *vernieuwing van het multinationaal multivezelakkoord (MVA)*, waarbij duidelijk de wil aanwezig is om te waken op de strikte toepassing.

Alleen betreffende het toekennen van het *alleenrecht voor de gecontingenteerde* invoer aan de producenten blijven wij, ondanks bepaalde verzekeringen van regeringswege, ernstig voorbehoud maken. Het gevaar is inderdaad niet denkbeeldig dat bepaalde producenten, zij het dan niet in de onmiddellijke toekomst, volledig overschakelen naar een handelsfunctie, waardoor eens te meer een aantal arbeidsplaatsen in het gedrang zouden komen.

Ook in geïntegreerde bedrijven kan een dergelijke regeling aanleiding geven tot verlies van arbeidsplaatsen, doordat bepaalde voorafliggende activiteiten worden afgestoten, ten gunste van de invoer.

Het is trouwens ook niet onmogelijk dat een 'handel in licenties' ontstaat met medewerking van Belgische bedrijven die in de plaats treden van de grote distributiebedrijven. Het systeem bestaat al op het internationale vlak, waarbij Afrikaanse landen, waar textiel- en kledingindustrie onbestaande zijn, uitvoeren naar de EEG (natuurlijk afkomstig van ZO-Aziatische landen).

(2) Een *financiële tussenkomst* ten voordele van textielbedrijven hebben wij sinds november 1975 steeds gesteund, omdat wij, bewust van onze verantwoordelijkheid, meenden dat deze inspuiting van vers geld de ondernemingen zou toelaten een aantal arbeidsplaatsen te behouden.

De praktische uitvoering van deze maatregel heeft ons geleerd dat een ongenuanceerde toepassing echter niet het beoogde doel bereikt.

Het is inderdaad zo dat firma's die in financiële moeilijkheden verkeren, of slechts gedeeltelijk werken, en derhalve het geld het best zouden kunnen gebruiken het minste steun hebben ontvangen. De vraag echter welke criteria dan wel moeten aangewend worden, blijft tot hiertoe nog open.

In ieder geval dient de maatregel in 1978 te worden hernieuwd, zij het dan met andere modaliteiten, die echter moeten gebonden blijven aan het tewerkstellingsaspect.

Ook aan de studieopdrachten van de Bedrijfsraad Textiel en Kleding, hebben wij onze medewerking verleend, zij het dan minder als direkt-vragende partij. Hoewel wij de

uitgebrachte adviezen unaniem gesteund hebben kunnen wij ons echter niet van de indruk ontdoen dat er zich in bepaalde industriële milieus een werkelijke 'subsidiehonger' manifesteert, waarbij alle heil verwacht wordt van de overheid. In deze optiek hebben wij dan ook kontrolerecht gevraagd bij de uitvoering van bepaalde maatregelen, dit onder de vorm van een concertatiecomitee. Wij menen ten andere dat zowel op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek als op het gebied van de uitvoerbevoering nog heel wat te doen valt. Wat dit laatste betreft is het inderdaad zo dat, zonder de verdienste van de EEG-markt te miskennen, er dient gestreefd te worden naar meer diversifikatie van de export naar nieuwe markten.

Dat de overheid daarbij een belangrijke rol te spelen heeft zal wel niemand ontgaan. De textielsector kent nu eenmaal een groot aantal KMO's die niet in staat zijn met eigen middelen en eigen infrastructuur deze belangrijke inspanningen te leveren. Doch anderzijds is het zo dat alleen een efficiënte export borg kan staan voor het behoud van de Belgische textielindustrie.

(3) Een punt dat naar onze mening onvoldoende aan bod is gekomen betreft de *opleiding van het personeel*, zowel van het uitvoerend als van het kaderpersoneel. Wij zijn ervan overtuigd dat bij een eventuele herneming van de activiteit, de textielnijverheid al vlug zal gekonfronteerd worden met een gebrek aan geschoold personeel. Alhoewel wij de initiatieven van Febeltex akteren menen we echter dat in eerste instantie een taak weggelegd is voor het Ministerie van Nationale Opvoeding, voor de revalorisatie van het textielonderwijs door de uitbouw van de bestaande infrastructuur. Gebrek aan modern materieel belet dikwijls de nieuwste technieken aan te leren. Daarbij kan gedacht worden aan verplichte stages in de bedrijven binnen het kader van de bestaande programma's. Ook de mogelijkheden geboden door het Europees Sociaal Fonds kunnen hierbij aangesproken worden, door het oprichten van een aantal kleinere scholingscentra, dit buiten de RVA.

Doch deze initiatieven mogen ons inziens niet leiden tot versnippering en de teloorgang van bepaalde, alombekende textielscholen. Eerder dient gestreefd naar een duidelijke samenwerking met de konstruktors van textielmachines, opdat de scholen, de technische evolutie niet alleen theoretisch, maar ook in de praktijk zouden kunnen bijhouden.

(4) Tenslotte juichen wij de oprichting toe van bijzondere administratieve cellen, zowel binnen de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel, als binnen het Ministerie van Economische Zaken zelf. Deze moeten er borg voor staan dat de textielproblematiek dagelijks gevolgd wordt en dat snel korrekties kunnen aangebracht worden aan de uitgestippelde politiek. Ook voor de werking van deze organen rekenen wij op regelmatige concertatie tussen de betrokken partijen.

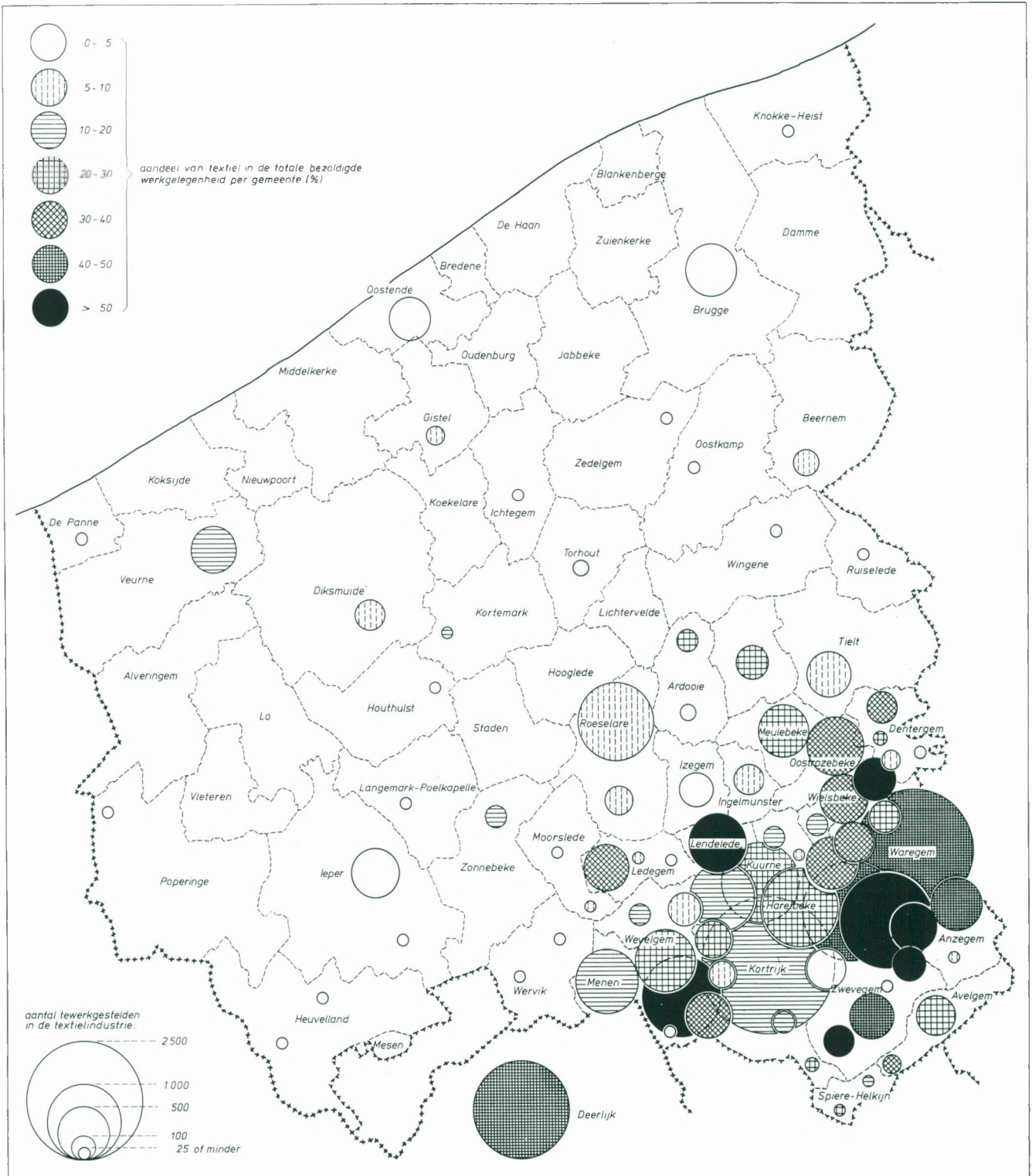
Onmisbaar naslagwerk

ADRESBOEK VAN DE WESTVLAAMSE INDUSTRIE

De prijs bedraagt 350 BF per exemplaar. W.E.S.-steunende leden 1978 (413 BF) ontvangen één exemplaar van het adresboek *gratis*.

Bijkomende exemplaren kunnen altijd schriftelijk worden besteld bij de GOM-West-Vlaanderen, Bazon Ruzettelaan 33, 8320 Brugge 4.

Westvlaamse textielregio's

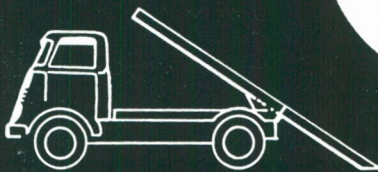
Bron: RSZ 1976

**met bedrijfsafval
geen problemen...**

TRANSCOBEL

P.V.B.A. BRUGSESTRAAT 641 8600 MENEN

zorgt voor overname en
vernietiging van bedrijfsafval
onder alle vormen

TEL:

056 / 51.34.39

51.12.39

Ook verhuring van containers

10 jaar ondervinding

Ruime marktpositie

evolutie van de werkgelegenheid in de textielnijverheid in west-vlaanderen

J. Theys,

Hoofd afdeling Toegepast Economisch Onderzoek
GOM - West-Vlaanderen

De ontleding van het verloop van de werkgelegenheid in de textielnijverheid in West-Vlaanderen over een langere periode is enkel mogelijk aan de hand van de resultaten van de nijverheidstellingen. Hierbij stellen zich evenwel een aantal problemen inzake de vergelijkbaarheid van de tellingsgegevens, omdat bij de opeenvolgende tellingen sinds 1937 telkens andere bedrijfsnaamlijsten werden gebruikt. Voor West-Vlaanderen stelt zich ook het probleem van de gewijzigde geografische omschrijving; sinds 1963-64 zijn de gemeenten van het huidige arrondissement Moeskroen afgesplitst van West-Vlaanderen.

In een eerste deel zal de globale evolutie van de werkgelegenheid worden aangegeven voor de periode 1896-1947 voor West-Vlaanderen in zijn vroegere omschrijving; in een tweede deel zal dan voor het huidige West-Vlaanderen worden ingegaan op het verloop van de werkgelegenheid sinds 1947.

I. Verloop van de werkgelegenheid in West-Vlaanderen in zijn vroegere omschrijving, 1896-1947

Bij de 'Economische en Sociale Telling van 27 februari 1937' is in boekdeel II een vergelijkbare evolutie opgenomen per provincie van het aantal nijverheidsinrichtingen in werking en het aantal werklieden tewerkgesteld in deze inrichtingen in 1896, 1910 en 1937 en dit per nijverheidstak. Op te merken valt dat in 1896 geen telling werd gedaan van de bedrijven betrokken bij de bereiding der textielgrondstoffen noch van de lompenbedrijven en dat de fabricage van kunstvezels (niet voorkomend in West-Vlaanderen) in voornoemde tellingen niet bij de textielnijverheid werd gerekend maar bij de chemische nijverheid¹. De aandacht wordt er ook op gevestigd dat iedere nijverheidsafdeling werd geteld als een onderscheiden inrichting; een onderneming met een afdeling weverij en een afdeling veredeling werd deshalve geteld als twee inrichtingen. Ook is het zo dat een ondernemer die slechts thuisarbeiders tewerkstelde niet werd

geteld als nijverheidsinrichting doch wel als alleenstaand handarbeider (al dan niet met helpers).

In 1896 was de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid in West-Vlaanderen nog tamelijk beperkt. West-Vlaanderen in zijn toenmalige omschrijving groepeerde 12 % van de totale bevolking van het Rijk en kwam, met 6.776 werklieden in de textielnijverheid, exclusief bereiding van grondstoffen en lompenbedrijf, slechts tot een aandeel van 8,3 % van het aantal werklieden in de textielnijverheid (exclusief bereiding van grondstoffen en lompenbedrijf) in het Rijk. West-Vlaanderen had wel een groot aandeel in de fabricage van vlagarens en -weefsels (21,2 %) en onderscheide zich ook door een relatief groot aantal alleenstaande handarbeiders in de textielsector (exclusief bereiding van grondstoffen en lompenbedrijf), met 560 eenheden op een totaal van 2.652, dit is 21,1 % · deze relatief sterke vertegenwoordiging was het grootst voor de sektor vlas (29,1 %), maar gold ook voor speciale weefsels (21,8 %).

In 1910 was het aantal werklieden in de textielnijverheid, exclusief bereiding van grondstoffen en lompenbedrijf, in vergelijking met 1896 gestegen met 134 % in West-Vlaanderen² en met ongeveer 38 % in het Rijk · het aandeel van West-Vlaanderen steeg van 8,3 % tot 14,1 %. Bij de telling van 1910 werd ook de bereiding van textielgrondstoffen en lompenbedrijf opgenomen; West-Vlaanderen kwam in 1910 tot een aandeel in het aantal werklieden in de bereiding van textielgrondstoffen van niet minder dan 80,7 %. Voor het geheel van de textielnijverheid (exclusief bereiding van kunstvezels) bereikte West-Vlaanderen in 1910 een aandeel van 18,3 % van het aantal werklieden in het Rijk.

In de periode 1896-1910 was de groei van het aantal werklieden zeer groot in de sektor katoen: de fabricage van katoenen garens en weefsels werd in West-Vlaanderen zelfs belangrijker dan de fabricage van vlagarens en -weefsels. In 1910 kwam West-Vlaanderen voor de sektor katoen reeds tot een aandeel van 19,0 % in het Rijk tegenover amper 1,5 % in 1896. De fabricage van vlagarens en -weefsels kende in West-Vlaanderen nog een toename van 15,5 % van het aantal werklieden, terwijl er in het Rijk ongeveer een stabilisering was (+ 1,5 %).

Het aantal alleenstaande handarbeiders in de textielsector (exclusief bereiding van grondstoffen en lompenbedrijf) was in de periode 1896-1910 in West-Vlaanderen enigermate gedaald en het aandeel in het Rijk viel terug van 21,1 % tot 19,1 %.

Na 1910 is er een zeer sterke expansie geweest van de werkgelegenheid in de textielnijverheid, die in West-Vlaanderen beduidend groter was dan gemiddeld in het Rijk.

In 1937, in een periode van heropleving na de Grote Depressie en een situatie van gestegen protektionisme, telde West-Vlaanderen in de textielnijverheid ongeveer 34.200 werklieden tegenover 22.100 in 1910; de procentuele aangroei beliep 54,7 % in West-Vlaanderen tegenover slechts 24,0 % in het Rijk en het aandeel van West-Vlaanderen in het Rijk steeg van 18,3 % tot 22,8 %³.

In 1937 waren ook de branche wol en de branche speciale weefsels in het toenmalige West-Vlaanderen sterk

¹ In 1937 waren er in het Rijk bij de fabricage van kunstwol en kunstzijde 5.246 werklieden en 552 bedienden betrokken, in 30 inrichtingen.

² Er valt te wijzen op de verschillen in teldatum bij de diverse tellingen: 31 oktober 1896, 31 december 1910 en 27 februari 1937.

³ Er valt rekening te houden met de verschillen in teldatum, respectievelijk 31 december 1910 en 27 februari 1937.

Evolutie van het aantal nijverheidsinrichtingen en het aantal werklieden in deze nijverheidsinrichtingen in West-Vlaanderen, volgens zijn vroegere geografische omschrijving, 1896-1910-1937

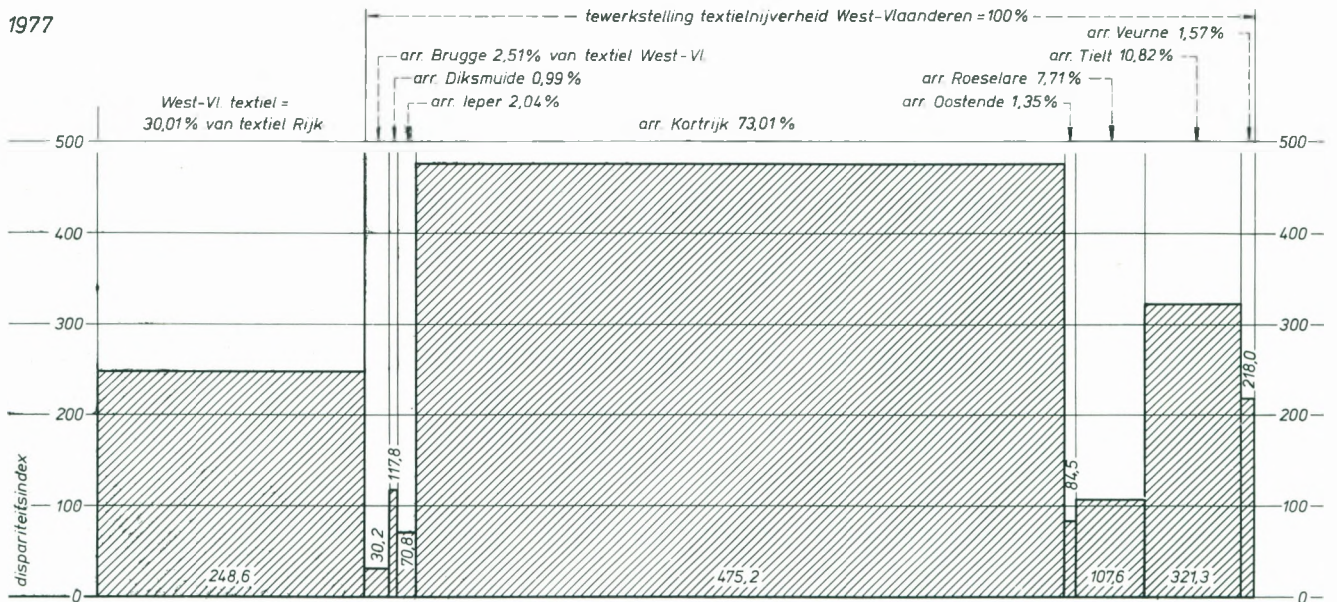
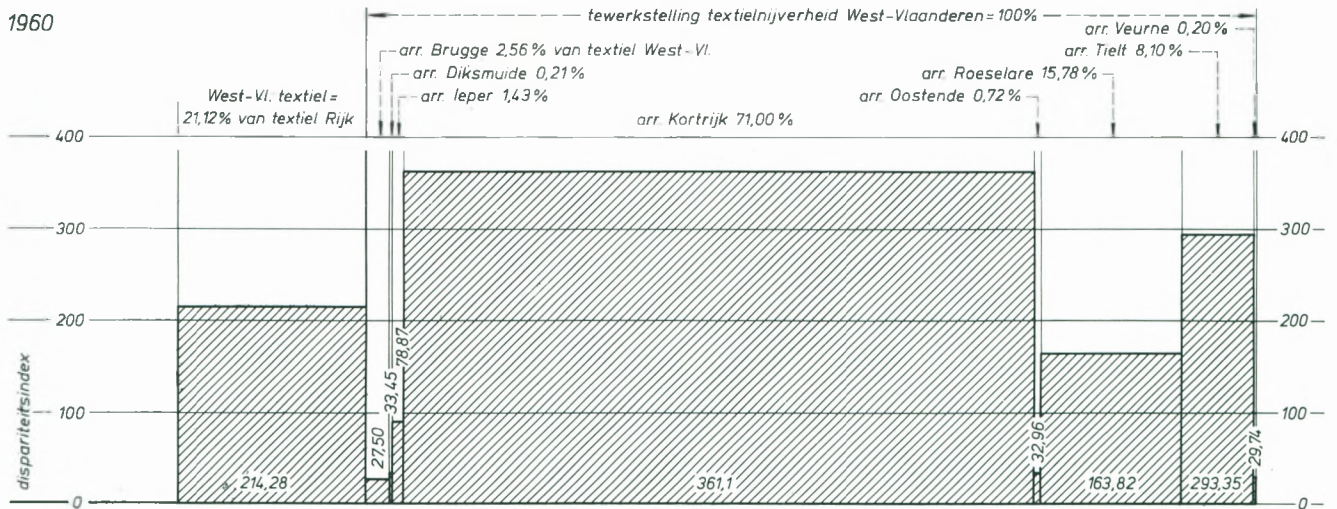
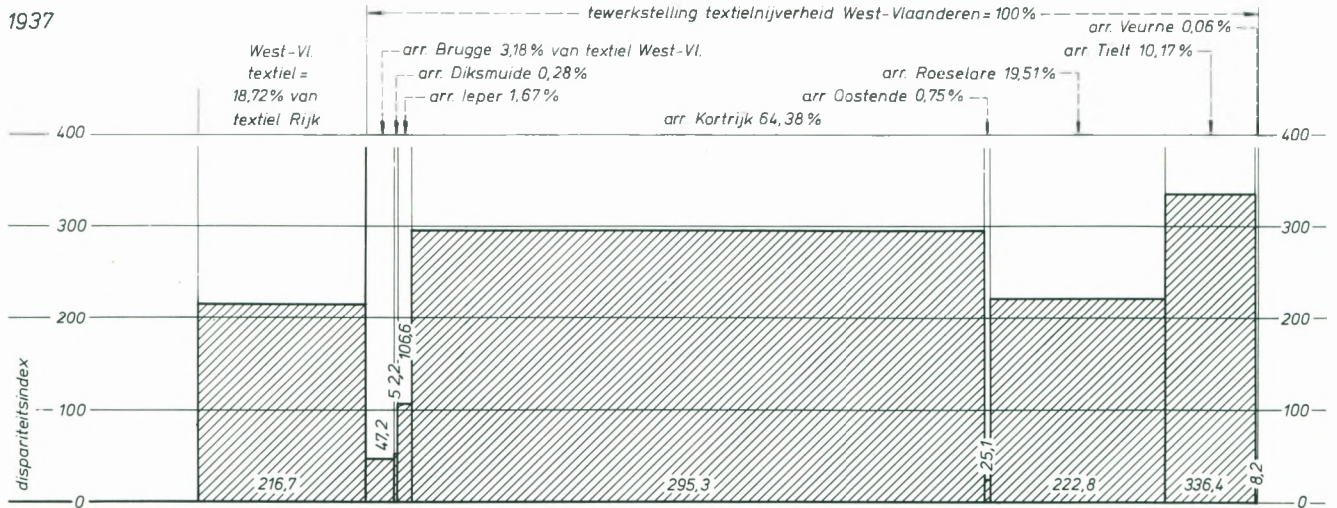
Aard van de bedrijvigheid	Aantal werklieden in nijverheidsinrichtingen in werking				Aantal nijverheidsinrichtingen in werking				Aantal inrichtingen zonder bezoldigd personeel (c)						
	Absoluut aantal				Aandeel in het Rijk				Totaal aantal inrichtingen (a)				waarvan met tenminste 500 werklieden (b)		
	1896	1910	1937	1896	1910	1937	1896	1910	1937	1896	1910	1937	1896	1910	1937
Fabrikage van katoenen garens en weefsels (zuiver of gemengd)	230	6.456	8.143	1,5	19,0	20,0	4	74	150	—	—	1	21	34	4
Fabrikage van vlaggarens en -weefsels (zuiver of gemengd)	4.861	5.617	5.204	21,2	24,1	40,6	40	83	105	—	1	1	187	67	25
Fabrikage van speciale weefsels en touwen	650	937	5.048	6,7	5,6	15,8	48	52	162	—	—	—	319	391	408
Fabrikage van wollen garens en weefsels (zuiver of gemengd)	90	638	4.769	0,4	2,7	15,1	5	18	45	—	—	1	25	5	113
Appreteren, bleken, bedrukken en verven van garens en weefsels	591	1.018	2.292	8,2	12,4	20,1	51	61	91	—	—	—	2	3	—
Fabrikage van garens en weefsels van hennep en jute	352	1.170	2.063	11,5	20,2	25,5	6	11	21	—	—	—	5	6	1
Fabrikage van zijden garens en weefsels (zuiver of gemengd)	—	34	1.129	—	4,7	21,5	—	1	25	—	—	—	1	—	—
Fabrikage van draad en weefsels van haar en paardenhaar	2	—	26	1,1	—	10,4	2	—	1	—	—	—	—	—	—
Bereiding van grondstoffen	6.776	15.870	28.674	8,3	14,1	20,2	156	300	600	—	—	1	3	506	551
Lompenbedrijf	niet geteld	5.398	5.117	niet geteld	80,7	83,0	niet geteld	895	967	niet geteld	—	—	niet geteld	1.920	2.341
		855	436	geteld	44,9	21,9	geteld	12	30	geteld	—	—	geteld	2	—
Algemeen totaal		6.253	5.553		72,8	68,1		907	997		—	—		1.922	2.341
		22.123	34.227		18,3	22,8		1.207	1.597		1	3		2.428	2.892

(a) Aantal inrichtingen die werklieden tewerkstellen.

(b) De grootte van de inrichtingen werd bepaald op basis van het aantal werklieden, exclusief de bedienden.

(c) In 1896 en 1910 werden als dusdanig geteld alle personen die uitsluitend leden van het gezin tewerkstelden, in 1937 is enkel als helper beschouwd het lid van het gezin dat als onbezoldigde meewerkte. Als alleenstaande handarbeiders werden ook beschouwd de personen die thuisarbeiders tewerkstelden maar geen bezoldigd personeel (werklieden, bedienden).

Grafiek: Graad van specialisatie op de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1937-60-77

dispariteitsindex, $\frac{\text{aandeel textiel in totale tewerkstelling in industrie in arr. (of West-Vl.)} \times 100}{\text{aandeel textiel in totale tewerkstelling in industrie in het Rijk}}$

vb.: West-Vl.: aandeel textiel in industrie: 44,2%

Rijk: aandeel textiel in industrie: 20,4%

dispariteitsindex: $\frac{44,2 \times 100}{20,4} = 216,7$

arr. Brugge: 9,6%

$\frac{9,6 \times 100}{20,4} = 47,1$

aan bod gekomen, kreeg ook de branche zijden garens en weefsels betekenis en was er een aanzienlijke groei in de branches katoen, hennep en jute evenals veredeling. Het aandeel in het Rijk was overal stijgend (zie tabel). Er was een terugloop bij de fabrikage van vlasgarens en -weefsels, die in West-Vlaanderen (— 7,4 %) echter tamelijk beperkt bleef in vergelijking met het Rijk (— 45,0 %); het aandeel van West-Vlaanderen in het Rijk steeg hierdoor zelfs tot meer dan 40 % in 1937. Ook in de bereiding van textielgrondstoffen was het aantal werklieden dalend, in mindere mate in West-Vlaanderen (— 5,2 %) dan in het Rijk (— 7,8 %). Volgens de gegevens van de tellingen liep het aantal werklieden in de lompenbedrijven in West-Vlaanderen terug met 49,0 %, terwijl er globaal in het Rijk nog enige groei (+ 4,7 %) was.

Het aantal alleenstaande handarbeiders was in West-Vlaanderen in de periode 1910-37 nog stijgend met circa 19 %, terwijl er in het Rijk een daling was van 37 %. Bij de bereiding van textielgrondstoffen³ was er in West-Vlaanderen een toename van ongeveer 22 % en in het Rijk een vermindering van 36 %⁴ en voor de speciale weefsels een toename van 4 % in West-Vlaanderen en een daling van 35 % in het Rijk.

De textielnijverheid was van meetaf de dominerende industriële bedrijfstak in West-Vlaanderen en dit aandeel verliep nog stijgend. Het aandeel van de textielnijverheid in het geheel van de tewerkgestelde werklieden in de verwerkende nijverheid⁵ in West-Vlaanderen bedroeg in 1910 46,3 % en 48,0 % in 1937⁶; in het Rijk bedroeg het aandeel van de textielnijverheid 21,2 % in 1910 evenals in 1937⁷.

De concentratie binnen West-Vlaanderen was zeer duidelijk. In 1937 werden op een totaal van 34.227 werklieden in de textielnijverheid er 23.475 of 68,6 % geteld in het arrondissement Kortrijk (toenmalige omschrijving, d.w.z. inclusief Moeskroen, Dottenijs, Luingne, Herzeewu), 5.753 of 16,8 % in het arrondissement Roeselare en 3.087 of 9,0 % in het arrondissement Tielt.

Op 2.892 inrichtingen zonder bezoldigd personeel in 1937 waren er 1.705 te vinden in het arrondissement Kortrijk (waarvan 1.550 in de vlasvezelbereiding), 526 in het arrondissement Tielt (341 in vlasvezelbereiding) en

407 in het arrondissement Roeselare (372 in vlasvezelbereiding).

Bij de nijverheidstelling van 31 december 1947 werd een andere bedrijfsnaamlijst gebruikt dan tijdens de vorige tellingen, zodat de uitsplitsing naar de branches niet meer vergelijkbaar is met die van de vorige tellingen. Ook werd de fabrikage van kunst- en syntetische draden en vezels thans bij de textielnijverheid geteld; deze branche werd hierna dan ook zowel voor 1937 als voor 1947 bij de textielnijverheid gerekend. Door het gebruik van een nieuwe bedrijfsnaamlijst is een akkurate vergelijking met het aantal inrichtingen of afdelingen voor de inrichtingen met bezoldigd personeel niet meer mogelijk.

De globale evolutie in de textielnijverheid, inclusief de fabrikage van kunst- en syntetische draden en vezels, was in de periode 1937-47 als volgt:

Evolutie in de textielnijverheid (in werking zijnde inrichtingen of afdelingen) in West-Vlaanderen, 1937-47

			Aandeel in het Rijk	
	1937	1947	1937	1947
Bezoldigden :				
werklieden	34.227	37.086	22,0	23,9
bedienden	2.122	1.790	17,0	15,1
totaal	36.249	38.876	21,6	23,3
Aantal inrichtingen				
zonder bezoldigd personeel	2.892	2.364	64,4	62,6

De bezoldigde werkgelegenheid (inclusief bedienden) in de textielnijverheid steeg in West-Vlaanderen tussen 1937 en 1947 nog van 36.349 tot 38.876 personen (exclusief helpers en thuisarbeiders) of met 7,0 %; in het Rijk was er een daling van 0,7 % (inclusief fabrikage van kunstvezels). Het aantal alleenstaande handarbeiders daalde in West-Vlaanderen met 18,3 % en in het Rijk met 15,8 %.

De verdeling van de bezoldigde werkgelegenheid naar de branche was in 1947 als volgt:

	Werklieden	Bedienden	Totaal	Aandeel in het Rijk
Bereiding van textielgrondstoffen (inclusief lompen)	6.687	88	6.775	44,7
Spinnerij (inclusief rayonnevezelspinnerij)	6.919	269	7.188	13,7
Weverij	12.969	807	13.776	32,7
Twijnderij, garens spinnerij en afwerking van textielgrondstoffen	3.927	235	4.162	21,5
Dekens, tapijten, stoffeerweefsels, fluweel, tulle, vilt, speciale weefsels	6.024	359	6.383	29,5
Breigoed en andere breiwerkartikelen	553	29	582	5,5
Overige (inclusief afzonderlijk direktiekantoor en kunst- en syntetische vezels)	7	3	10	0,2
	37.086	1.790	38.876	23,3

⁴ Volgens de tellingen was er een daling van 2.279 tot 509 eenheden in Oost-Vlaanderen.

⁵ In tegenstelling met wat in de tellingen van 31 dec. 1910 en 27 febr. 1937 is gebeurd, werden de visserij, het bouwbedrijf en het transportbedrijf niet in aanmerking genomen.

⁶ Het betreft enkel de tewerkstelling van werklieden, exclusief thuisarbeiders en exclusief bedienden en helpers.

⁷ Exclusief de sektor mijnen en groeven. Er wordt eraan herinnerd dat de fabrikage van kunstvezels niet in de textielnijverheid is opgenomen.

De bereiding van textielgrondstoffen bleef sterk gekoncentreerd in West-Vlaanderen. Ook de branches weverijen en dekens, tapijten, stoffeerweefsels e.d. kwamen tot een aandeel in het Rijk van 30 % of meer.

Volgens de gegevens van de nijverheidstelling van 1947 waren er in West-Vlaanderen 3 inrichtingen met 500 à 1000 werklieden, 26 met 200 à 500 werklieden en 52 met 100 à 200 werklieden⁸.

Tussen 1937 en 1947 steeg de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid in West-Vlaanderen enkel in de arrondissementen Kortrijk (van 24.963 tot 28.593) en Ieper (van 689 tot 794); er was een betrekkelijk grote daling in de arrondissementen Roeselare (van 6.138 tot 5.434) en Tielt (van 3.214 tot 2.886).

Het arrondissement Kortrijk bereikte in 1947 een aandeel van 73,5 % van de bezoldigde werkgelegenheid in de Westvlaamse textielnijverheid: het aandeel bedroeg 14,0 % voor het arrondissement Roeselare en 7,4 % voor het arrondissement Tielt. De centra met het grootste aantal werklieden in de textielnijverheid waren Kortrijk (6.510), Moeskroen (4.489), Roeselare (2.373), Deerlijk (1.610), Vichte (1.553), Lauwe (1.545) en Waregem (1.327).

Op de 2.364 inrichtingen zonder bezoldigd personeel in West-Vlaanderen in 1947 waren er 1.442 in het arrondissement Kortrijk, waarvan 1.207 in de bereiding van textielstoffen; voor het arrondissement Roeselare waren de aantallen respectievelijk 415 en 377 en voor het arrondissement Tielt 375 en 357.

Het aandeel van de textielnijverheid in het geheel van de bezoldigde werkgelegenheid in de be- en verwerkende nijverheid in West-Vlaanderen bedroeg in 1947 42,7 %; in het Rijk was het overeenkomstig aandeel slechts 17,1 %.

West-Vlaanderen haalde in 1947, 23,3 % van de totale bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid in het Rijk. Enkel voor de houtnijverheid (15,7 %) en de afgeleide bedrijven van de minerale brandstoffen⁹ (17,0 %) kwam West-Vlaanderen nog tot een aandeel in het geheel van het Rijk dat uitsteeg boven het aandeel in de totale bevolking (11,7 %); in het geheel van de bezoldigde werkgelegenheid in de be- en verwerkende nijverheid in het Rijk kwam West-Vlaanderen slechts tot 9,3 % en amper 6,5 % voor de industrie exclusief textiel. De metaalnijverheid (alle branches samen) haalde in 1947 in West-Vlaanderen, als tweede belangrijkste bedrijfstak, slechts 14.220 bezoldigden, dit is 36,6 % van de textielnijverheid.

II. Verloop van de werkgelegenheid in West-Vlaanderen in zijn huidige omschrijving, 1947-1977

Voor de jongste naoorlogse periode zijn er gegevens beschikbaar uit de nijverheidstellingen van 31 dec. 1947, 31 dec. 1961 en 31 dec. 1970; voor de tellingen van 1947 en 1961 werden de gegevens aangepast op het niveau van het huidige West-Vlaanderen door eliminatie van de 9 gemeenten die thans het huidige arrondissement Moeskroen vormen. Een tweede bron betreffende de bezoldigde werkgelegenheid is de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid; voor de periode 1947-55 zijn hier enkel gegevens

beschikbaar voor het vroegere West-Vlaanderen, voor de jaren 1956, 1958, 1960 en 1962 konden de gegevens voor het huidige West-Vlaanderen worden samengesteld, daar sinds 1956 voor de pare jaren gegevens voorhanden zijn per gemeente, en vanaf 1964 zijn er jaar na jaar gegevens beschikbaar voor het huidige West-Vlaanderen.

Bij de nijverheidstellingen van 1947 en 1961 werden verschillende bedrijfsnaamlijsten gebruikt, maar de evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid per hoofdbranche kan toch met vrij grote nauwkeurigheid worden gevolgd; de gegevens voor 1947 zijn blijkbaar iets te groot, daar in 1947 enkele activiteiten bij de textielnijverheid werden opgenomen die in 1961 bij de kledingsnijverheid werden geteld¹⁰. Een globaal beeld van de evolutie en de wezenlijke verschuivingen kan toch worden gegeven.

De totale bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid in het huidige West-Vlaanderen daalde in de periode 1947-61 met ongeveer 7 %; in het Rijk bedroeg de vermindering echter circa 20 %. Het aandeel van West-Vlaanderen was dan ook stijgend van 19,8 % tot 23,0 %, indien de sektor fabrikage van continudraden en kunst- en syntetische draden en vezels in de textielnijverheid wordt gerekend, en van 20,6 % tot 24,1 % indien de sektor van de fabrikage van kunstvezels niet bij de textielnijverheid wordt opgenomen.

Er was een aanzienlijke terugloop in de branche bereiding van textielstoffen. De daling bedroeg in West-Vlaanderen 55 % en slechts 39 % in het Rijk; de vermindering werd vooral bepaald door de terugloop in de vlasvezelbereiding, die voor bijna 90 % gekoncentreerd was in West-Vlaanderen, terwijl de daling veel geringer was in de branches wol en lommen, met een geringe vertegenwoordiging in West-Vlaanderen.

Opvallend is de verschuiving naar een groter aandeel van de weverijen van dekens, tapijten, stofferingsweefsels e.d. ten nadele van de gewone weverijen van vlas, katoen, wol, jute e.a. In West-Vlaanderen steeg de tewerkstelling in de weverijen van dekens, tapijten, stofferingsweefsels e.d. met niet minder dan 69 %, terwijl in het Rijk een daling was van 5 %. Voor de gewone weverijen was de evolutie gelijklopend in West-Vlaanderen en het Rijk, met een daling van 33 %. Het aandeel van West-Vlaanderen in de branche weven van dekens, tapijten, stofferingsweefsels e.d. steeg van 26,1 % tot 46,4 %.

Ook voor de spinnerijen was de evolutie duidelijk verschillend in West-Vlaanderen en het Rijk; er was een toename van 45 % in West-Vlaanderen en een daling van 22 % in het Rijk.

In de branche naaigarenfabrikage, twijnderij en afwerking van textielprodukten was er een daling van 20 % in West-Vlaanderen en van 34 % in het Rijk.

De branche breigoed, die in het Rijk een aangroei van de werkgelegenheid vertoonde van 54 %, was weliswaar ook groeiend in West-Vlaanderen (+ 60 %), maar bleef zonder grote betekenis.

De fabrikage van continudraden en kunst- en syntetische draden en vezels, die in West-Vlaanderen niet voorkomt, was in het Rijk in de periode 1947-61 dalend van 6.341 tot 5.951 bezoldigden of met 6 %.

⁸ Zoals bij de vorige tellingen betreft het inrichtingen of afdelingen. Elke nijverheidsafdeling werd geteld, ook indien het voortgebracht produkt aangewend wordt als grondstof voor een andere afdeling van dezelfde inrichting. Verandering in de klassifikatie van de bedrijvigheden kan derhalve invloed hebben op het aantal getelde afdelingen.

⁹ Voor West-Vlaanderen betreft het kooksfabrieken.

¹⁰ Zie: Handels- en nijverheidstelling, 31 dec. 1961, deel I, blz. 101-103. Voor de bezoldigde werkgelegenheid was er in 1947 in het Rijk in vergelijking met de telling van 1961 een overschatting bij de vrouwen van ongeveer 1.600 en bij de mannen van 600 personen, dit is respectievelijk 2 % en 0,7 % van de totale tewerkstelling in de textielnijverheid.

Foto H. Maertens, Brugge

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid in West-Vlaanderen, huidige omschrijving, 1947-61

Aard van de bedrijvigheid	Aantal bezoldigden in bedrijfsafdelingen in werking						Aantal alleenstaande handarbeiders					
	31 dec. 1947			31 dec. 1961			Aandeel in het Rijk		1947	1961	Aandeel in het Rijk	
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	1947	1961			1947	1961
Bereiding van textielstoffen	6.274	219	6.493	2.661	259	2.920	42,8	31,4	2.004	913	78,9	89,2
Spinnerij	1.327	2.706	4.033	2.876	2.987	5.863	8,1(b)	15,1	10	5	43,5	41,7
Weverij	8.107	5.019	13.126	5.733	3.070	8.803	31,2	31,3	185	151	51,2	70,6
Naaigarenfabriek, twijnderij en afwerking van textiel-producten	2.161	1.098	3.259	2.102	519	2.621	16,8	20,5	2	1	10,0	8,3
Weven van dekens, tapijten, stofferingsweefsels en fluweel en fabricatie van textiel-artikelen n.e.g.	3.786 (a)	1.851 (a)	5.637 (a)	6.703	2.843	9.546	26,1	46,4	30	103	9,7	47,5
Breigoed	74	360	434	53	641	694	4,1	4,3	99	18	21,2	13,6
Koord- en touwslagerij	4	3	7	9	35	44	0,7	5,9	9	9	16,1	23,1
Afgezonderd direktiekantoor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	21.733	11.256	32.989	20.137	10.354	30.491	20,6	24,1	2.339	1.200	61,9	72,8
Fabrikatie van continudraden en kunst- en syntetische draden en vezels (b)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	21.733	11.256	32.989	20.137	10.354	30.491	19,8	23,0	2.339	1.200	61,9	72,8

(a) Bij de nijverheidstelling van 1961 werd de firma L. Depoortere te Aalbeke-Moeskroen geregistreerd te Aalbeke, in tegenstelling met 1947. Omwille van de vergelijkbaarheid werd ook voor 1947 de tewerkstelling bij de firma Depoortere opgenomen voor het huidige West-Vlaanderen.

(b) De sub-branche rayonvezelspinnerij die in 1947 bij de spinnerij werd geteld en niet bij de fabricage van kunst- en syntetische draden en vezels, werd, omwille van de vergelijkbaarheid met 1961, voor het Rijk voor 1947 geteld bij de fabricatie van kunst- en syntetische draden en vezels.

Het aantal alleenstaande handarbeiders viel in de vlasvezelbereiding terug tot minder dan de helft. Er was wel een aangroei van alleenstaande wevers van dekens, tapijten e.d.

Het aandeel van de vrouwen in de textielnijverheid in West-Vlaanderen handhaafde zich ongeveer op 34 %.

Bij de nijverheidstelling van 1970 werd nogmaals een andere bedrijfsnaamlijst gevolgd; de klassifikatie gebeurde op basis van de gebruikte grondstof (wol, katoen e.a.) en niet op grond van de activiteit (spinnerij, weverij enz.) zoals bij de telling van 1947 en 1961.

De vergelijkende evolutie van de werkgelegenheid voor de periode 1961-70 op basis van de nijverheidstellingen zal dan ook beperkt blijven tot een globale evolutie, zonder uitsplitsing naar branches.

Om tot een vergelijkbaarheid te komen voor de tellingen van 1961 en 1970 werd rekening gehouden met de volgende gegevens:

- in 1970 werd de produktie van kunstmatige en syntetische continugarens en -vezels afzonderlijk geteld (kode 260)
- de subbranche breien van klederen en onderklederen werd in 1961 bij de textielnijverheid geteld in tegenstelling met 1970
- de subbranches 'fabrikage van verbandartikelen' en 'werkplaats voor mechanisch borduurwerk' werden in 1961 geteld bij de kledingsnijverheid en in 1970 bij de textielnijverheid.

Rekening houdend met voormelde aanpassingen kan de volgende evolutie voor de periode 1961-70 worden gegeven:

Evolutie in de textielnijverheid (telling volgens de afdelingen) in West-Vlaanderen, 1961-70

	Aandeel in het Rijk			
	1961	1970	1961	1970
Bezoldigden				
Mannen	20.182	21.110	27,4	31,9
Vrouwen	10.045	11.420	20,0	25,6
Totaal	30.227	32.530 (a)	24,4	29,4 (b)
Aantal inrichtingen zonder bezoldigd personeel	1.196	534	71,5	69,1

(a) Inclusief de tewerkstelling bij de firma Depoortere, Aalbeke, die in 1970 bij Moeskroen werd geteld in tegenstelling met 1961.

(b) Met inbegrip van de produktie van kunstmatige en syntetische continugarens en -vezels.

Volgens de nijverheidstellingen was de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid in West-Vlaanderen nog stijgend met ongeveer 2.300 eenheden of 7 %. In het Rijk daarentegen was er een daling van bijna 11 %¹¹; in de fabricage van kunstmatige en syntetische continugarens en -vezels, die in West-Vlaanderen niet voorkomt, was er in het Rijk een daling van 5.950 tot 3.900 eenheden of 34 %, maar ook in de overige branches was er globaal een daling van ruim 9 %. Het aandeel van West-Vlaanderen

¹¹ Voor het Rijk, zie Handels- en nijverheidstelling, 31 dec. 1970, deel 1, blz. 99-100.

in de textielnijverheid in het Rijk steeg van 24,4 % in 1961 tot 29,4 % in 1970, indien de fabricage van kunstmatige en syntetische continugarens en -vezels in de textielnijverheid wordt gerekend en van 25,6 tot 30,4 % indien de branche van de kunstvezels buiten beschouwing wordt gelaten.

Het aantal inrichtingen zonder bezoldigd personeel (alleenstaande handarbeiders) in de Westvlaamse textielnijverheid daalde met 55 % tegenover een vermindering van 54 % in het Rijk.

De evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid kan voor de naoorlogse periode jaar na jaar gevolgd worden, op basis van gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid. Hierdoor kunnen de conjunktuurfluctuaties gevolgd worden. Tot 1955 zijn er voor West-Vlaanderen enkel gegevens beschikbaar voor de vroegere omschrijving van West-Vlaanderen.

Onderstaande gegevens verstrekken de vergelijkende evolutie voor West-Vlaanderen en het Rijk, geïllustreerd door een grafiek, waarop het werkgelegenheidscijfer van het jaar 1956 als basis = 100 werd genomen.

Uit de gegevens van de RSZ blijkt de werkgelegenheid in de textielnijverheid duidelijk neerwaarts gericht te zijn, evenwel op een veel meer uitgesproken wijze in het Rijk dan in West-Vlaanderen. Ook het effect van de conjunkturbeweging is duidelijk afleesbaar. In het begin van de jaren vijftig heeft de textielnijverheid een zeer sterke groei gekend (Korea-boom), zowel in West-Vlaanderen als in het Rijk, maar in 1952 was de tewerkstelling opnieuw gedaald onder het niveau van het jaar 1947, met een veel sterkere terugloop in het Rijk dan in West-Vlaanderen.

De herneming van de conjunktuur heeft in West-Vlaanderen na 1952 geleid tot een nog noemens-

Vergelijkende evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid, West-Vlaanderen en het Rijk, 1947-77

Opname 30 juni	Totale bezoldigde werkgelegenheid		Aandeel		Indices : 1956 = 100		
			van West-Vlaanderen		West-Vlaanderen		
	West-Vlaanderen oude grenzen	Het Rijk	oude grenzen	in het Rijk huidige grenzen	oude grenzen	Het Rijk huidige grenzen	
1947	40.786	186.938	21,8		96,5	116,2	
48	40.464	185.151	21,9		95,7	115,1	
49	38.459	174.911	22,0		90,9	108,7	
1950	42.835	188.251	22,8		101,3	117,0	
51	47.355	199.250	23,8		112,0	123,8	
52	39.831	166.931	23,9		94,2	103,7	
53	41.644	168.546	24,7		98,5	104,7	
54	42.636	167.391	25,5		100,8	104,0	
55	42.587	164.778	25,8		100,7	102,4	
56	42.286	33.955	160.924	26,3	21,1	100,0	100,0
57	42.376	(a)	164.097	25,8		100,2	102,0
58	38.580	30.657	145.097	26,6	21,1	91,2	90,3
59	38.511	(a)	142.675	27,0		91,1	88,7
1960	39.550	30.744	145.316	27,2	21,2	93,5	90,5
61	40.955	(a)	146.601	27,9		96,9	91,1
62	40.624	31.673	145.742	27,9	21,7	96,1	93,3
63	41.543	(a)	148.347	28,0		98,2	92,2
64	42.938	33.115 (b)	149.640	28,7	22,1	101,5	97,5
65		32.034	142.585		22,5		94,3
66		32.050	142.591		22,5		94,4
67		30.386	131.489		23,1		89,5
68		29.997	126.124		23,8		88,3
69		30.446	126.405		24,1		89,7
1970		31.107	126.384		24,6		91,6
1971		31.192	121.558		25,7		91,9
1972 V.B.N.		32.264	118.602		27,2		95,0
1972 NACE		31.878 (c)	114.325 (d)		27,9		95,0 (e)
1973		31.454	111.059		28,3		93,8
1974		30.856	107.706		28,6		92,0
1975		29.015	97.812		29,7		86,6
1976		27.745	92.925		29,9		82,8
1977		25.332	84.403		30,0		75,7

(a) Gegevens per gemeente enkel beschikbaar voor de pare jaren.

(b) Exclusief Depoortere, Aalbeke-Moeskroen.

(c) Voor 1972 en volgende jaren, exclusief deel Depoortere, dat door RSZ te Aalbeke werd geregistreerd, in tegenstelling met de voorgaande jaren.

(d) Inclusief fabricage van kunstvezels.

(e) Teneinde tot een doorlopende tijdreeks te komen, werd een omrekening gedaan, om rekening te houden met de overgang van VBN-bedrijfsnaamlijst naar NACE-bedrijfsnaamlijst.

waardige aangroei van de werkgelegenheid (van 39.800 in 1952 tot 42.600 in 1954, oude grenzen), die ongeveer behouden bleef tot het begin van de neergaande conjunctuur op het einde van 1957 ; in het Rijk was de neergaande trend reeds dominerend. De conjunctuurinzinking van 1958-59 bracht een sterke val van de werkgelegenheid, die slechts ten dele werd hersteld in het begin van de jaren zestig. In 1964, op het hoogtepunt van de conjunctuur, had West-Vlaanderen (huidige grenzen) in de textielnijverheid weliswaar bijna 2.500 bezoldigden meer dan in 1958, maar toch 2,5 % minder dan in 1956. Na 1964 was de trend op uitgesproken wijze dalend. In 1970, na de recessie van 1968-69, waren er in de Westvlaamse textielnijverheid 2.000 arbeidsplaatsen minder dan in 1964, dit is 6 % ; in het Rijk bedroeg de teruggang in de periode 1964-70 echter bijna 16 %. Na 1970 volgde voor West-Vlaanderen een nog eerder verrassende toename tijdens de recessie van 1971-72, maar sinds 1972 is de daling ononderbroken, met een sterke versnelling sinds de depressie die in 1974 een aanvang nam. Het jaar 1977 was zeer ongunstig.

Bij de interpretatie van voorgaande cijfergegevens van de RSZ moet er rekening worden mee gehouden dat ingevolge de verdergaande regionalisering van de RSZ-statistiek, de evolutie van de werkgelegenheid in West-Vlaanderen iets geflatteerd kan zijn ; sinds 1969 geschiedt de indeling voor de werkgevers met ten minste twee bedrijfszetels en/of verschillende activiteiten, op basis van de geregionaliseerde bijbladen.

Uit de RSZ-gegevens kan worden afgeleid, rekening houdend met de verandering van bedrijfsnaamlijst, dat de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid in West-Vlaanderen tussen 1970 en 1977 daalde met ongeveer 5.400 eenheden of 17 % ; in het Rijk beliep de vermindering echter 30 %.

Het aandeel van West-Vlaanderen in de textielnijverheid in het Rijk steeg van 21 % in 1956 tot bijna 25 % in 1970 en tot 29 à 30 % op heden.

De teruggang van de werkgelegenheid in de Westvlaamse textielnijverheid was in de periode 1956-72, waarvoor vergelijkbare cijfers beschikbaar zijn voor het huidige West-Vlaanderen volgens de VBN-bedrijfsnaamlijst, zeer aanzienlijk in de bereiding van textielgrondstoffen ; ook voor de gewone weverij was er een opvallende teruggang, zij het geringer dan gemiddeld in het Rijk.

De bezoldigde werkgelegenheid in de bereiding van textielgrondstoffen daalde in West-Vlaanderen in de periode 1956-72 met circa 5.560 eenheden of 78 % ; in het Rijk, waar de bereiding van wol sterker vertegenwoordigd is, was er een daling van 53 %. Het aantal werkgevers (met bezoldigd personeel) bij de bereiding van textielgrondstoffen daalde in West-Vlaanderen van 1.043 in 1956 tot 194 in 1972 ; voor de overige textielbranches werden door de RSZ in 1956 622 werkgevers genoteerd en in 1972 nog 564 werkgevers¹². De bezoldigde werkgelegenheid bij de bereiding van textielgrondstoffen viel in West-Vlaanderen terug van ongeveer 7.100 in 1956 tot 4.400 in 1958, 3.450 in 1964, 1.820 in 1968 en 1.570 in 1972 ; het aandeel in het Rijk beliep nog slechts circa 29 % in 1972 tegenover 61 % in 1956.

In de gewone weverijen was er in West-Vlaanderen een daling van 15.600 in 1956 tot ongeveer 13.000 in 1972, dit is met 17 % ; in het Rijk beliep de daling 23 %.

In de spinerijen was de tewerkstelling in West-Vlaanderen in 1972 even groot als in 1956, terwijl er in het Rijk een vermindering was van de helft ; het aandeel van West-Vlaanderen steeg van 10 % tot 21 %.

Er was een opmerkelijke aangroei in de branche tapijten, dekens, stoffeerweefsels e.d., met een toename in West-Vlaanderen van circa 3.100 bezoldigden in 1956 tot 8.100 in 1972 of 159 % en in het Rijk slechts een aangroei van 17 % ; het aandeel van West-Vlaanderen in het Rijk steeg van 17 % tot 37 %.

Ook in de branche twijnderij, garensponnerij en textielveredeling was er in West-Vlaanderen in 1972 een grotere tewerkstelling dan in 1956 (+ 32 %), terwijl er in het Rijk een daling was van 13 % ; het aandeel van West-Vlaanderen steeg van 17 % tot 26 %. De breigoedsector, die een zwakke vertegenwoordiging heeft in West-Vlaanderen, was groeiend met 94 % in West-Vlaanderen en omzeggens stagnerend in het Rijk ; West-Vlaanderen dreef het aandeel in het Rijk op van 3 % tot bijna 6 %.

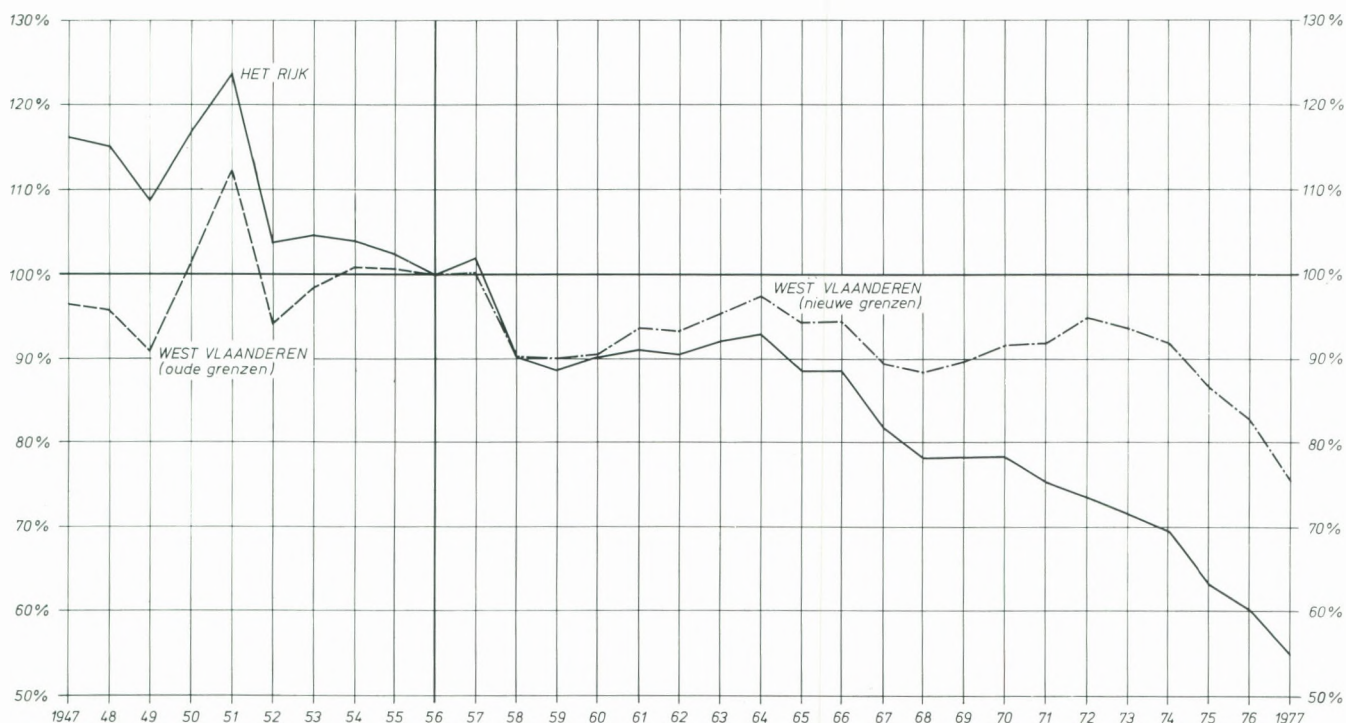
¹² Op te merken valt dat in het raam van de regionalisatie van de R.S.Z.-statistiek de eenheid « inrichting » werd ingevoerd ; een werkgever met twee afzonderlijke bedrijfszetels of technische afdelingen wordt sinds 1969 geteld als twee inrichtingen.

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in de Westvlaamse textielnijverheid, per branche, 1956-72 (bron RSZ)

Bedrijvigheid	30 juni 1956			30 juni 1972 (a)			Aandeel in het Rijk	
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	1956	1972
Bereiding textielgrondstoffen	6.084	1.052	7.136	1.318	254	1.572	61,2	28,5
Spinnerij	2.152	3.187	5.339	3.005	2.456	5.461	10,3	21,3
Weverij	9.579	6.024	15.603	8.402	4.639	13.041	39,5	43,0
Twijnderij, garensponnerij en textielveredeling	1.539	581	2.120	1.909	897	2.806	17,3	26,3
Dekens, tapijten, stoffeerweefsels, fluweel, tule, vilt, speciale weefsels	1.993	1.146	3.139	5.181	2.942	8.123	17,0	37,4
Breigoed- en andere breiwerkartikelen	46	559	605	176	998	1.174	3,0	5,7
Koord- en touwfabrieken	2	6	8	12	15	27	0,5	2,4
Afzonderlijk direktiekantoor	1	4	5	15	32	47	100,0	60,3
Totaal	21.396	12.559	33.955	20.018	12.233	32.251	21,7	27,8
Bereiding van kunstvezels	—	—	—	12	1	13	—	0,5
TOTAAL	21.396	12.559	33.955	20.030	12.234	32.264	21,1	27,2

(a) Exclusief Depoortere, Aalbeke-Moeskroen.

Vergelijkende evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid in West-Vlaanderen en het Rijk, basisjaar 1956=100

Te vermelden valt dat de branches bereiding van kunstvezels en koord- en touwfabrieken die in West-Vlaanderen geen betekenis hebben, in het Rijk een teruggang noteerden in de periode 1956-72 van respectievelijk 44 % en 34 %.

Voor de periode 1972-77, gekenmerkt door een bijzonder uitgesproken daling, kan de volgende evolutie naar activiteit worden gegeven, op basis van de thans geldende NACE-bedrijfsnaamlijst :

Evolutie van de bezoldigde werkgelegenheid in de Westvlaamse textielnijverheid, per branche, 1972-77 (bron RSZ)

Bedrijvigheid	30 juni 1972 (a)			30 juni 1977 (a)			Aandeel in het Rijk	
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	1972	1977
Katoen	8.797	5.047	13.844	6.777	4.142	10.919	43,7	47,6
Wol	1.797	1.491	3.288	1.269	991	2.260	14,7	16,7
Linnen, hennep, ramee	1.218	391	1.609	909	389	1.298	46,0	54,7
Zijde	777	428	1.205	708	366	1.074	31,8	34,1
Jute	1.170	947	2.117	276	237	513	41,7	17,1
Tricot en kousen	156	811	967	119	816	935	5,7	7,7
Textielveredeling	2.308	634	2.942	2.010	579	2.589	31,0	32,9
Tapijt-, vilt-, vlaszeil- en wasdoekfabrieken	2.979	1.846	4.825	2.721	1.874	4.595	42,8	44,8
Overige textielnijverheid	704	374	1.078	775	374	1.149	15,8	18,1
Totaal	19.906	11.969	31.875	15.564	9.768	25.332	28,7	31,0
Bereiding kunstvezels	1	2	3	—	—	—	0,1	—
TOTAAL	19.907	11.971	31.878	15.564	9.768	25.332	27,9	30,0

(a) Exclusief Depoortere, Aalbeke-Moeskroen.

Volgens de RSZ daalde het aantal inrichtingen met bezoldigd personeel in de textielnijverheid in West-Vlaanderen van 720 in 1972 tot 682 in 1977 of met 5,3 % ; in het Rijk bedroeg de vermindering 10,9 % ¹³.

¹³ De daling is nog enigszins onderschat, omdat de uitsplitsing naar de inrichtingen nog wordt doorgedreven. Zo werd bijvoorbeeld UCO te Brugge in 1972 als één eenheid geteld en in 1976 als twee eenheden. Zie ook : Jaarverslag R.SZ., 1977, blz. 8 e.v.

Treffend is vooral de uitermate grote teruggang in de branche jute, waar, volgens de gegevens van de RSZ, de bezoldigde werkgelegenheid in West-Vlaanderen daalde van circa 2.100 in 1972 tot 500 in 1977 of met meer dan drievierde ; in het Rijk was er een daling van 41 %. Het aandeel van West-Vlaanderen viel van bijna 42 % in 1972 op 17 % in 1977.

In alle andere branches was de evolutie in West-Vlaanderen minder ongunstig dan in het Rijk ; het

aandeel van West-Vlaanderen in het Rijk was dan ook stijgend, niettegenstaande een dalende tewerkstelling. Het afwijkend verloop is zeker vermeldenswaard voor de branche linnen, hennep, ramee, met een daling van 19 % in West-Vlaanderen en 32 % in het Rijk.

De branche tapijten e.d. heeft vrij goed stand gehouden, met een daling van circa 5 % in West-Vlaanderen en 9 % in het Rijk.

Naar stijgende graad van regressie was de klassifikatie inzake evolutie in de periode 1972-77 als volgt :

	West-Vlaanderen	Het Rijk
Textiel zonder specificatie (a)	+ 6,6 %	— 6,5 %
Tricot en kousen	— 3,3 %	— 28,9 %
Tapijt, vilt, vloerzeil, wasdoek	— 4,8 %	— 9,0 %
Zijde	— 10,9 %	— 16,9 %
Textielveredeling	— 12,0 %	— 17,0 %
Linnen, hennep, ramee	— 19,3 %	— 32,3 %
Katoen	— 21,1 %	— 27,6 %
Wol	— 31,3 %	— 39,3 %
Jute	— 75,8 %	— 40,9 %
Totaal	— 20,5 %	— 26,4 %
Bereiding kunstvezels	—	— 17,1 %
TOTAAL	— 20,5 %	— 26,2 %

(a) Omvat band-, vlecht- en passamentwerk, elastiekband, kant, tule, mechanisch borduurwerk e.d.

De daling in de periode 1972-77 was in West-Vlaanderen iets geringer voor de vrouwen (— 18,4 %) dan voor de mannen (— 21,8 %) en het aandeel van de vrouwen steeg dan ook van 37,6 tot 38,6 %. In het Rijk bedroeg de daling 26,7 % voor de mannen en 25,5 % voor de vrouwen ; het aandeel van de vrouwen steeg van 43,3 % tot 43,7 %.

De betekenis van de textielnijverheid in het geheel van de be- en verwerkende nijverheid is zowel in West-Vlaanderen als in het Rijk aanzienlijk teruggelopen.

Het aandeel van de textielnijverheid in het geheel van de be- en verwerkende industrie in West-Vlaanderen daalde van nagenoeg 37 % in 1956 tot iets minder dan 21 % in 1977.

Geografische spreiding van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, 1956-77

Arrondissement	1956	1972	1972	1976	1977
		VCN-klassifikatie	NACE-klassifikatie		
Kortrijk (a)	23.392	22.854	22.537	20.298	18.496
Tielt	3.346	3.668	3.535	3.000	2.741 (b)
Roeselare	5.513	3.495	3.758	2.200	1.954 (b)
Brugge	779	789	630	668	635
Ieper	495	681	683	550	516
Veurne	43	234	234	408	397
Oostende	302	395	353	405	343
Diksmuide	85	148	148	216	250
West-Vlaanderen	33.955	32.264	31.878	27.745	25.332

(a) Exclusief Depoortere, Aalbeke-Moeskroen.

(b) In 1977 werd de gemeente Ardoole gevoegd bij het arrondissement Tielt, ten nadele van het arrondissement Roeselare. Volgens de RSZ waren er in 1976 te Ardoole 52 bezoldigden in de textielnijverheid.

In het Rijk was het aandeel dalend van ongeveer 16 % in 1956 tot nauwelijks meer dan 8 % in 1977.

De geografische concentratie van de textielnijverheid in West-Vlaanderen in het arrondissement Kortrijk is in de periode 1956-77 nog iets vergroot. In 1956 was 68,9 % van de textielnijverheid in West-Vlaanderen (huidige omschrijving) te vinden in het arrondissement Kortrijk (huidige omschrijving) ; in 1972 was dit aandeel gestegen tot 70,8 % en in 1977 tot 73,0 %.

Aandeel van de textielnijverheid in de industrie (a)

	West-Vlaanderen	Het Rijk huidige grenzen
1956	36,7	15,7
1964	28,3	13,4
1970	23,9	10,9
1972	24,6 (b)	10,3 (c)
1974	22,0	9,2
1977	20,6	8,3

(a) Exclusief reparatie voertuigen. Bouwbedrijf en extractieve bedrijven niet inbegrepen.

(b) 24,2 % volgens NACE-klassifikatie.

(c) 9,9 % volgens NACE-klassifikatie, kunstvezels in textielnijverheid meegerekend.

Het verloop van de werkgelegenheid in de textielnijverheid is vooral ongunstig geweest in het arrondissement Roeselare, met een daling van 37 % in de periode 1956-72 en nogmaals ongeveer 47 % in de periode 1972-77.

In het arrondissement Kortrijk daalde de bezoldigde werkgelegenheid in de periode 1956-72 met slechts een 500-tal eenheden, niettegenstaande een teruggang in de bereiding van textielgrondstoffen in deze periode van niet minder dan 4.000 personen. Het arrondissement Tielt — waar er een daling was van meer dan 700 bezoldigden in de vlasvezelbereiding, in de periode 1956-72 — noteerde in deze tijdsspanne nog een aangroei van ongeveer 300 personen in de textielnijverheid. In het arrondissement Roeselare was er tussen 1956 en 1972 in totaal een daling van 2.000 personen, waarvan ongeveer 650 in de vlasvezelbereiding ; nog in 1970 groepeerde het arrondissement Roeselare 31 % van de werkgelegenheid in de textielsector in de branche jute (nijverheidstelling) en in 1976 nog slechts 16 % (RSZ-telling).

In de periode 1972-77 bedroeg de daling in het arrondissement Kortrijk ongeveer 18 % : het jaar 1977 was zeer ongunstig, met een daling van 1.800 eenheden, tegenover gemiddeld ongeveer 875 tijdens de jaren 1974-76. Sindsdien ging nog de sluiting door van 6 grotere ondernemingen die in 1976 786 tewerkgesteld hadden.

In het arrondissement Tielt was er in de periode 1972-77 een vermindering van circa 24 % : inmiddels was er onder meer nog een falng te Oostrozebeke (409 bezoldigden in 1976).

In het arrondissement Roeselare werd de werkgelegenheid in de textielnijverheid sinds 1972 gehalveerd : in de periode juni 1972-juni 1977 was er een daling van 47 % en sindsdien was er nog de sluiting van 2 ondernemingen (137 tewerkgesteld in 1976).

In het arrondissement Ieper was er, nadat de periode 1956-72 nog een aangroei had vertoond, een daling in de periode 1972-77 van 24 % : sindsdien gingen ook een spinnerij en een weverij dicht (280 tewerkgesteld in 1976).

In het arrondissement Brugge kon de werkgelegenheid, echter eerder gering in omvang in vergelijking met de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt, grosso-modo gehandhaafd worden : inmiddels was er de sluiting van een weverij (44 tewerkgesteld in 1976).

In het arrondissement Veurne was de werkgelegenheid groeiend, dank zij de oprichting van een paar nieuwe bedrijven (La Vesdre in 1965, Santens in 1973). Ook in het arrondissement Diksmuide was er groei (oprichting Carpet Yarns in 1969). In het arrondissement Oostende waren de fluktuaties eerder gering, met toch enige groei in vergelijking met het jaar 1956.

Op 30 juni 1976 waren er in West-Vlaanderen, volgens de gegevens van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, 8 gemeenten (omschrijving geldend in 1976) met meer dan 1.000 bezoldigden in de textielnijverheid, waarvan 7 in het arrondissement Kortrijk : deze gemeenten waren Kortrijk (3.412 bezoldigden), Waregem (2.751), Deerlijk (1.888), Vichte (1.718), Kuurne (1.143), Lauwe (1.130), Roeselare (1.098) en Harelbeke (1.093). Er werden ook 8 gemeenten geteld met 500 à 1.000 bezoldigden, namelijk Heule (813), Menen (716), Wevelgem (663), Oostrozebeke (638), Lendeledede (613), Meulebeke (603), Beveren (584) en Anzegem (504).

In vergelijking met het jaar 1956 was er vooral een belangrijke daling in de centra Kortrijk en Roeselare.

Hoewel rekening moet worden gehouden met

wijzigingen in de opnametechniek van de RSZ (bedrijfsnaamlijst, uitsplitsing naar effectieve vestiging van de inrichtingen) en voor de stad Kortrijk met het effect van de herlokalisaties op het industriepark Heule-Kuurne, is een aanzienlijke teruggang toch onbetwistbaar. Te Kortrijk was er een daling van 6.120 bezoldigden in 1956 tot 3.412 in 1976 ; in deze periode was er te Heule een daling van 1.559 tot 813 en te Kuurne een toename van 819 tot 1.143 bezoldigden. Te Roeselare was er een terugloop van 2.986 tot 1.098 personen. Een belangrijke daling werd ook genoteerd te Vichte (— 530), Wevelgem (— 320), Anzegem (— 218), Lauwe (— 214) en te Lendeledede (— 161) evenals in een aantal gemeenten die in 1956 een tewerkstelling hadden van meer dan 500 bezoldigden : te Rumbekke was er een daling van 639 tot 145, te Zwevegem van 701 tot 297 en te Tielt van 535 tot 368. Te wijzen valt zeker ook op de belangrijke daling te Ardoeie (van 461 tot 52), te Marke (van 389 tot 129), te Izegem (van 474 tot 242) en te Ingelmunster (van 394 tot 173)¹⁴.

Opmerkelijk was de aangroei van de bezoldigde werkgelegenheid in de textielnijverheid tussen 1956 en 1976 te Waregem (van 1.670 tot 2.751), te Harelbeke (van 402 tot 1.093) en te Veurne (van 38 tot 401), benevens de reeds vermelde aangroei te Kuurne. Vermeldenswaard was ook de aangroei te Ingoigem (+ 257), Sint-Baafs-Vijve (+ 241), Menen (+ 221), Beveren (+ 218) en in mindere mate te Ledegem (+ 186), Diksmuide (+ 163), Meulebeke (+ 146), Ieper (+ 137) en Deerlijk (+ 136).

Midden 1976 telde West-Vlaanderen, volgens de gegevens van de RSZ, in de textielnijverheid 1 inrichting met meer dan 1.000 bezoldigden, 4 inrichtingen met 500 à 1.000 bezoldigden, 22 met 200 à 500 bezoldigden, 50 met 100 à 200 bezoldigden, 54 met 50 à 100 bezoldigden en 555 instellingen met minder dan 50 bezoldigden. De inrichtingen met minder dan 50 bezoldigden namen 24,5 % op van de totale werkgelegenheid.

De gegevens van de RSZ laten niet toe een betrouwbaar beeld te schetsen van de evolutie naar de grootte van de bedrijven, ingevolge de uitsplitsing van de bedrijven in inrichtingen¹⁵. Op grond van een nominatieve lijst van de bedrijven werd voor de Westvlaamse textielindustrie een analyse doorgevoerd voor de bedrijven met 100 en meer

¹⁴ Het aantal bezoldigden in de bereiding van textielgrondstoffen daalde in de periode 1956-72 met 984 eenheden te Lauwe, 577 te Kuurne, 384 te Anzegem, 365 te Wielsbeke, 235 te Wevelgem, 211 te Oostrozebeke en 209 te Ooigem.

¹⁵ Zie : Jaarverslag RSZ, 1977, blz. 10.

Verdeling van de inrichtingen en de werkgelegenheid naar grootteklasse, 30 juni 1976

Grootteklasse	Aantal inrichtingen		Bezoldigden	
	Abs. c.	Proc. verdeling	Abs. c.	Proc. verdeling
minder dan 5 bezoldigden	228	33,2	463	1,7
5 à 9 bezoldigden	93	13,6	624	2,3
10 à 19 bezoldigden	105	15,3	1.477	5,3
20 à 49 bezoldigden	129	18,8	4.221	15,2
50 à 99 bezoldigden	54	7,9	3.808	13,7
100 à 199 bezoldigden	50	7,3	6.991	25,2
200 à 499 bezoldigden	22	3,2	6.495	23,4
500 à 999 bezoldigden	4	0,6	2.610	9,4
1000 en meer bezoldigden	1	0,1	1.056	3,8
Totaal	686 (a)	100,0	27.745	100,0

(a) Exclusief Depoortere, Aalbeke-Moeskroen.

bezoldigden in 1974 en nagegaan hoe de werkgelegenheid was geëvolueerd in 1976. De resultaten zijn als volgt inzake bezoldigde werkgelegenheid : bezoldigden (— 7,3 %), maar de afwijking is niet zo groot

als wat blijkt uit de brutocijfers van de RSZ waaruit een toename blijkt van 1,4 % voor de grootteklasse beneden 100 bezoldigden en een daling van 16 % voor de bedrijven met 100 of meer bezoldigden.

Grootteklasse	Arrond. Kortrijk		Arr. Roeselare		Arr. Tielt		Overig West-Vlaanderen		West-Vlaanderen	
	1974 (a)	1976	1974	1976	1974	1976	1974	1976 (b)	1974	1976
minder dan 100 bezold.	7.526	7.078	1.139	925	1.207	1.052	570	628	10.442	9.683
100 à 199 bezold.	5.800	5.333	454	302	1.141	1.054	594	697 (c)	7.989	7.386
200 à 499 bezold.	4.269	3.749	1.563	973	547	485	1.021	922	7.400	6.129
500 en meer bezold.	4.457	4.138	—	—	568	409	—	—	5.025	4.547
Totaal	22.052	20.298	3.156	2.200	3.463	3.000	2.185	2.247	30.856	27.745

- (a) Omwille van de vergelijkbaarheid tussen 1974 en 1976 werd de firma Lano als één eenheid geteld ; door de RSZ werden in 1974 twee inrichtingen geteld (Harelbeke en Heule). Exclusief Depoortere, Aalbeke-Moeskroen.
 (b) De firma UCO, Brugge werd als één bedrijf geteld, in tegenstelling met de RSZ die voor 1976 rekening hield met 2 inrichtingen.
 (c) Inclusief het nieuwe bedrijf Santens te Veurne.

In bedrijven met minder dan 100 bezoldigden was er in de periode 1974-76 in West-Vlaanderen een daling van de bezoldigde werkgelegenheid van 7,3 % ; in de grootteklasse van 100 à 200 bezoldigden bedroeg de vermindering 7,5 %, in de grootteklasse van 200 à 500 bezoldigden beliep de daling echter 17,2 % en in de grootteklasse van 500 en meer bezoldigden 9,5 %. Zich steunend op de RSZ-gegevens, komt men tot en aangroei in de klasse beneden 100 bezoldigden van 1,4 % en een daling van respectievelijk 14,5 %, 16,5 % en 17,8 % in de overige grootteklassen ; hiermee verkrijgt men evenwel een verkeerd beeld van de werkelijkheid, omdat onder meer 15 bedrijven die in 1974 meer dan 100 bezoldigden hadden, naar een lagere categorie zijn overgegaan (tewerkstelling 1.746 in 1974 en 1.246 in 1976), terwijl slechts 3 bedrijven stegen boven de 100 eenheden (288 bezoldigden in 1974 en 336 in 1976).

De bezoldigde werkgelegenheid is in de bedrijven met meer dan 100 bezoldigden in 1974 weliswaar in de periode 1974-76 in West-Vlaanderen iets sterker gedaald (— 11,5 %) dan in de bedrijven met minder dan 100

De evolutie naar de grootteklasse was duidelijk verschillend naar arrondissement, verband houdend met de verschillen in bedrijvigheid. In de grootteklasse beneden 100 tewerkgestelden bedroeg de daling in de periode 1974-76 18,8 % in het arrondissement Roeselare, tegenover slechts 6,0 % in het arrondissement Kortrijk en 12,8 % in het arrondissement Tielt ; voor de bedrijven met 100 en meer tewerkgestelden was de daling respectievelijk 36,8 %, 9,0 % en 13,7 %.

Besluitend kan zeker gewezen worden op een globaal genomen blijkbaar zeer groot aanpassingsvermogen van de textielnijverheid in West-Vlaanderen, waardoor de werkgelegenheid later dan in het Rijk er in veel geringere mate een daling heeft vertoond. Hierbij heeft zich vooral het arrondissement Kortrijk onderscheiden, duidelijk in tegenstelling met het arrondissement Roeselare. De huidige depressie heeft veel sterker dan ooit voordien de trend in neerwaartse richting doen verlopen en heeft thans ook de tewerkstelling in het arrondissement Kortrijk aangetast.

ALLE GELDZAKEN VOOR GEZIN EN BEROEP

RAIFFEISENKAS

DE BELANGRIJKSTE PRIVE-SPAARKAS VAN HET LAND

PROVINCIAAL KANTOOR : ZUIDSTRAAT 15 8800 ROESELARE

VOOR ADRESSEN - ZIE GOUDEN GIDS - RUBRIEK SPAARKASSEN

studio a

mode-,
reklame-,
industriefotografen

Eigen volledig geoutilleerde studio (600 m²), alle mogelijkheden in zwart/wit of in kleur.

Op verplaatsing even sterk.
In uw bedrijf, of voor u op de baan.
Wat ook, waar ook.

Studio A maakt deel uit van het Artex-team en beschikt bijgevolg over de medewerking van creatieve ontwerpers en van reclamemensen.

Kwalitatief worden
géén concessies gedaan.
Foto's moeten goed zijn.

Prijs:
Kommercieel en korrekt.
Geen bradage, geen hoogvliegerij.
Mogelijkheden: uur- of dagprijs
forfait na afspraak.

studio a pvba

fotografie door
reklameogen bekeken.

Roeselaarsestraat 640
8700 Izegem
Tel (051) 30 19 67
Telex 81 482 artex b

de kortrijkse textielregio

een economisch-geografische verkenning

Lic. V. Gaeremynck &
Prof. Dr. M. Goossens¹

1. De textielindustrie is de sleutelsektor van de Kortrijkse regio

Uit de hoofdkaart (meer vooraan in dit textiel-dossier) blijkt hoe sterk de textielindustrie van West-Vlaanderen gepolariseerd is in het arrondissement Kortrijk. Samen met enkele aansluitende gemeenten van de arrondissementen Tielt en Moeskroen gaat het om de belangrijkste textielregio van het land. Het arrondissement Kortrijk mag aangezien worden als een benaderende afgrenzing van de harde kern van deze textielstreek. Ruimer geografisch bekeken betreft het een onderdeel van een Zuidwest-noordoost textielas van Moeskroen tot Sint-Niklaas met drie concentratiegebieden, nl. Moeskroen-Kortrijk-Waregem, Eeklo-Gent-Wetteren en Sint-Niklaas-Lokeren-Dendermonde-Aalst.

Tabel 1. Enkele kengetallen van de textielindustrie (30 juni 1976)

Bron: verwerking van RSZ- en RVA-gegevens.

	Aantal tewerk- gestelden	Verschil 1970-'76	Tewerkstelling		Werkloosheid	
			Index 1976 1970 x 100	Specialisatie- index	Aantal volledig werklozen	Werkloos- heidsgraad
arr. Kortrijk	20.648	— 1.337	94	7.63	815	3.9
arr. Sint-Niklaas	8.200	— 4.143	66	5.52	1.021	12.5
arr. Verviers	4.684	— 3.121	60	2.40	861	18.4
Het Rijk	89.994	— 36.390	71	1.00	11.092	12.3

Op 30 juni 1976 waren er in het arrondissement Kortrijk niet minder dan 20.648 personen (tabel 1) tewerkgesteld in de textielindustrie, wat 23 % betekent van de totale werkgelegenheid in de Belgische textielsector. Ook voor de streek is deze industrietaak een uiterst belangrijke werkgever, want eveneens 23 % van de beroepsbevolking

werkt in de textiel. De specialisatie-index is dan ook zeer hoog, nl. 7,63. Deze index geeft de verhouding weer tussen het aandeel van de textiel t.o.v. de totale werkgelegenheid in een bepaald gebied en het aandeel ervan in gans het land. De specialisatie-index is gelijk aan 1,00 wanneer de textieltewerkstelling er even groot is als gemiddeld in het land. In 14 arrondissementen is de index groter dan één. Slechts in de arrondissementen Moeskroen (11,97) en Oudenaarde (9,09) is de specialisatie-index nog groter dan in het arrondissement Kortrijk, maar het gaat om een veel geringer aantal arbeidsplaatsen in de textiel, nl. respectievelijk 7.558 en 7.644. Tabel 1 geeft een verzameling van enkele typerende getallen om het arrondissement Kortrijk te situeren t.o.v. het Rijk en twee andere arrondissementen, die nog al eens bestempeld worden als textielarrondissementen.

Sedert 1970 is de werkgelegenheid in de Belgische textielindustrie met omzeggens 30 % afgenomen. Opvallend is het relatief klein verlies van textielarbeidsplaatsen in het arrondissement Kortrijk. De tewerkstellingsvermindering in de textielsector wordt toegeschreven² aan de economische crisis en de rationalisatie in het bijzonder. De relatief betere evolutie in het arrondissement Kortrijk is te danken aan bijkomende factoren als de specialisatie in bepaalde subsectoren, de loonhoogte, de overheidsinmenging en de reconversie.

Het Kortrijkse mag als een typische textielregio bestempeld worden. Het gaat om een uniforme regio, in hoge mate bepaald door één verschijnsel, nl. de textielindustrie en waarbij aan drie criteria moet voldaan zijn: een belangrijk aantal arbeidsplaatsen in de textiel, een hoog procentueel aandeel van de textiel in de globale werkgelegenheid en tenslotte hoort een gemeente maar tot de textielregio voor zover er ruimtelijke continuïteit is, d.w.z. aansluiting bij de groep specifieke textielgemeenten. De regio Kortrijk-Waregem-Moeskroen met ruim één derde van de Belgische textieltewerkstelling voldoet ten volle aan die vereisten. Uit de hoofdkaart blijkt hoe elders in

West-Vlaanderen de textielindustrie zich beperkt tot enkele geïsoleerde lokalities, nl. Ieper, Veurne, Diksmuide, Oostende en Brugge. Ook elders in het land gaat het eerder om textielconcentraties in een aantal steden, zonder te kunnen spreken van typische textielregio's.

De textiel is zonder meer de sleutelindustrie van de Kortrijkse regio en beantwoordt aan de vier fundamentele

¹ Onderhavig artikel is een samenvatting van enkele onderzoeksresultaten uit de eindbehandeling, die juffrouw Veerle Gaeremynck in 1977-1978 opstelde onder de leiding van Prof. Dr. M. Goossens aan het Instituut voor Sociale en Economische Geografie van de Katholieke Universiteit te Leuven.

² J. Van Waterschoot, R. Van Straelen, R. Donckels en H. Daems: *Werkgelegenheid voor 185.000*, Statutair Kongres der Textiel- en Kledingbewerkeren van België, 1976, p. 147.

kenmerken³: industrie van relatieve grootte, belangrijke intersektoriële verbondenheid, een relatieve sektoriële en regionale autonomie, een belangrijke groeivoet. Daar het krachtenveld niet beperkt blijft tot één enkel groeipunt, maar de hele streek tot een stuwend geheel maakt, kan de Kortrijkse regio als een groeipool in de zin van een 'region-motrice' bestempeld worden. Dergelijke polarisatiekrachten zijn van het allergrootste belang voor ruimtelijk beleid, maar in onze post-industriële maatschappij behouden ze slechts groeieffekten voorzover ze aansluiten bij een goed stedelijk vestigingsmilieu met nadruk op de actieve, creatieve kracht van de tertiaire sektor⁴.

2. Gespecialiseerde landelijke textielgemeenten met een eigen sociale structuur

Fig. 1 toont dat in het arr. Kortrijk het totaal aantal arbeidsplaatsen bijzonder hoog is in de stad Kortrijk met haar randgemeenten; in 1976 ging het om de volgende aantallen: Kortrijk 25.391, Zwevegum 7.956, Harelbeke 4.663, Kuurne 4.306. Relatief gezien is de textielindustrie daar echter niet zo belangrijk. Om dat aan te tonen gebruiken we nogmaals de specialisatie-index, nu betrokken op het arrondissement. In een gemeente met specialisatie-index 1,00 heeft dus de textiel eenzelfde aandeel in de totale werkgelegenheid als in het arrondissement Kortrijk. De gemeente Kortrijk heeft slechts een specialisatie-index van 0,58, Zwevegum 0,16, Harelbeke 1,02 en Kuurne 1,15. De sterk textielgerichte gemeenten zijn gelegen in de noordoostelijke hoek van het arrondissement, nl. Waregem 1,82, Beveren 1,60, Deerlijk 1,99, Vichte 3,39, Otegem 3,18,

Ingoogem 3,07 en Anzegem 2,17. Daarnaast vertegenwoordigt textiel een belangrijk aandeel van de tewerkstelling met dus een hoge specialisatie-index in de gemeenten Sint-Denijs 2,57, Moen 2,6, Lauwe 2,33, Lendeledede 2,77 en Kooigem 1,95; meestal gaat het in deze gemeenten om slechts één grote gespecialiseerde onderneming. De specialisatie van landelijke gemeenten in de textielsector bepaalt trouwens de eigenheid van de Kortrijkse textielregio.

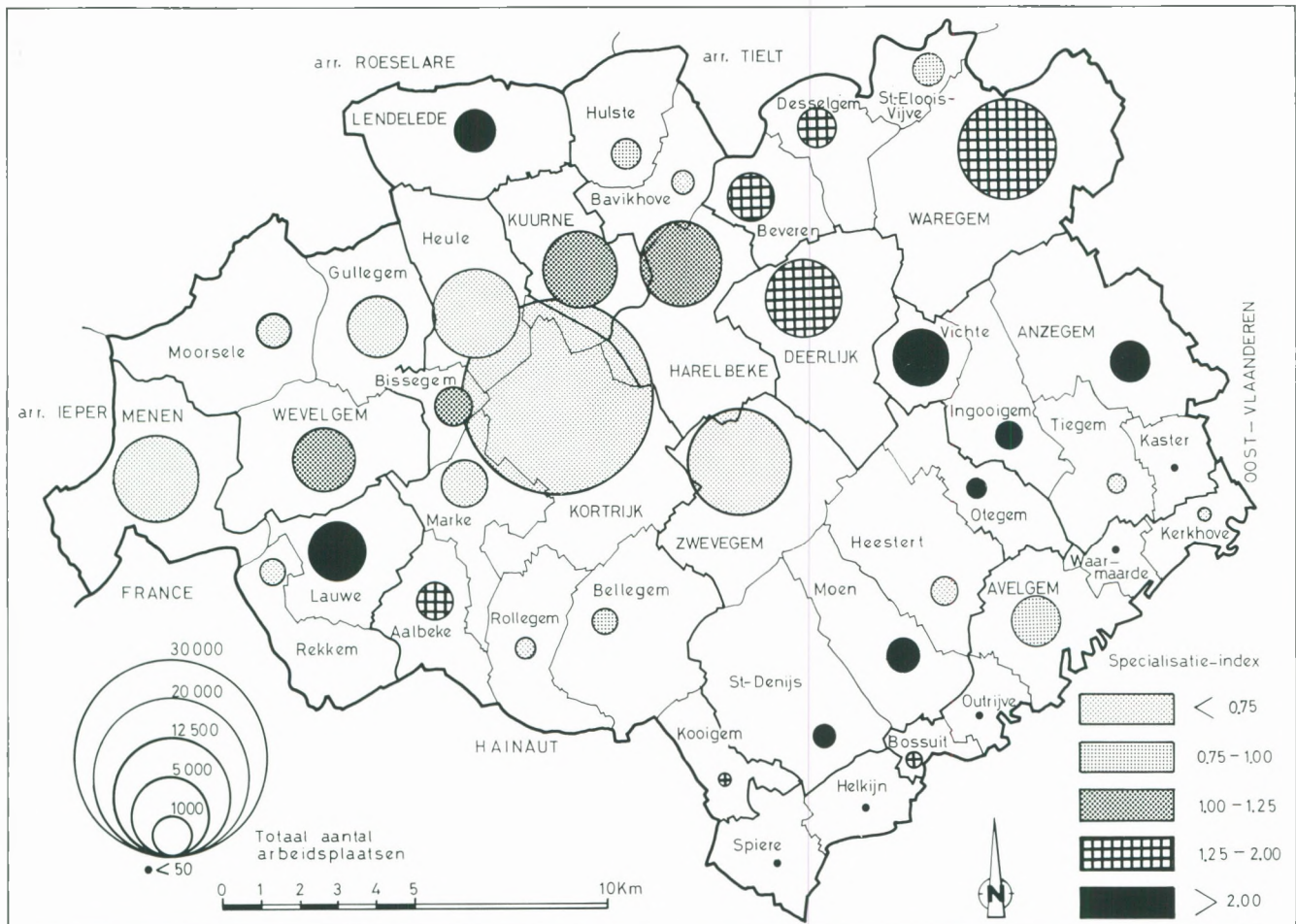
In het arrondissement Kortrijk waren er in 1976 7.385 vrouwen tewerkgesteld⁵ in de textielindustrie, wat 36 % uitmaakt van alle textielarbeidsplaatsen. Dit percentage is laag in vergelijking met andere belangrijke textielarrondissementen zoals Moeskroen 41 %, Sint-Niklaas 52 %, Verviers 43 %, maar ligt ook veel lager dan het rijksgemiddelde 44 %. Het aandeel van de bedienden in de textielsector komt in het arrondissement Kortrijk (12 %) nagenoeg overeen met dat van het Rijk (13 %). De textielsector telt in het arr. Kortrijk 843 zelfstandigen of 4,1 % van alle textieltewerkgestelden. Dat

³ F. Perroux: 'Note sur la notion de pôle de croissance', *Economie appliquée*, 1955, p. 309.

⁴ Zie o.a. O. Vanneste: *Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek met toepassing op de Westvlaamse economie*, Antwerpen, 1967. K. Debrock en M. Goossens: *Van industriële groeipolen naar stedelijke systemen*, Brussel, 1974. J. Boudeville: 'Planification polarisée pour un développement régional intégré', in: *Hommage à F. Perroux*, Grenoble, 1978, pp. 437-450.

⁵ Zie de uitvoerige studie van L. Puylaert: *De vrouwelijke tewerkstelling in de textiel- en kledingsindustrie*, Textiramia, 1977.

Fig. 1 De totale werkgelegenheid en specialisatie-index van de textielsector, 1976

is een bijzonder hoog percentage vergeleken met de 1,9 % voor het ganse land. Opvallend is het belang van de zelfstandigen in de textielnijverheid in het noordoosten van het arrondissement nl. de gemeenten Beveren (84), Desselgem (80), Deerlijk (70) en Waregem (87). In totaal zijn 321 personen of 38 % van de zelfstandigen in deze vier gemeenten gevestigd. Meestal gaat het om een vlasroterij of de zgn. 'thuiswevers'. De huisindustrie is nog zeer belangrijk. Men maakt schattingen dat naast de 20.000 personen werkzaam in de georganiseerde tapijt- en meubelstofbedrijven in West- en Oost-Vlaanderen er nog omstreeks 7.000 werkzaam zijn zonder enige werknemersorganisatie. De kleinateliers, met een typische bouwwijze zijn duidelijk zichtbaar in het landschap. De huisindustrie drukt bovendien een eigen economische stempel op de streek. Zo wordt de strook langs de E3 gekenmerkt door een hoger bestedingsgedrag dan in onmiddellijk aangrenzende streken, door een grote ongevoeligheid voor conjunctuurschommelingen. Het is tevens de streek, waar het hoogst spaargemiddelde van alle Belgen is gekoncentreerd⁶.

3. De evolutie van de textielwerkstelling verliep gunstiger

Figuur 2 toont de evolutie van de textielwerkgelegenheid in het arr. Kortrijk en in het Rijk vanaf 1964, dat als referentiejaar is genomen; sindsdien hebben de arrondissementen Moeskroon en Kortrijk hun huidige omschrijving. De daling in de textiel is in het arr. Kortrijk relatief geringer dan in het Rijk. De depressie van 1966-68 is minder merkbaar in het arrondissement Kortrijk en terwijl de textielafname verder gaat in het land, kent het arr. Kortrijk zelfs een lichte toename met een top in 1972. In dat jaar bedraagt de index 95,2 zodat het niveau van 1964 dicht wordt benaderd. Na 1972 treedt ook in het Kortrijkse een daling op, maar deze blijft minder sterk dan in het Rijk. Het vestigingsvoordeel van gebieden met lagere lonen zou hier een rol gespeeld hebben.

En toch verliep de textielwerkgelegenheid niet op eenzelfde wijze in het gehele arrondissement Kortrijk. Fig. 3

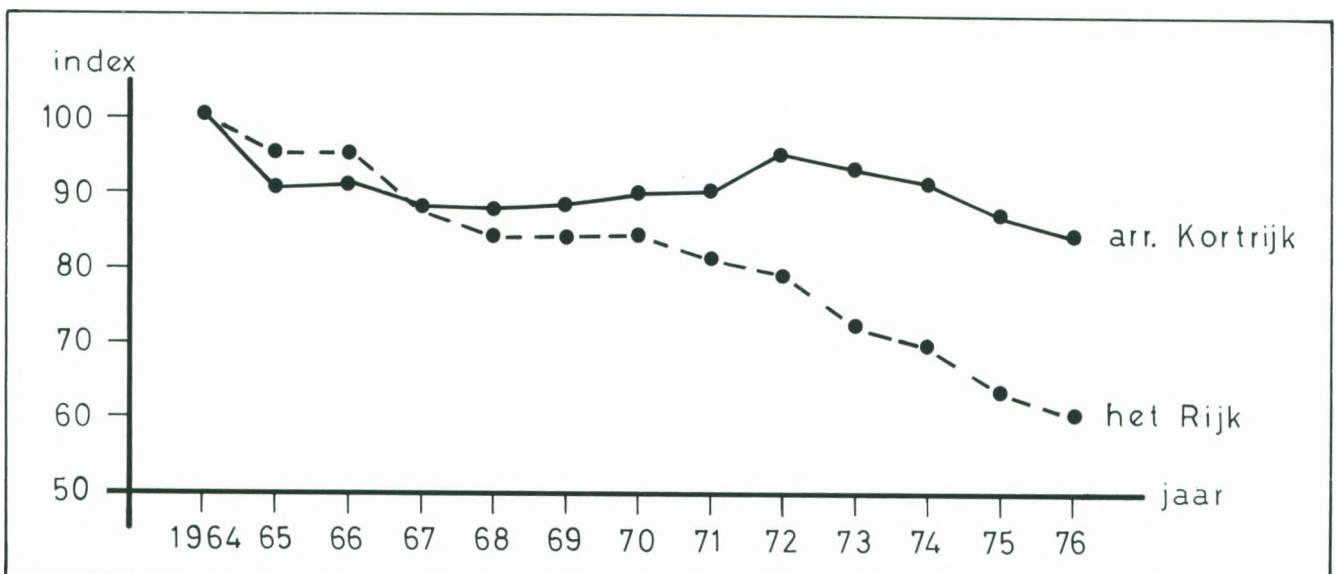
⁶ H. Post: 'De tapijtstraat van Europa', *Tijdschrift van Textirama, Vestirama en Decorama*, 1978-1, pp. 1 en 3.

toont de evolutie van de in 1976 acht voornaamste textielcentra. Vier ervan kenden een stijging, vier een daling. De textielwerkstelling in de gemeente Kortrijk daalde het sterkst, nl. van 5.596 in 1974 tot 3.412 in 1976. De vermindering was vooral belangrijk in de zestiger jaren; de stabilisatie van 1970-72 werd opnieuw gevolgd door een daling, die zich tot heden nog sterker doorzet. De gemeente Kuurne kende vanaf 1968 een merkwaardige toename van de textielwerkgelegenheid, te danken aan een herlokalisatie of uitbreiding van bedrijven uit Kortrijk op het industriepark van Heule-Kuurne (o.a. de Vlaamse Tapijtweverij). Het aantal textielarbeidsplaatsen te Kuurne bedroeg 1.143 in 1976 t.o.v. 624 in 1964.

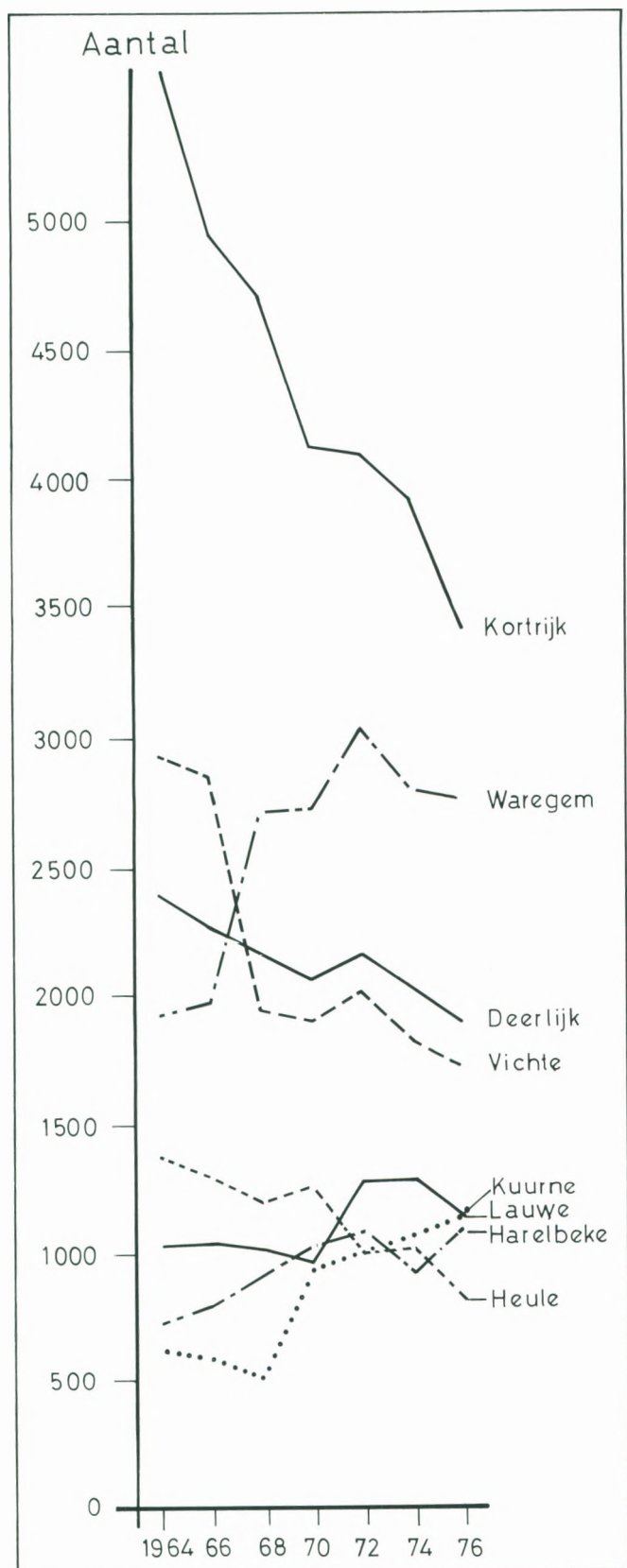
Evenals Kortrijk, vertonen ook Heule, Deerlijk en Vichte een uitgesproken dalende tendens. Vichte was in 1964 met 2.934 textielarbeidsplaatsen nog het tweede textielcentrum van het arrondissement, maar komt in 1976 met 1.718 tewerkgestelden slechts op de vierde plaats. Het

Fig. 2 Evolutie van de tewerkstelling in de textielindustrie, 1964-76 (1964 = 100) in het arr. Kortrijk en België

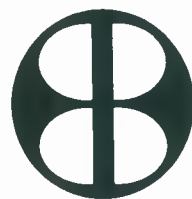
Bron: R.S.Z. jaarverslag en eigen verwerking

Fig. 3 Evolutie van de tewerkstelling in de textielindustrie voor de acht belangrijkste (1976) textielgemeenten van het arr. Kortrijk

belangrijke verlies van 1966-68 staat in verband met de toename van 700 arbeidsplaatsen in de gemeente Waregem. Bekaert Mattress Ticking heeft zich geherlokaliseerd op het industriepark Hoogmolen te Waregem en is bovendien uitgegroeid tot de grootste matrastijfabriek van de gehele wereld.

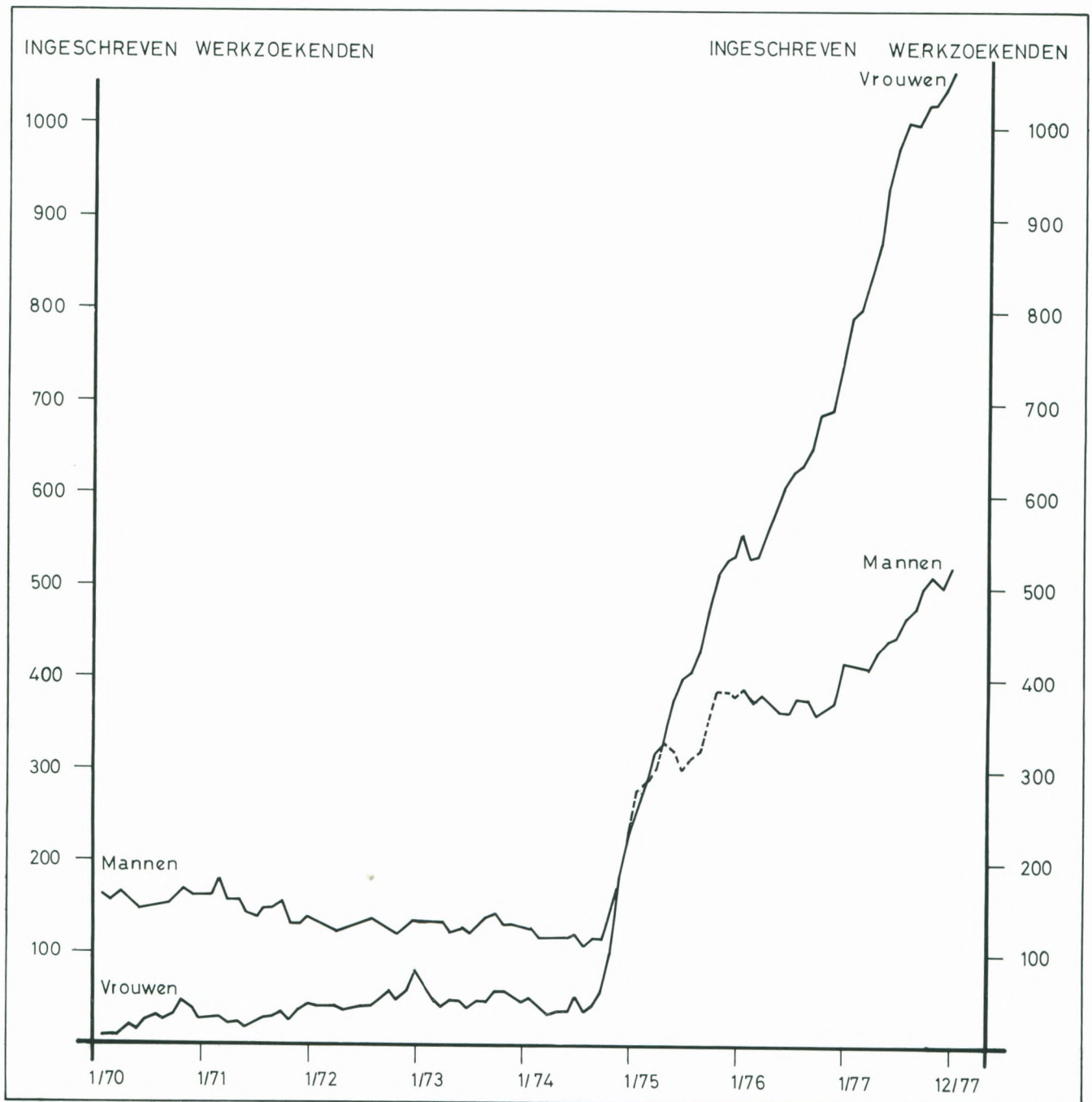
BANK BRUSSEL LAMBERT

Zetels te

- BRUGGE
Markt 18-19
- KORTRIJK
Grote Markt 50
- OOSTENDE
Wapenplein 3

Fig. 4 Evolutie van de ingeschreven werkzoekende mannen en vrouwen op het einde van de maand in de textielnijverheid in het arrondissement Kortrijk

Bron : R.V.A. Kortrijk

4. Hoge werkloosheid sinds 1975, maar geringere werkloosheidsgraad

Tot bij de aanvang van de economische crisis in 1974 was er in de textielindustrie van het Kortrijkse praktisch geen sprake van werkloosheid (fig. 4). Het RVA-gewestelijk bureau Kortrijk controleert het arr. Kortrijk en telde in 1973 slechts 163 werkzoekenden op 22.842 tewerkgestelden in de textielindustrie. De evolutie is wel verschillend voor mannen en vrouwen. Tot in 1974 was de absolute werkloosheid in textiel groter bij mannen dan bij vrouwen.

Einde 1974 nam de werkloosheid ineens sterk toe : tijdens de vier maanden van september 1974 tot januari 1975 werden 150 mannen en 220 vrouwen afgedankt. Aangezien de vrouwen slechts één derde uitmaakten van de textielbevolking, werden ze relatief harder door de werkloosheid getroffen dan de mannen. Einde 1974 waren er al evenveel werkloze vrouwen als mannen in de Kortrijkse textielsector. Vanaf 1975 lopen die kurven, die het aantal

ingeschreven werkzoekende vrouwen en mannen in de textiel weergeven sterk uiteen, met een enorm overwicht van werkloze vrouwen. Einde 1977 telde het arrondissement Kortrijk 1.059 werkzoekende vrouwen en 523 werkzoekende mannen in de textielsector.

Toch bleef de werkloosheidsgraad in de Kortrijkse textielsector ver beneden die van het Rijk (zie tabel 1) en die van andere textielarrondissementen zoals Sint-Niklaas en Verviers. De werkloosheidsgraad is de verhouding tussen het aantal volledig werklozen en het aantal tegen werkloosheid verzekerden. Het gewestelijk bureau Kortrijk heeft de laagste textielwerkloosheidsgraad van het land, wat enerzijds te danken is aan de specialisatie in betere subsectoren, maar eveneens in verband staat met een geringer percentage vrouwelijke arbeidskrachten. Op 30 juni 1976 telde het arrondissement Kortrijk 7.3 % van alle textielwerklozen van ons land, terwijl de textieltewerkstelling er 22.9 % bedroeg van de hele Belgische textielindustrie.

Tabel 2. *Werkloosheidsgraad per bedrijfstak in het arr. Kortrijk, juni 1976*

Bron : RVA Gewestelijk Bureau Kortrijk en eigen berekeningen.

	Aantal ingeschreven werkzoekenden	Aantal tewerkgesteld	Werkloosheidsgraad		
			Mannen + vrouwen	Mannen	Vrouwen
Metaal	410	7.105	5.77	3.31	16.07
Textiel	969	20.248	4.69	2.72	8.28
Kleding	203	3.585	5.66	—	5.66
Bouw	250	7.230	3.46	3.46	—
Dienstverlenende sektor	853	32.193	2.65	1.42	4.24
Overige	1.336	18.807	7.10	4.62	23.59
Totaal	4.021	89.568	4.49	2.99	7.66

Maar ook ruimer gezien, namelijk inzake totale werkgelegenheid⁷ onderscheidt het arr. Kortrijk zich door een permanente lage werkloosheid : einde 1976 was de werkloosheidsgraad bij de mannen in het arr. Kortrijk slechts 3.2 % t.o.v. 5.9 % in geheel West-Vlaanderen en 6.6 % in het Rijk. Ook bij de vrouwen waren de cijfers gunstiger in het arr. Kortrijk met 7.5 % t.o.v. 9.7 % in West-Vlaanderen en 13.2 % in het Rijk. De conjunctuur-inzinking heeft blijkbaar West-Vlaanderen en vooral het arr. Kortrijk opvallend minder getroffen dan het gemiddelde van ons land. De werkloosheidsdruk is bijzonder laag in het oosten en noordoosten van het arrondissement Kortrijk, daar waar de textielindustrie relatief het belangrijkste is en waar het aantal zelfstandigen het hoogste is. Anderzijds wordt het arr. Kortrijk gekenmerkt door een sterke groei van de gedeeltelijke werkloosheid.

Tabel 2 laat toe de situatie van de textielsector in het arr. Kortrijk te vergelijken met die van de andere bedrijfstakken. In de textielindustrie bedroeg de werkloosheidsgraad in juni 1976 4.69, wat nagenoeg even hoog is als het cijfer voor alle werkgelegenheid samen. In de metaalsektor is de werkloosheid wel iets hoger, maar vooral de 'overige bedrijfstakken' zijn sterk getroffen. De dienstverlenende sektor kent veruit de laagste werkloosheidsgraad. Naar geslacht is de werkloosheidsgraad in alle bedrijfstakken het hoogst bij de vrouwen. In de textiel worden echter niet zo'n hoge cijfers genoteerd als in de metaalsektor en in de

overige industriële bedrijfstakken. In de bouw zijn er geen vrouwen tewerkgesteld en zijn er dus ook geen vrouwelijke werklozen. Mede daardoor komt deze bedrijfstak relatief gunstig voor in de kolom van de werkloosheidsgraad voor mannen en vrouwen samen.

De factoren die de lage werkloosheidsgraad in de Kortrijkse textiel kunnen verklaren in vergelijking met andere streken van ons land werden reeds ten dele aangegeven bij de bespreking van de evolutie van de textielwerkgelegenheid. Het gaat om : minder afdankingen in de betere sectoren als b.v. tapijten en meubelstoffen, vervangende werkgelegenheid voor textielarbeiders dank zij het geleidelijk doorbreken van de monostructuur in het Kortrijkse, de familiale structuur van de ondernemingen, het verbeteren dynamisch management, gekwalificeerd textielonderwijs, de rationalisatie en mechanisatie die zich reeds na W.O. II in de Kortrijkse textielsector voordeed ; tenslotte komen er relatief meer gedeeltelijk werklozen voor, waardoor het aantal volledig werklozen gedrukt wordt.

5. Verschuivingen in de aard van de textielproductie

De grote verschilpunten in de textielsubsectoren tussen het arr. Kortrijk en het Rijk blijken uit tabel 3. Het arr. Kortrijk telde in 1976 omzeggens 23 % van de totale Belgische textielarbeidsplaatsen. Relatief gezien zijn de katoen- en tapijndindustrie bijzonder sterk vertegenwoordigd in de Kortrijkse regio met resp. ruim 38 % en 40 % van de Rijkstewerkstelling. De breigoedindustrie, de jute- en wolverwerking zijn er anderzijds van weinig belang.

⁷ J. Theys : 'Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen', *Facetten van West-Vlaanderen*, nr 11, 1977.

Tabel 3. *Subsektoriële werkgelegenheid in de textielindustrie van het arr. Kortrijk in vergelijking met het Rijk, 1976*

Bron : verwerking van RSZ-gegevens.

Subsectoren	Arr. Kortrijk		Het Rijk		% Kortrijk/Rijk
	Aantal	%	Aantal	%	
Wol	1.369	6.6	15.156	16.8	9.0
Katoen	9.921	48.1	25.991	28.9	38.2
Zijde	1.057	5.1	3.316	3.7	31.4
Linnen	787	3.8	2.647	2.9	29.7
Jute	164	0.8	3.353	3.7	4.9
Breigoed	371	1.8	13.452	14.9	2.8
Textielveredeling	2.209	10.7	8.871	9.9	24.9
Tapijt	4.244	25.6	10.517	11.7	40.4
Overige	526	2.6	6.691	7.4	7.9
Totaal	20.648	100.0	89.994	100.0	22.9

De RSZ-indeling is echter niet gedetailleerd genoeg om een afdoend inzicht te krijgen in de aard van de Kortrijkse textielindustrie, noch in de verschuivingen die zich voordoen, noch in de zwakke en sterke subsectoren. Zo is het van belang in de sektor katoen een onderscheid te maken tussen enerzijds katoenweverijen voor kleding met reeds een gespannen concurrentie vanwege de ontwikkelingslanden en andere lage-loonlanden, en anderzijds de woningtextiel waarvoor het westen de enige producent is op de wereldmarkt. De produktiecijfers van de tapijtsector en de woningtextiel zijn t.o.v. 1964 sterk de hoogte ingegaan, in tegenstelling met de katoenindustrie als dusdanig (tabel 4). Zelfs in 1977 boekten deze subsectoren nog vooruitgang.

Tabel 4. *Produktie-index van de katoenindustrie, woningtextiel en tapijten voor het Rijk*
Bron : Jaarverslag Febeltex.

Jaar	Katoenindustrie	Woningtextiel	Tapijten
1964	100	100	100
1970	88	120	164
1976	73	158	440

Recente preciese gegevens over de specifieke subsectoren zijn, zoals reeds gezegd, niet voorhanden. Volgens A. Van Zele⁸ waren in 1970 de volgende subsectoren in het arr. Kortrijk sterk vertegenwoordigd : vlasbewerking met 47 % van het Rijk, mattress ticking 95 %, loonweverij 87 %, tapijten 35 %, meubelstof en gordijnstof 52 %, meubelstof en tapijten 51 %. Merkwaardig is de volledige afwezigheid van de textielindustrie, gebaseerd op syntetische vezels. Ook wolkammerijen en -weverijen ontbreken in het arr. Kortrijk. Alhoewel de vlasbewerking er zeer belangrijk is, ontbreekt de vlasweverij nagenoeg volledig.

De verschuivingen in de aard van de produktie zijn zelfs op basis van de RSZ-gegevens niet zo gemakkelijk aan te geven omdat in 1972 overgeschakeld werd van de VBN-naar de NACE-code. Een zorgvuldige vergelijking tussen de gegevens van 1966 en 1976 leidt tot de volgende grove evolutie binnen de totale textielwerkstelling in het arr. Kortrijk :

de werkgelegenheid in de bereiding van textielgrondstoffen en vlasvezelvoorbereiding daalde van 8 tot 4 % ;

het belang van de wol-, katoen-, zijde- en jutespinnerijen en -weverijen is gelijk gebleven, nl. 61 à 62 % ;

de werkgelegenheid in de textielveredeling steeg van 7 naar 11 % en deze in de tapijtweverijen van 21 naar 26 %.

De vroegere vlasstreek van het Kortrijkse is dus duidelijk geëvolueerd tot het belangrijkste tapijtcentrum van ons land. De tapijtsector heeft goed ingespeeld op de verhoogde levensstandaard, waardoor meer belang gehecht wordt aan huiselijk comfort, gezelligheid en betere woonuitrusting. De specialisatie in kwaliteitsprodukten van tapijten en woningtextiel is dan ook de verklaring van de relatief betere positie en de handhaving van de textielindustrie in het arrondissement Kortrijk.

⁸ A. Van Zele : *De tewerkstelling in de Belgische textielnijverheid ; geografische en subsectoriële analyse*, Centexbel Brussel, 1972.

6. Doen de middelgrote textielbedrijven het beter ?

In 1976 telde het gemiddelde textielbedrijf van het arr. Kortrijk 42,2 arbeidsplaatsen (tabel 5), t.o.v. 53,2 voor het Rijk. Gemiddeld zijn de textielbedrijven in het Kortrijkse dus kleiner. De kleine ondernemingen met minder dan 20 tewerkgestelden maken 61,3 % uit van het aantal ondernemingen (tabel 6) met 9,2 % van de totale textielwerkgelegenheid. In het Rijk tellen ze 53,2 % van de inrichtingen en 6,2 % van de arbeidskrachten.

Tabel 5. *Evolutie van de bedrijfsgrootte in de textiel*

Bron : RSZ en eigen berekeningen.

	Arr. Kortrijk		Rijk	
	Gemiddelde bedrijfsgrootte	Index	Gemiddelde bedrijfsgrootte	Index
1966	33.2	100.0	56.7	100.0
1969	37.6	113.3	56.3	99.3
1973	45.5	137.0	60.5	106.7
1976	42.2	127.1	53.2	93.8

Tabel 6. *Relatief aantal textielbedrijven en -werknemers in het Kortrijkse, 1976, en in het Rijk (1975)*

Bron : verwerking van RSZ-gegevens.

Bedrijfsgrootte	Inrichtingen		Werknemers	
	arr. Kortrijk	Rijk arr. Kortrijk	Rijk	
Minder dan 19	61.3	53.2	9.2	6.2
Van 20 tot 49	19.2	21.2	14.9	12.1
Van 50 tot 99	8.2	10.7	13.4	13.7
Van 100 tot 199	7.2	8.9	23.7	21.7
Meer dan 200	4.1	6.0	38.8	46.3
Totaal	100.0	100.0	100.0	100.0

De kleine bedrijven zijn in het arr. Kortrijk relatief talrijker, zodat uiteraard het aandeel van de middelgrote en grote ondernemingen lager ligt. De laatste jaren trad zowel in het Kortrijkse als in het Rijk een schaalvergroting op van de textielbedrijven. Uit tabel 5 blijkt niettemin dat de schaalvergroting in het arr. Kortrijk iets sneller verliep dan in het Rijk. In 1973 bereikten de bedrijfsgrootten maximale waarden om nadien duidelijk af te nemen. Uit tabel 7 blijkt

Tabel 7. *Evolutie van de dimensie van de textielbedrijven in het arr. Kortrijk, 1966-76*

Bron : verwerking van RSZ-gegevens.

Bedrijfsgrootte	Bedrijven		Werknemers	
	aantal in 1976	Index (1966 = 100)	aantal in 1976	Index (1966 = 100)
Minder dan 19	300	61	1.097	74
Van 20 tot 49	94	108	3.068	114
Van 50 tot 99	40	100	2.774	95
Van 100 tot 199	35	121	4.893	123
Meer dan 200	20	80	8.016	79
Totaal	489	73	20.648	92

dat de kleine bedrijven het sterkst in aantal zijn verminderd, de middelgrote ondernemingen hebben hun aandeel en ook het absoluut aantal weten te vermeerderen. De verdeling van de tewerkstelling per bedrijfsgrootte geeft dezelfde evolutie weer.

M. Santens⁹ heeft op het derde nationaal colloquium over textiel de voordelen onderlijnd van de middelgrote ondernemingen, omdat ze nog ontsnappen aan schaalnadelen bij coördinatie van de operaties, de budgettaire controle, het doorspelen van informatie, de motivering van de werknemers. Bovendien blijkt het dat de geïntegreerde spinnerij-weverij uitsluitend klassieke weefsels voortbrengt. Het produceren van alle types en nummers die vereist zijn voor een 'fantasie'-weefsel (meubel- en gordijnstoffen) valt buiten de mogelijkheden van eenzelfde spinnerij. Specialisatie is dus geboden, wat echter niet wegneemt dat de vereniging van meerdere productie-eenheden in één enkele onderneming de risico's kan verminderen, die inherent zijn aan de doorgedreven specialisatie, zoals wijzigingen in het vraagpatroon en prijschommelingen. Indien de schaal van de textielondernemingen op technisch vlak behoorlijk aangepast schijnt te zijn aan de huidige marktsituatie, is het anders gesteld met de commerciële en financiële aspecten van die ondernemingen. Strukturele zwakheden wijzen op de noodzaak van samenwerking op het vlak van marktonderzoek, moderne beheerstechnieken en wetenschappelijke research.

Tabel 8 geeft per subsector het aantal bedrijven en de gemiddelde bedrijfsgrootte; het aantal arbeidsplaatsen per subsector werd reeds gegeven in tabel 3. Zowel in het arr. Kortrijk als voor het Rijk is de vlasindustrie gekenmerkt door zeer kleine ondernemingen. De breigoed- en de tapijtbedrijven hebben slechts een middelmatige tewerkstelling. De gemiddelde bedrijfsgrootte ligt in het arr. Kortrijk ver boven het Rijksgemiddelde bij de textielveredeling en de zijdeindustrie. De enkele jutebedrijven zijn er eerder klein t.o.v. het Rijksgemiddelde.

Tabel 8. *Aantal ondernemingen en gemiddelde bedrijfsgrootte per subsector in het arr. Kortrijk en in het Rijk, 1976*

Bron: verwerking van RSZ-gegevens.

Subsectoren	Arr. Kortrijk		Rijk	
	Aantal ondernemingen	Gemiddelde bedrijfsgrootte	Aantal ondernemingen	Gemiddelde bedrijfsgrootte
Wol	40	34.2	208	72.9
Katoen	196	50.6	343	75.8
Zijde	12	88.1	52	63.8
Linnen	75	10.5	159	16.6
Jute	3	54.7	28	119.8
Breigoed	10	37.1	339	39.7
Veredeling	29	76.2	137	64.8
Tapijten	98	43.3	229	45.9
Overige	26	20.2	196	34.1
Totaal	489	42.2	1.691	53.2

⁹ M. Santens: 'Integratie en dimensie', in: *Textiel, een permanente uitdaging*, Kortrijk, 18-3-1977, pp. 1-22.

Het grootste aantal kleine bedrijven komt voor in Waregem, Deerlijk en Beveren, die samen 95 van de 300 kleine inrichtingen tellen. Dit spreidingspatroon doet denken aan het relatief groot belang van de zelfstandigen; meestal gaat het om weverijen van tapijten en woningtextiel; in Beveren is de vlasvezelbereiding te vermelden. Het procentueel aandeel van kleine bedrijven is ook hoog in kleine textielcentra als Bavikhove, Bissegem, Desselgm, Marke, Rekkem, Spiere en Tiegem. In het arr. Kortrijk komen 95 grotere textielbedrijven voor met meer dan 50 tewerkgestelden. De stad Kortrijk telt er 19, Deerlijk 11, Vichte 9, Waregem 8, Kuurne 6, Menen 5. Geen enkele andere gemeente bereikt een concentratie van 5 grotere ondernemingen. Er zijn zelfs 12 gemeenten die slechts één bedrijf hebben met meer dan 50 arbeidsplaatsen.

De veredelingsindustrie telt vooral grotere ondernemingen. Ze verklaart ook het belangrijk aantal grote ondernemingen in Kortrijk, Deerlijk en Vichte.

servaco

hoveniersstraat 34a
8500 kortrijk
tel (056) 22 08 73

laboratorium voor industriële analyses
erkend door ministeries

**alle
wateronderzoeken**

boorput - drinkwater - zwembad
afvalwater - ketelwater

analyses in de sectoren
- bouw - wegenbouw
- voeding - veevoeding
- algemene scheikunde
- geluid

een textielonderwijs voor de toekomst?

J. Vandendriessche,
Adviseur Febeltex

Het textielonderwijs kent globaal sedert de zestiger jaren een konstante daling. De sterkste daling tekent zich af in het onderwijs met beperkt leerplan. In absolute cijfers staan thans 1.300 leerlingen in alle leerniveau's en streken tegenover 90.000 arbeiders en bedienden in de textielsector.

Het textielonderwijs vertegenwoordigt 0,82 % van de technische en beroepsschoolbevolking. Van de gediplomeerden A3 en A2, tewerkgesteld in de sektor, bezitten respectievelijk slechts 20 en 35 % textieldiploma's.

Zelfs in regio's waar de textielsector een belangrijke tewerkstellingssector is blijft het textielonderwijs verhoudingsgewijs gering. Textielonderwijs tegenover ander beroeps/technisch onderwijs haalt slechts een verhouding van 1 tot 10 wanneer dit gesteld tegenover het belang van textiel en andere sectoren.

Waarom nog een specifieke textielscholing aanhouden waar er zo weinig leerlingen zijn in de vele afdelingen en de meeste gediplomeerden uit andere scholingsvormen komen?

Om op deze vraag te antwoorden werd door de beroepsfederatie een onderzoek doorgevoerd naar de opleidingsbehoeften zoals aangevoeld door de bedrijven.

De perceptie van opleidingsbehoeften staat in rechtstreeks verband met de veranderingen die reeds plaats gegrepen hebben of die in de naaste toekomst verwacht worden. De opleidingsbehoeften situeren zich vooral bij de meestersgasten, het technisch en onderhoudspersoneel, het produktiepersoneel met de hoogste kwalificatie.

In de toekomst zullen hogere niveau's van verworven kennis aangesproken worden.

Het kennispeil van het personeel is volgen vele bedrijven niet voldoende om de technische en organisatorische evolutie op de voet te volgen. De bedrijven bij de enquête betrokken stellen eisen op gebied van onderwijs als aanwervingsvoorwaarde. Deze eisen kunnen echter niet altijd voldaan worden wegens het gebrek aan textielafgestudeerden.

De vraag naar geschoold personeel is verder niet alleen kwalitatief maar ook kwantitatief. De oudere groepen in de ouderdomspyramide van textielteiwerkgestelden die belangrijk in aantal zijn, zullen binnenkort vervangen moeten worden door jongere personen die jammer genoeg weinig voorhanden zijn. De textielnijverheid zal globaal genomen een vragende partner zijn zowel voor meer als voor betere opleidingen en zij zal zich niet tevreden kunnen stellen met de beperkte structuren die thans bestaan.

De opleiding in de streek van West-Vlaanderen is te éénzijdig op weefkunde gericht. Veredeling-, spinnerij- en breigoedopleiding komen er niet of weinig aan bod. Verder beperkt het dagonderwijs zich tot het secundair niveau.

Dit onevenwicht tussen opleidings- en tewerkstellingsstructuren stelt inderdaad problemen voor bedrijven bij de opleiding van hun personeel.

Grosso modo zijn er drie vormen van opleiding:

- (1) schoolse opleiding in een beroeps- op technische school;
- (2) korte opleiding in de ondernemingen;
- (3) langere cycli in de onderneming met steun van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening of in eigen centra.

Eigen RVA-textielcentra bestaan niet in West-Vlaanderen. Elke opleiding wordt dus betrokken vanuit het onderwijs of vanuit korte bedrijfsopleiding.

Deze bedrijfsscholing is natuurlijk zeer verschillend van de opleiding in de textielscholen. De bedrijfsopleiding is van korte duur en konkreet, en richt zich naar volwassenen. Schoolse opleiding daarentegen heeft een ganse waaier van opdrachten op het vlak van de menselijke persoonlijkheid. Het ene is industriële training, het andere technische opvoeding. Er dient een gezonde dialoog te bestaan tussen beide vormingspolen.

Personen kunnen na een schoolse opleiding weinig praktische kennis hebben die onmiddellijk in de bedrijven bruikbaar is. Nochtans is schoolse opleiding een noodzakelijke basis maar ze mag zich niet louter theoretisch richten en het contact met de bedrijfswerkelijkheid vluchten. Het schoolse onderwijs zal zich handhaven als een basisopleiding die naast textielbegrippen ook een denkwijze aanbrengt. De bedrijfsopleiding brengt die kennis tot haar volle recht door een korte inwijding in de specifieke bedrijfsgegevens.

Indien de textielnijverheid nog verder goed geschoolde arbeidskrachten wenst te hebben zal de aantrekkingskracht van de scholen sterk dienen te worden verbeterd. De inhoud van de programma's moet worden aangepast aan de moderne technieken en aan de konkrete noden van de nijverheid en later zullen bijscholing zowel als vervolmakingspakketten moeten verstrekt worden na een elementaire vorming.

Zowel het aantal personen die zich in de textielopleiding begeven, als de pedagogische aanpak van het textielonderwijs zelf, zijn aan een verbetering toe. De nijverheid moet zelf een inspanning doen, hetzij individueel, hetzij kollektief om aan de toekomstige en de reeds bestaande noden het hoofd te bieden.

De wisselende produktietechnieken in verband met de variatie van produkten moet door een permanente recyclagemogelijkheid van de tewerkgestelden uitgebouwd worden. Een persoon zal na zijn schoolse vorming in staat moeten zijn om de aanpassingen te volgen hetzij door een nieuw beroep aan te leren, hetzij door een nieuw technologisch proces te beheersen.

Het textielonderwijs voor de toekomst dient nu reeds zijn structuren soepel aan te passen en zijn eigen taak in het globaal pakket van opleiding 'school-bedrijf' grondig te overwegen. Dat leerlingen die een dusdanig onderwijs zullen gevolgd hebben en de nodige soepelheid vertonen een toekomst verzekerd is, blijkt uit de grote vraag die nu reeds bestaat naar textielgekwalficeerden, een vraag die zich nog sterker zal doorzetten naarmate de evolutie in de nijverheid en de kwaliteitsgevoeligheid vordert.

Slechts door een optimale inzet van het menselijk potentieel zal de sektor zijn toekomst gewaarborgd zien. De ontwikkeling van dit potentieel is de taak van opleiding in bedrijf en school.

In memoriam Michiel Zwaenepoel

Op 19 september 1978 overleed in het St. Rafaëls-ziekenhuis te Leuven de heer Michiel Zwaenepoel op de leeftijd van 45 jaar.

Michiel Zwaenepoel was van 1959 tot 1968 wetenschappelijk medewerker van het WES. Hij was auteur of mede-auteur van 'De landbouw in West-Vlaanderen' (1965), 'Richtplan voor de ruimtelijke ordening en ontwikkeling van de Westvlaamse gewesten' (1968) en 'Vrije Tijd - Een sociologische analyse van het vrijetijdsgebruik en de vrijetijdsbehoeften van de Westvlaamse bevolking' (1969).

Vanaf 1968 was hij sekretaris van de Westvlaamse Vereniging voor de Vrije Tijd.

Als oud-direktie en oud-medewerkers van Michiel Zwaenepoel dragen wij inderdaad 'herinneringen aan de hoogte waar hij ons meenam en van waar hij ons de horizons wees van goedheid, eenvoud, rechtvaardigheid, wilskracht, moed, liefde'.

'Niet de lengte van dagen is belangrijk, maar hoe ze worden gevuld'.

GOM - West-Vlaanderen - Beslissingen

De GOM - West-Vlaanderen besliste deel te nemen aan de oprichting van de nv Micro-Electronics met een inschrijving in het kapitaal van 4 miljoen fr. Het totale maatschappelijke kapitaal belooft 16 miljoen fr. ; de andere vennoten zijn de NIM en de nv Barco-Cobar Electronic.

De GOM - West-Vlaanderen heeft diverse onderwerpen vastgelegd die zullen bestudeerd worden ter voorbereiding van het plan 1981-85 ; tevens werd de kalender van deze werkzaamheden opgesteld.

De huidige stand betreffende de uitbouw van recreatieparken aan de Kust werd toegelicht ; de GOM - West-Vlaanderen zal een stimulerende en coördinerende rol vervullen ter realisatie van het eerste recreatiepark te Oostende-Middelkerke en zal ook de uitvoering van de andere parken benaarstigen in de kustzone.

De GOM - West-Vlaanderen nam ook stelling ten gunste van het behoud en de uitbreiding van een maritiem cokesbedrijf te Zeebrugge.

Het park op de linkeroever van de havengeul te Nieuwpoort wordt uitgebreid

Het park op de linkeroever van de havengeul te Nieuwpoort, dat reeds eerder door de Dienst der Kust van het Ministerie van Openbare Werken werd aangelegd, wordt onmiddellijk na de vakantieperiode verder uitgebreid.

Een zone van ongeveer 7.500 m² zal gezuiverd worden van alle onkruid en afval, om daarna bezaaid te worden en beplant met heesters en bosgoed.

Bovendien zal er een wandelpad aangelegd worden dat de Louisalaan met de paden van het reeds bestaande park zal verbinden.

De uitvoeringstermijn van de werken werd bepaald op 45 werkdagen. De kostprijs bedraagt ongeveer 1,3 miljoen fr.

Verwerking van autowrakken en schroot in West-Vlaanderen - Een GOM - West-Vlaanderen-analyse

Tijdens de laatste vergadering van het directiecomitee van de GOM - West-Vlaanderen werd op basis van een studie aandacht besteed aan de problematiek van de verwerking van autowrakken in West-Vlaanderen.

Het gaat hier om een modern maar omvangrijk probleem wanneer men weet dat jaarlijks in België circa 400.000 wagens uit het verkeer worden genomen. Veelal komen deze autowrakken terecht op één van de circa 1.200 stapelplaatsen. In België zijn er volgens de ramingen van het Ministerie van Volksgezondheid slechts 430, die uitgebaat worden met de nodige wettelijke vergunningen.

De ambachtelijke verwerking van autowrakken gebeurt veelal op een dubbel niveau : vooreerst is er het afnemen van de nog interessante en bruikbare onderdelen, die nadien verhandeld worden als wisselstukken en tweedehands onderdelen. Nadien wordt het ontstane wrak gesneden en/of geperst tot plaatschroot, de banden en de binnenbekleding worden verbrand en de non-ferro metalen worden gerecupereerd.

Deze laatste stap van verwerking van wrakken gebeurt blijkbaar met vertraging en niet systematisch zodat de autowrakken gestapeld blijven en deze stapelplaatsen zijn visueel hinderlijk en storend voor de aanpalende omgeving. Juist omwille van deze storing in het landschap heeft de GOM - West-Vlaanderen trouwens het probleem bestudeerd.

Recent wordt aangestuurd op een meer gecentraliseerde en industriële verwerking van de autowrakken en van het schroot.

De thans aangewende moderne verwerkingstechniek maakt het mogelijk de behandeling van de autowrakken in één stap te realiseren en de ferro- en de non-ferrometalen selectief af te voeren en te recupereren.

Het operationeel worden van geperfectioneerde hoogovens met inbreng van zuurstof stelde hogere zuiverheidseisen aan het toe te voegen plaatschroot. De vernieuwde verwerking van autowrakken en van plaatschroot speelde daarop in, door de kosten van de verwerking te drukken enerzijds en de kwaliteit van het schroot te veredelen anderzijds.

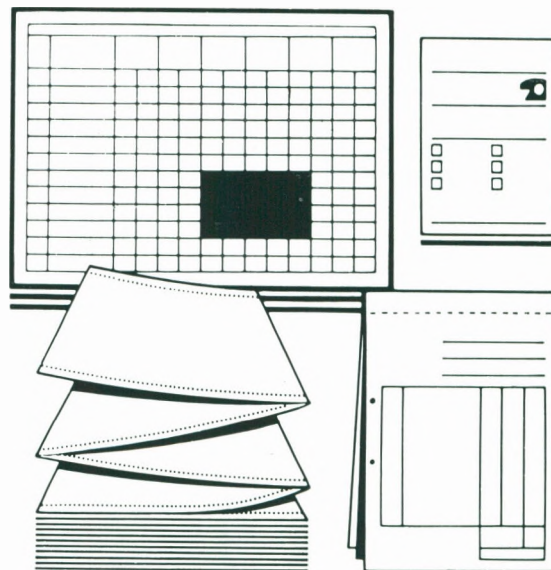
Begin 1978 waren in België drie bedrijven operationeel die de totale en snelle verwerking van autowrakken konden realiseren tot de selectieve recuperatie van ferrometalen en non-ferrometalen.

Eén van deze bedrijven is gelegen in West-Vlaanderen op de industriezone Menen-Grenslan. Joseph Galloo pvba verwerkte er in 1977 onder meer met haar Shredder-installatie circa 65.000 ton afval, waaronder circa 25.000 ton plaatschroot (vooral autowrakken) circa 32.000 ton ijzerschroot en circa 8.000 ton non-ferrometalen.

Gewoon plaatschroot, ijzerschroot en bedrijfsafval worden gesneden, geperst en afgevoerd in blokform. Autowrakken worden sinds 1977 behandeld in een shredder-installatie met een gemiddelde capaciteit van circa 600 wagens per 16-uren dag. Momenteel werkt de installatie slechts gedurende 8 uren per dag, als gevolg van een nog te geringe aanvoer van autowrakken.

Het procédé van de 'shredder' berust op het aandrukken en het platduwen van de wagens, waarna ze in een zware hamermolen worden verbrijzeld. De fijn verdeelde metaalstukken worden afgevoerd over een

Strobbe's formulieren: geheel en goed doordacht

Van het handzame standaardformulier
(450 modellen)
over de verrassende Strobbe-formset
tot het industriële computerformulier:
steeds heeft ons studie- en design team
aandacht voor alle details.

Drukkerij - Buro

STROBBE

8700 Izegem
Kasteelstraat 1 - Tel. (051) 30 23 44 - Telex 81.427

U krijgt bij ons
uit één hand geleverd

Kettingformulieren
Zelfkopiërende doorschrijfssets en -blokken
Magneetbandkaarten
Boekhouddocumenten / Btw-formulieren
Registers
Papier en karton / Kantoorartikelen
Aluminium «snap out» sethouders
Opbergssystemen

KLEIN, MIDDELGROOT OF GROOT, UW ONDERNEMING WERKT DAGELIJKS MET DE BANK

Ondernemingsleiders, industriëlen, handelaars,
uw taak wordt met de dag ingewikkelder.

Meer dan ooit kunnen wij U efficiënt helpen.

Voor al uw problemen hebben wij
een aangepaste oplossing.

Voor beheersproblemen als voor boekhoudings-
aangelegenheden, voor betalingen en ontvangsten
als voor de loonbetalingen via de bank,
voor de voorafbetaling van uw belastingen als voor
in- en uitvoertransakties.

Wij staan voor U klaar.

Aarzel niet een beroep op ons te doen.

Generale Bankmaatschappij

onze specialiteit is
kleurenfolders in offset
drukkerij vanevenant nv
prof. dewulfstraat 68, 8970 poperinge
telefoon 057/33 34 87 - 33 47 87

zeefinrichting, nadat alle stofdeeltjes (organische bestanddelen, rubber, kunststoffen, zand en stof) met behulp van cyclonen uit de metaalstroom werden afgezogen. Ferro- en non-ferrometalen worden op een magneettrommel finaal van elkaar gescheiden.

Het afgezogen niet-actieve en ongevaarlijke stof wordt bevochtigd en nadien in containers afgevoerd en gedumpt. Het kan ook verbrand worden na menging met huisvuil, gezien het een vrij hoge calorische waarde heeft. De totale stofproductie bedraagt circa 18 à 20 % van de verwerkte hoeveelheid.

Het gaat om een totale investering van circa 75 miljoen BF.

De wagens worden aangevoerd over een straal van circa 100 km uit de omgeving, met name vanuit Hulst en Nederland, Antwerpen en St.-Niklaas, Gent, Aalst en Oudenaarde, Ninove, Doornik en Mons en tenslotte Brugge-Oostende en de Westhoek.

Alle aangevoerde wagens worden door Joseph Galloo pvba aangekocht en dat ter compensatie van het dure en gespecialiseerde transport.

De afgewerkte producten worden afgevoerd naar de staalindustrie en de non-ferro-industrie in België, Frankrijk en Duitsland. Al naar gelang het geval gebeurt dat per spoor of per schip. Vandaar is de specifieke ligging van het bedrijf te verklaren, grenzend én aan een spoorweg én aan de Leie.

Het operationeel zijn van een dergelijke shredder-installatie in West-Vlaanderen komt zeker en vast ten goede aan de oplossing van dit modern afvalprobleem, meer speciaal aan de snelle verwerking van autowrakken en aan het elimineren van een slordige en een te langdurige stockage van autowrakken. Gezien de aanwezige bedrijfsreserve in de onderneming te Menen, is het directiecomité van de GOM - West-Vlaanderen de mening toegedaan dat er geen aanvullend initiatief terzake noodzakelijk is.

Studiesyndikaat Sea Farming

Door de Raad van Beheer van de GOM - West-Vlaanderen werd onlangs beslist op te treden als medestichter van het studiesyndikaat 'Sea Farming'.

Het doel van dit studiesyndikaat is de oprichting te onderzoeken van één of meerdere ondernemingen voor de studie, het ontwerp, de bouw en de exploitatie van alle vormen van aquakultuur. Op die manier tracht men de valorisatie na te streven van de konstruktiewerken aan de Kust en in de zee in het algemeen; er zal onmiddellijk aangevat worden met een onderzoek naar de mogelijkheden rond de havenwerken te Zeebrugge.

Ten einde de bestaande ontzandingen aan de Oostkust tegen te gaan en mogelijke gevolgen van de havenuitbreiding te Zeebrugge te elimineren, zullen door het Ministerie van Openbare Werken lange kribben in zee gebouwd worden die de eroderende stromingen van de Appelzak zullen belemmeren. Het studiesyndikaat Sea Farming bestudeert momenteel een alternatieve aanpak, waarbij de stortstenen krib zou vervangen worden door een mosselsteiger. Naast de technologische aspecten worden eveneens onmiddellijk de financieel-ekonomische aspecten bestudeerd.

De National Investeringsmaatschappij evenals Haecon nv nemen eveneens deel aan dit studiesyndikaat, terwijl de Dienst van de Kust van het Ministerie van Openbare Werken hierin een adviserende rol speelt.

Het Bijzonder Tijdelijk Kader : een unieke kans voor verenigingen zonder winstoogmerk

Het bijzonder tijdelijk kader kent in de arrondissementen Brugge, Diksmuide, Oostende en Veurne een grote belangstelling. Begin augustus waren reeds 133 projecten goedgekeurd door de bevoegde ministeriële diensten, hetgeen overeenkomt met een tewerkstelling van 1.275 werknemers.

Op 1 augustus waren er reeds 842 personen effectief aan het werk. Voor de anderen was de aanwervingsprocedure volop aan gang.

Het leeuwendeel van de projecten is afkomstig van overheidsinstellingen. Zo legden reeds alle gemeentebesturen uit het gewest, diverse OCMW's, alsook het provinciebestuur één of meerdere projecten ter goedkeuring voor.

Ook rechts- en feitelijke verenigingen van personen zonder winstoogmerk (o.a. VZW's, koöperaties, stichtingen) kunnen echter van deze maatregel gebruik maken, hetgeen nog onvoldoende bekend blijkt te zijn.

Alle verenigingen zonder winstoogmerk, die een aantal personen op een zinvolle manier kunnen tewerkstellen, worden uitgenodigd hun projecten in te dienen.

De meest aangewezen weg hiervoor bestaat er in contact op te nemen met de daarvoor aangeduide projektinspektors. Voor het arrondissement Brugge is dit Mevrouw M. Vandemoortele (tel. 050/41.65.33). Voor het gebied Oostende-Diksmuide-Veurne zijn dit de heren B. Deweerdt (tel. 051/56.64.21) en J.P. Devriendt (tel. 059/70.24.02).

Inlichtingen kunnen eveneens bekomen worden bij de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening te Brugge (tel. 050/33.52.03) en te Oostende (tel. 059/70.76.11) bij de dienst bijzonder tijdelijk kader.

De voorgestelde activiteiten moeten van gemeenschappelijk belang zijn en tegelijk :

van openbaar of sociaal nut of van cultureel belang zijn ;
aangepast zijn aan de bekwaamheden van de werklozen uit de streek ;
bijkomende arbeidsplaatsen scheppen ;
kollektieve behoeften bevredigen die anders niet zouden voldaan worden ;
geen winstoogmerk vertonen ;
behoren tot de bevoegdheden en de activiteiten van de projektpromotor (cfr. statuten van de vereniging).

Tevens moet het projekt minimum 5 personen gedurende 3 maanden tewerkstellen.

Bij aanvaarding van het projekt, vallen de loonkosten en sociale bijdragen van de tewerkgestelde werknemers volledig ten laste van de RVA. Wel moet de projektpromotor de overige kosten zelf dragen (bureelmateriaal, werktuigen, e.d.m.), alsook de nodige voorzieningen treffen inzake leiding, toezicht en werklokalen.

Voordrachten

Dr. O. Vanneste, directeur-generaal GOM - West-Vlaanderen sprak op :

29 juni te Brugge : De toekomstperspektieven van de haven van Zeebrugge, LBC.

3 juli te Kortrijk : Toelichting over de werking GOM - West-Vlaanderen in het kader van de wet op de ekonomische decentralisatie - Raad van Beheer, Kamer voor Handel en Nijverheid, Kortrijk.

**sercu
microfilm service
biedt u de kans
om "up to date"
te zijn!**

**daar u alleen
het leesapparaat
dient aan te schaffen**

**(wij investeerden in
camera's, ontwikkel-
en afwerkings-
apparatuur)**

**is deze moderne
techniek nu ook door
u te benutten.**

**sercu
microfilm
service**

kortrijksestraat 2
8850 ardoois
tel. 051 / 74.40.65

Wijziging provinciaal reglement bodembeleid en huisvesting

In de buitengewone zitting van 2 maart 1978 heeft de Provincieraad van West-Vlaanderen het besluit goedgekeurd waarbij bepaalde wijzigingen worden aangebracht aan de reglementering op het verlenen van premies en aanvullende hypothecaire leningen inzake huisvesting.

In het bijzonder zijn te vermelden het optrekken van de inkomstengrens voor het bekomen van de verbeteringspremie evenals de verhoging van de maximale verkoopwaarde van de woning (grond inbegrepen) die bij de toekenning van een aanvullende hypothecaire lening in aanmerking wordt genomen.

De getroffen maatregelen zijn thans van kracht geworden.

Rekening houdend met de jongste aanpassingen volgt hierna een beknopt overzicht van de verschillende tegemoetkomingen.

- (1) Een wederhuisvestingspremie van 20.000 fr. voor ongezond wonenden of voor gehandicapte personen bij het betrekken van een gezonde of aangepaste woning.
- (2) Een verbeteringspremie van maximum 40.000 fr. voor het verbeteren van ongezonde verbeterbare woningen en voor het geschikt maken van onaangepaste woningen voor gehandicapte personen.

Voor de aanvragen die vanaf 1 juli 1978 worden ingediend is de inkomstengrens verlegd van 297.900 fr. naar 501.000 fr. Deze inkomstengrens wordt verhoogd met 33.400 fr. per persoon ten laste.

- (3) Een verbeteringspremie van maximum 40.000 fr. per woning wordt ter beschikking gesteld van de openbare bouwmaatschappijen die bestaande huurwoningen doelmatig verbeteren.

- (4) Een aanvullende lening van maximum 250.000 fr. tegen 6,50 % over ten hoogste 20 jaar voor het bouwen, aankopen en/of verbeteren van een woning. De eraan verbonden maximale geschatte verkoopwaarde van het goed is voortaan gelijkgesteld met deze die geldt voor de bouw van een middelgrote woning. Het bedrag van de aldus toegelaten geschatte verkoopwaarde bedraagt thans maximum 2.500.000 fr.

Konventie over de bescherming van het natuurlijk en cultureel wereldpatrimonium

Het Belgisch Komitee van ICOMOS (International Council of Monuments and Sites) doet een dringende oproep tot de Belgische regering om de konventie over de bescherming van het natuurlijk en cultureel wereldpatrimonium zo spoedig mogelijk te ratificeren. Op 16 november 1972 heeft de Algemene Vergadering van de UNESCO deze konventie reeds goedgekeurd.

In de praktijk komt de konventie neer op de creatie van een Intergoevernementeel Komitee voor het wereldpatrimonium en van een Fonds voor de bescherming van het wereldpatrimonium.

Het Komitee moet een inventaris opmaken van het wereldpatrimonium en van het wereldpatrimonium in gevaar, terwijl het Fonds financiële steun zal verlenen bij restauraties.

Traité de Rome in kusthavens

In de maand juli legde de zeilboot 'Traité de Rome' aan te Blankenberge, Oostende en Nieuwpoort. De 'Traité de Rome' eindigde in maart jongstleden, in Portsmouth op de derde plaats in de koers om de wereld. Sindsdien zet de groep 'Sail for Europe' zijn taak van vertegenwoordiger van Europa voort door de aandacht te vragen voor de rechtstreekse verkiezingen van het Europese Parlement in juni 1979. Met dit doel doet de 'Traité de Rome' diverse Europese havens aan.

Prognose van het aantal gezinnen in West-Vlaanderen, uitgevoerd door GOM - West-Vlaanderen

Door de GOM - West-Vlaanderen werd een raming uitgevoerd van de evolutie van het aantal gezinnen in West-Vlaanderen in de periode 1975-90.

Een ontleding van de bepalende factoren van het verloop van het aantal gezinnen in West-Vlaanderen in de periode 1961-70 (volkstellingen) wees uit dat slechts 53 % van de aangroei toe te wijzen was aan zuiver demografische factoren en dat 47 % van de toename werd bepaald door een gestegen nuptialiteit, daling van het samenwonen, en dergelijke.

Er werd een methode uitgewerkt waarbij vooreerst een raming werd gemaakt, per leeftijdsgroep van 5 jaar, van de bevolking naar de burgerlijke staat en hierop werden dan 'gezinnenpercentages' toegepast, die het aantal gezinnen opleveren naar de leeftijdsklasse en de burgerlijke staat van het gezinshoofd.

**EEN GROEIEND
WESTVLAAMS BEDRIJF
SCHENKT ZIJN VERTROUWEN
AAN EEN GROEIENDE
WESTVLAAMSE BANK!**

**Bank van Roeselare
en West-Vlaanderen**

Zetel : Noordstraat 38, ROESELARE

70 agentschappen in West-Vlaanderen

Aansluitend op de vroeger reeds gepubliceerde prognose van de bevolking (Facetten van West-Vlaanderen, nr. 13) werd een dubbele raming uitgevoerd van het aantal gezinnen rekening houdend met een migratiesaldo dat grosso-modo gehandhaafd blijft op het niveau van de jaren 1971-75 (eerste hypotese) enerzijds en met een dalende tendens van de vertrekoverschotten in de arrondissementen Diksmuide, Ieper, Roeselare en Tielt (tweede hypotese) anderzijds.

De resultaten van de prognose voor West-Vlaanderen zijn als volgt (in afgeronde cijfers) :

	eerste hypotese	tweede hypotese
1975	344.300	344.300
1980	362.100	362.600
1985	381.800	383.300
1990	399.800	402.600

Het groeitempo van het aantal gezinnen is nog stijgend tot omstreeks 1985. Terwijl de aangroei in de periode 1961-70 gemiddeld ongeveer 3.500 gezinnen per jaar beliep, valt voor de periode 1975-80 te rekenen met een toename van ongeveer 3.550 à 3.650 gezinnen per jaar en voor de periode 1980-85 van 3.900 à 4.100 per jaar. Na 1985 loopt het groeitempo enigszins terug ; toch valt nog te rekenen met een toename van 3.600 à 3.800 gezinnen per jaar.

De prognose verstrekt gegevens per arrondissement.

Uit de prognose valt onder meer af te leiden dat het aantal gezinshoofden van 65 jaar en meer tijdelijk zal teruglopen, bepaald door het opschuiven van de zwak bezette leeftijdsgroepen van de bevolking geboren tijdens de eerste wereldoorlog. Volgens de prognose stijgt het aantal gezinshoofden van 65 jaar en meer in West-Vlaanderen van

circa 82.000 in 1975 tot 86.000 in 1980 en daalt tot 82.200 in 1985 ; in 1990 zal het aantal echter opnieuw gestegen zijn tot ongeveer 87.800.

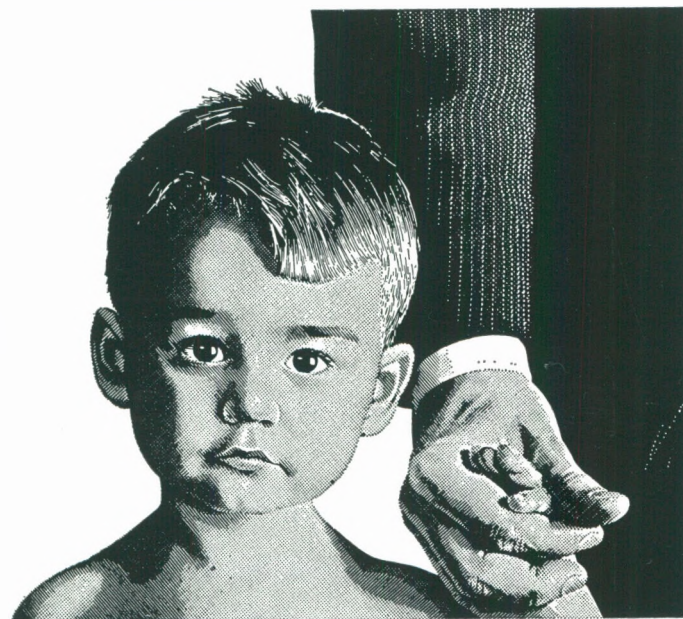
Voormelde prognose is dienstig bij het uitstippelen van het huisvestingsbeleid in West-Vlaanderen.

Interregio 78 te Brussel

Interregio, de nationale vakbeurs voor de toelevering gaat dit jaar door van 16 tot 18 november in de Vinci-zaal van het Internationaal Rogiercentrum te Brussel. Na Luik (1976) en Gent (1977) is Interregio reeds aan haar derde editie toe. De initiatiefnemers hopen dat de vakbeurs, nu ze te Brussel doorgaat, een grotere internationale weerklank zal hebben.

De toeleveranciers blijken definitief overtuigd te zijn van de mogelijkheden geboden door Interregio. Eind september was reeds ± 2.000 m² grond verhuurd. Onder de individuele deelnemers zijn er 10 uit West-Vlaanderen. Net zoals de vorige jaren is er opnieuw een groepsstand voor de Vlaamse KMO, ingericht door de 5 Vlaamse GOM's. Eind september waren hier 57 deelnemers, waarvan 15 uit West-Vlaanderen. De deelnemende toeleveranciers komen overwegend uit de sectoren metaalbewerking, houtbewerking en kunststoffen. De BDBH, die vorig jaar reeds een groep buitenlandse investeerders naar de vakbeurs bracht, zal dit initiatief dit jaar herhalen. Het betreft hier een groep Duitse, Franse, en mogelijk Nederlandse uitbesteders.

De katalogoog die ter gelegenheid van Interregio 78 zal verschijnen is viertalig en bevat een opsomming van de toeleveringsmogelijkheden van iedere deelnemer.

VOOR AL UW FINANCIËLE VERRICHTINGEN

- KASBONS - KAPITALISATIEBONS
 - DEPOSITOBOEKJES
 - TERMIJNREKENINGEN
 - ZICHTREKENINGEN
 - WOONSPAREN
 - HYPOTHEEKLENINGEN
 - VREEMDE MUNTEN en REISCHEQUES
 - UITBETALING VAN ALLE COUPONS.
 - INSCHRIJVING OP ALLE LENINGEN, STAAT, STEDEN, enz.
- enz.

RAADPLEEG DE AGENT VAN HET

GEMEENTEKREDIET

U VINDT ZIJN ADRES IN DE
Gouden Gids... ONDER DE RUBRIEK « BANKEN ».

publicaties

wer/wes/gom

REEKS VAN HET WESTVLAAMS EKONOMISCH STUDIEBUREAU (BTW inbegrepen)

1. G. Declercq & O. Vanneste. De Economische Situatie en Mogelijkheden van het Arrondissement Ieper. 1958, 207 blz. (uitgeput).
2. O. Vanneste & P. Hovart. De Belgische Zeevisserij - een Economische Studie. 1959, 358 blz., 212 fr.
3. O. Vanneste & P. Hovart. La pêche Maritime Belge - Etude Economique, 1959, 358 pp., 212 fr.
4. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel. Het Arrondissement Brugge - Een Regionaal Economische Studie, 1961, 463 blz. (uitgeput).
5. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel. Het Arrondissement Oostende - Een Regionaal Economische Studie, 1962, 444 blz., 265 fr.
6. O. Vanneste & J. Theys. Menen - Een Economische Studie van een Grensstad, 1962, 256 blz. (uitgeput).
7. O. Vanneste, J. Theys & M. Zwaenepoel. Het Arrondissement Roeselare - Een Regionaal Economische Studie, 1963, 376 blz. (uitgeput).
8. J. Theys o.l.v. O. Vanneste. Westvlaamse grensarbeiders in Noord-Frankrijk, 1964, 144 blz., 159 fr.
9. J. Theys s.l.d. O. Vanneste. Les Frontaliers de la Flandre Occidentale dans le Nord de la France, 1964, 144 pp., 159 fr.
10. O. Vanneste & J. Theys. Veurne - Een Economische Studie. 1964, 189 blz. (uitgeput).
11. M. Zwaenepoel & N. Vanhove. De landbouw in West-Vlaanderen, 1965, 352 blz. (uitgeput).
12. O. Vanneste. Het groeipoolconcept en de regionaal-economische politiek, 1967, 376 blz., 265 fr.
13. O. Vanneste & J. Theys. Het Arrondissement Tielt - Een Regionaal Economische Studie, 1968, 410 blz., 265 fr.
14. J. Theys. Een analyse van de Westvlaamse grensarbeid in Noord-Frankrijk, 1969, 248 blz., 265 fr.
15. M. Zwaenepoel. Vrije Tijd - Een sociologische analyse van het vrijetijdsgebruik en de vrijetijdsbehoeften van de westvlaamse bevolking. 1969, 332 blz. (uitgeput).
16. N. Vanhove. Het vakantiepatroon en de toeristische bestedingen van de Belgische bevolking, 1969, 264 blz., 265 fr.
17. N. Vanhove. Structure des vacances et dépenses touristiques de la population belge. 1969, 264 pp., 265 fr.
18. J.M.L. Demevere. Demografische facetstudies, 1969, 144 blz., 159 fr.
19. R. Branson, J. Theys, H. Van Reybrouck, o.l.v. N. Vanhove. Tertiaire sektor en verzorgende centra van West-Vlaanderen. 1971, 356 blz., 318 fr.
20. J. Hemschoote. Luchtverontreiniging in West-Vlaanderen - Bronnen, toestand en bestrijding door de ruimtelijke ordening. 1972, 209 blz., 265 fr.
21. N. Vanhove. Het Belgisch Kusttoerisme - Vandaag en Morgen. 1973, 520 blz., 477 fr.
22. L. Schepens. Van Vlaskutser tot Franschman - Bijdrage tot de geschiedenis van de Westvlaamse plattelandsbevolking in de negentiende eeuw, 1973, 294 blz., 371 fr.
23. De Westvlaamse gemeenten in de Volkstelling 1970 - Statistische tabellen. Volkstelling 1970, 1974, 128 blz., 191 fr.
24. Symarindus. De energiefunctie van de Belgische Kust en de maritieme industrialisering - Een technisch-economische evaluatie, 1977, 448 blz., 650 fr.

TIJDSCHRIFT 'WEST-VLAANDEREN WERKT'

Tweemaandelijks uitgave - verschijnt niet in juli en augustus - abonnement 1978 : 170 fr. (BTW inbegrepen).

REEKS FACETTEN VAN WEST-VLAANDEREN

(BTW inbegrepen)

1. R. Simoen en O. Vanneste. De uitbouw van de haven van Zeebrugge : Openbare werken in verleden en toekomst - De haven en de toeristische belangen van de Oostkust, 1972, 48 blz. (uitgeput).
2. C. Vermeersch. Het rekreatief buitenverblijf - Inplantings- en aanlegmogelijkheden. 1973, 100 blz., 106 fr.
3. S. Beernaert. De waterverontreiniging in het IJzerbekken, 1973, 124 blz., 133 fr.
4. Distributiebedrijven en handelscentra in West-Vlaanderen, 1974, 68 blz., 74 fr.
5. S. Beernaert. De waterverontreiniging van de binnenwaters van Midden- en Oostkust. 1974, 105 blz., 133 fr.
6. N. Vanhove. Vakantiespreiding. Een nieuw voorstel voor België, 1975, 56 blz., 85 fr.
7. S. Beernaert. De waterverontreiniging in het hydrografisch bekken van de Leie en de Schelde. 1975, 88 blz., 133 fr.
8. De Haven van Brugge-Zeebrugge na de chunnel, 1975, 80 blz., 133 fr.
9. P. Boerian. De toeristische statistiek in België. Analyse, evaluatie en voorstellen tot hervorming, 1976, 84 blz., 133 fr.
10. S. Beernaert e.a., Waterbeleid in West-Vlaanderen, 1976, 64 blz., 106 fr.
11. J. Theys. Evolutie van de werkloosheid in West-Vlaanderen, 1977, 104 blz., 159 fr.
12. S. Beernaert, De algemene waterbevoorrading van West-Vlaanderen in 1980 en 1985, 40 blz., 64 fr.
13. Kommissie GOM - West-Vlaanderen - Plan 1981-85, Prognose van de bevolking en actieve bevolking in West-Vlaanderen, 1975-85, 48 blz., 87 fr.

REEKS TOERISTISCH ABONNEMENT WES

Rapporten toeristisch-economisch onderzoek 1977

73. Positieve houding van de Belgische bevolking ten aanzien van de vakantiespreiding, 1977, 30 blz.
74. De hotelsektor aan de Kust en in de Kempen - Structuur en behoeften, 1977, 306 blz.
75. Toeristische index WES Kust en Acherland, 1977, 21 blz.

De rapporten toeristisch-economisch onderzoek zijn te verkrijgen door storting van 1.325 fr. per jaar-abonnement (BTW inbegrepen).

UITGAVEN WESTVLAAMSE EKONOMISCHE RAAD

O. Vanneste & G. Declercq. Kust en Hinterland - Proeve van een toeristisch-economische studie, 1955, 226 blz. (uitgeput).

O. Vanneste & G. Declercq. Le Littoral et son Hinterland - Essai d'une étude d'économie touristique. 1955, 266 pp., (uitgeput).

G. Declercq & O. Vanneste. Structurele Werkloosheid in West-Vlaanderen, 1957, 2 delen, 130 blz. + 278 blz. (uitgeput).

West-Vlaanderens economische groei 1954-64, 1965, 98 foto's, 172 blz. (uitgeput).

UITGAVEN GOM - WEST-VLAANDEREN

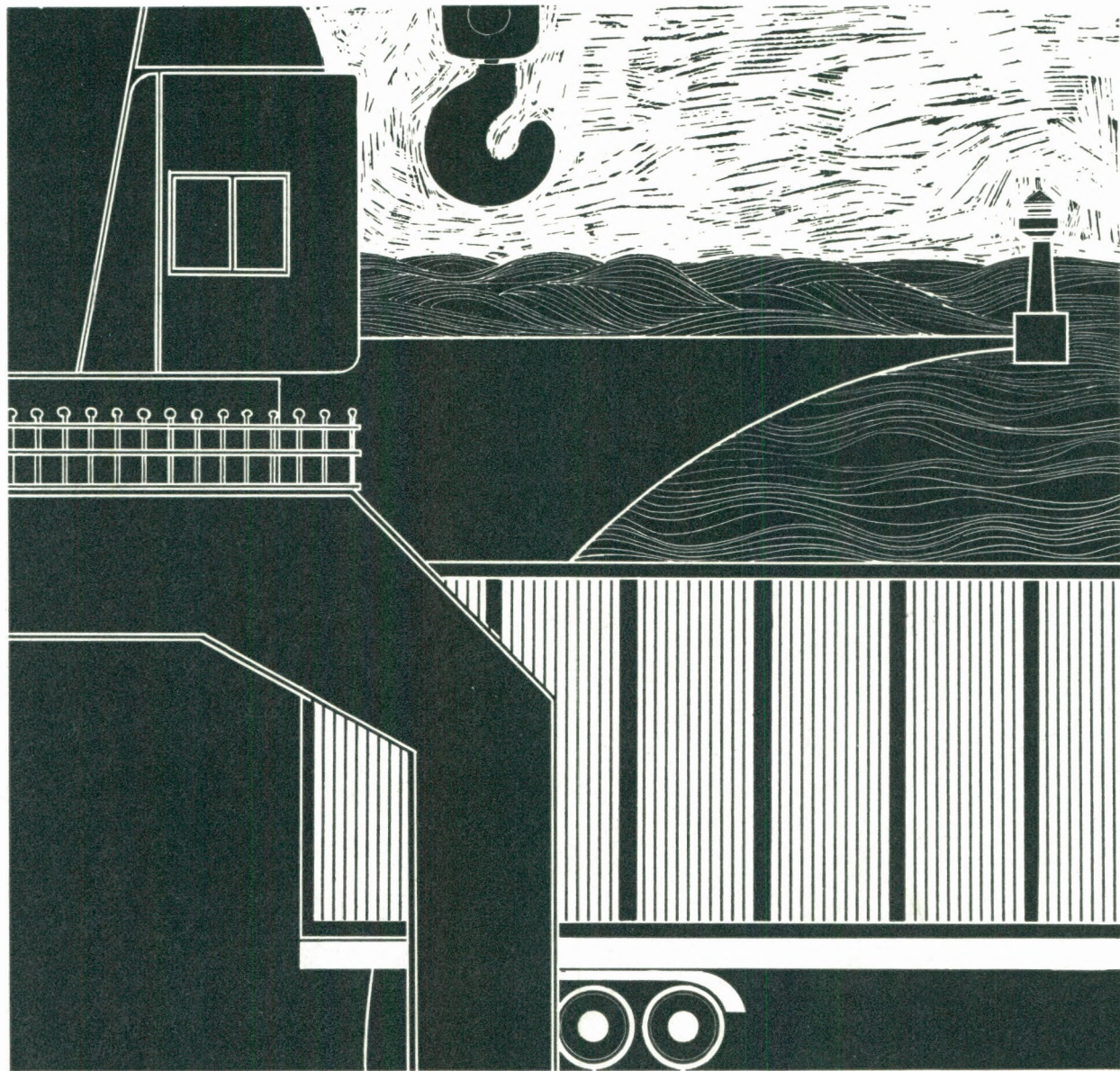
Adresboek van de Westvlaamse Industrie, 1978, 350 fr.

(Uitgaven vrij van BTW).

STEUNENDE LEDEN - 1978

Steunende leden (413 fr. - BTW inbegrepen) ontvangen het tijdschrift en de andere publicaties, de reeks 'Toeristisch Abonnement' uitgezonderd.

ZEEBRUGGE

Q artex

DE SNELHAVEN OP ENKELE KILOMETER VAN UW BEDRIJF

biedt U een waaier van mogelijkheden voor het geheel of een gedeelte van uw maritieme transporten !

MBZ Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen
Louis Coiseaukaai 2 B-8000 Brugge-Belgium Telefoon (050) 33 52 24 (4 l)

